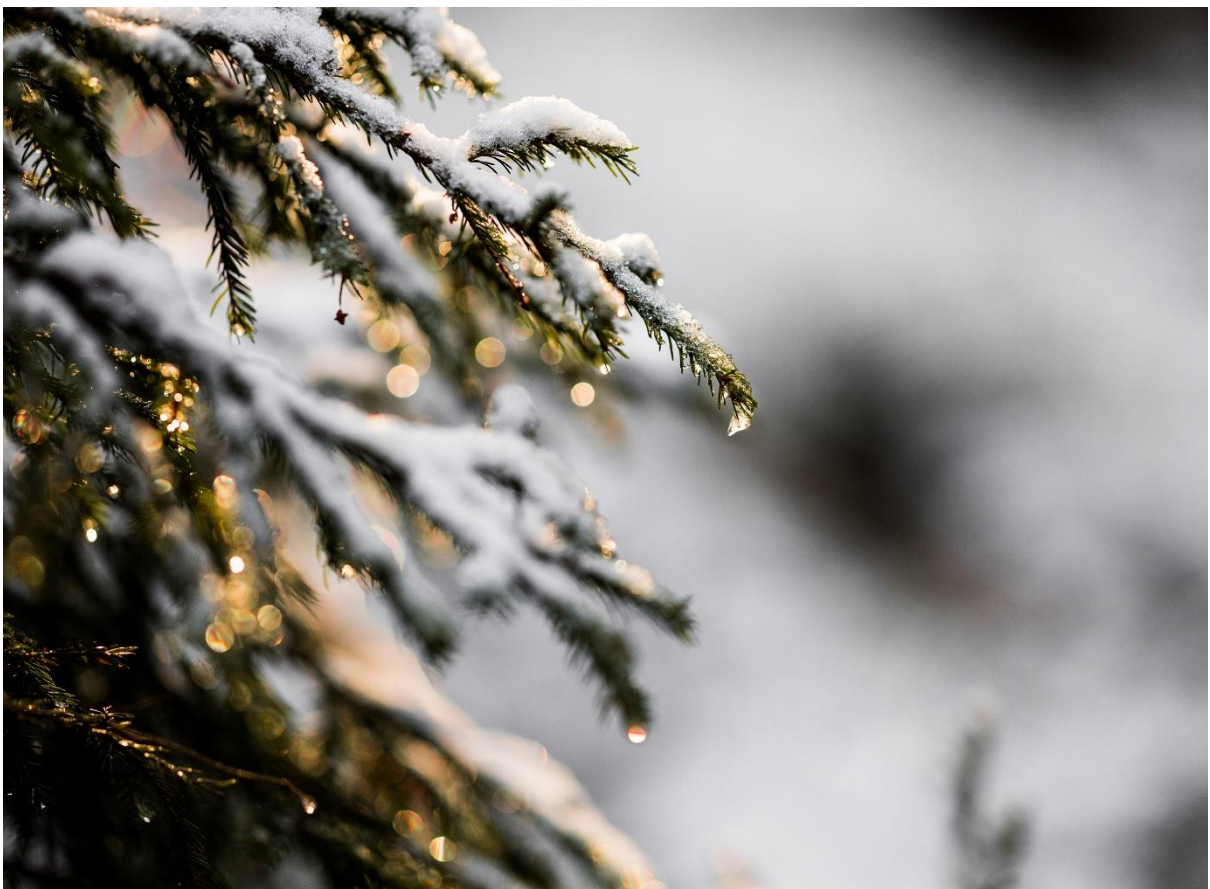


MILJÖKONSEVENSBEKRIVNING

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR IDREOMRÅDET

2024-02-16 SAMRÅDSHANDLING



wsp

MILJÖKONSEVENSBEKRIVNING

Fördjupad översiktsplan för Idreområdet

KUND

Älvdalens kommun

KONSULT

WSP

Norra Skeppargatan 11
803 20 Gävle
Besök: Norra Skeppargatan 11
Tel: +46 10-722 50 00
WSP Sverige AB
Org nr: 556057-4880
wsp.com

KONTAKTPERSONER

Johan Olsson – Planarkitekt, Älvdalens kommun
johan.olsson@alvdalen.se

UPPDRAGSNAMN
ÄTA FÖP Idreområdet

UPPDRAGSNUMMER
10333274

FÖRFATTARE
Elin Nordin, Stina Hjertén, Lina
Gozzi

DATUM
2024-02-16

Granskad av
Catharina Granman

Godkänd av
Elin Nordin

Elin Nordin – Uppdragsledare och MKB, WSP
elin.nordin@wsp.com

INNEHÅLL

SAMLAD BEDÖMINING AV PLANFÖRSLAGET	5
MILJÖKONSEKVENSER	5
1 INLEDNING	8
1.1 BAKGRUND	8
2 FÖRUTSÄTTNINGAR	9
2.1 OMRÅDESBESKRIVNING	9
2.2 VÄGLEDANDE OCH STYRANDE DOKUMENT	10
3 PLANFÖRSLAGET	11
3.1 UTVECKLINGSINRIKTNING	11
3.1.1 Bebyggelse	12
3.1.2 Fjäll, natur och kultur	12
3.1.3 Kommunikationer och infrastruktur	12
3.2 MARK- OCH VATTENANVÄNDNING	12
4 ALTERNATIV	14
4.1 ALTERNATIVHANTERING	14
4.2 NOLLALTERNATIVET	14
5 GENERELLA BEDÖMNINGSGRUNDER	16
5.1 RELEVANT LAGSTIFTNING	16
5.1.1 Miljöbalken	16
5.1.2 Plan- och bygglagen	16
5.1.3 Miljökvalitetsnormer	17
5.2 RELEVANTA NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL	18
5.2.1 Agenda 2030	18
5.2.2 Riksdagens miljökvalitetsmål	18
5.2.3 Sveriges klimatpolitiska mål	19
5.2.4 Sveriges friluftlivspolitiska mål	19
6 METOD	20
6.1 VÄRDERING AV KONSEKVENSER	20
7 AVGRÄNSNING	22
7.1 AVGRÄNSNING I TID	22
7.2 AVGRÄNSNING I RUM	22
7.3 AVGRÄNSNING I SAK	22
7.4 OSÄKERHETER	23
7.5 EKOSYSTEMTJÄNSTER	23
8 MILJÖKONSEKVENSER	24
8.1 GRÖNSTRUKTUR OCH BIOLOGISK MÅNGFALD	24

8.2	BLÅSTRUKTUR OCH VATTEN	30	
8.2.1	Ytvatten	30	
8.2.2	Grundvatten	33	
8.3	RENNÄRING	38	
8.4	KULTURMILJÖ OCH LANDSKAPSBILD	46	
8.5	REKREATION OCH FRILUFTSLIV	51	
8.6	MÄNNISKORS HÄLSA OCH LIVSMILJÖ	55	
8.7	RISK OCH KLIMATANPASSNING	58	
8.8	KLIMATPÅVERKAN	62	
9	UTVÄRDERING MOT NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL		66
9.1	FORTSATT ARBETE	70	
10	REFERENSER	71	

SAMLAD BEDÖMINING AV PLANFÖRSLAGET

En översiktsplan kan normalt antas medföra en betydande miljöpåverkan vilket innebär att en strategisk miljöbedömning ska göras när en översiktsplan upprättas eller ändras. Syftet med en sådan bedömning är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas.

Miljöbedömningen genomförs parallellt med, och integrerat i, planprocessen och dokumenteras i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Detta avsnitt är en samlad bedömning av miljökonsekvenserna och en icke-teknisk sammanfattning av MKB för Älvdalens kommuns fördjupade översiktsplan (FÖP) för Idreområdet. Bedömningen är baserad på samrådshandlingarna av FÖP.

Miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs benämns ofta som nollalternativet.

Bedömningen av nollalternativet är gjord utifrån samma tidshorisont som valts i miljöbedömningen, år 2040. Nollalternativet innebär en ungefär lika stor exploatering som planförslaget, men bedöms ge en vag och otydlig vägledning vad gäller hänsyn till värden i området samt medge en mer spridd bebyggelse än planförslaget. Den utveckling som planeras i området, framför allt den storskaliga utvecklingen av besöksanläggningarna, innebär ofrånkomligt negativ påverkan på de flesta bedömda miljöaspekter. Jämfört med nollalternativet bedöms dock det nu aktuella planförslaget bidra till positiva konsekvenser för flera av miljöaspekterna.

Nedan sammanfattas bedömningen av planförslagets konsekvenser. Alla bedömningar är i jämförelse med nollalternativet och tar sikte på horisontåret 2040.

Teckenförklaring:



Planen bedöms ha positiva konsekvenser jämfört med nollalternativet



Planen bedöms varken ha positiva eller negativa konsekvenser jämfört med nollalternativet



Planen bedöms ha negativa konsekvenser jämfört med nollalternativet

MILJÖKONSEKVENSER



Grönstruktur och biologisk mångfald

Planförslaget kommer att innebära ingrepp i naturmiljöer, men medger hänsyn till både skyddade och oskyddade naturmiljöer. Genom att prioritera riksintresse för naturvård högre än riksintresse för friluftsliv kan värden kopplade till naturmiljöer få ett starkare skydd. Även oskyddad natur har möjlighet att få vissa positiva konsekvenser genom att naturvärden ska beaktas samt att gröna samband ska ges hänsyn. Jämfört med nollalternativet bedöms planförslaget sammantaget medföra positiva konsekvenser för grönstruktur och biologisk mångfald.



Blåstruktur och vatten - Ytvatten

Kommunen har en viss medvetenhet om befintliga utmaningar kopplat till ytvatten och i vissa fall även förslag på åtgärder, men utan konkreta och mer plats specifika åtgärdsförslag eller riktlinjer vid den kommande planläggningen blir planens stöd vagt och öppet när det kommer till de mindre vattnen och blåstrukturen. Det finns inga utpekade områden för viktiga och skyddsvärda vatten. Sammantaget bedöms dock planförslaget medföra möjlighet till små

positiva konsekvenser för kommunens ytvatten i jämförelse med nollalternativet. Det är dock en riskfaktor med exploateringen som planen medger kombinerat med de delvis öppna och vaga riktlinjerna men det ses som positivt att FÖP fokuserar på dagvattenutredningar och dagvattenstrategin och att det finns värdetexter kopplade till ytvatten.



Blåstruktur och vatten - Grundvatten

Sammantaget bedöms planförslaget medföra risk för små negativa konsekvenser för kommunens grundvatten men jämfört med nollalternativet bedöms konsekvenserna bli likartade. I likhet med ytvatten står planförslaget inför risken att bli vagt och sakna tydliga riktlinjer för varje plats. Utan konkreta åtgärder eller vägledning vid den kommande planläggningen riskerar planen att bli generell och bristfällig i sitt stöd. Till skillnad från ytvatten kan man ana sig till att tillgången till och kvaliteten på grundvattnet inte bedöms som ett lika stort problem som för ytvatten.



Rennäring

En ökad exploatering i området innebär en påverkan på rennäringsen med effekter som ökad störning från friluftslivet, direkt och indirekt betesbortfall som får negativa konsekvenser för näringen. Jämfört med nollalternativet bedöms dock FÖP kunna ge små positiva konsekvenser för rennäringsen då FÖP tydligare säkerställer gröna funktionella samband som bland annat förbättrar möjligheten att flytta renar mellan Idre fjäll och Himmelfjäll. Störst positivt bidrag bedöms en Masterplan för rennäringsen kunna ge, under förutsättning att den, tillsammans med FÖP, används som underlag för framtida utveckling i området.



Kulturmiljö och landskapsbild

Planförslaget medger hänsyn till planområdets kulturmiljöer genom att beakta framtaget underlag samt fylla kunskapsluckor där kännedom saknas. Framtagen kulturmiljöutredning ska ligga till grund för framtida planering och FÖP förespråkar att arbeta in denna i ett framtida kulturmiljöprogram, tillsammans med en inventering av det samiska kulturarvet. Dessutom förespråkas ett design- och arkitekturprogram som kan säkerställa Idres identitet till framtida planering. Jämfört med nollalternativet bedöms planförslaget sammantaget medföra positiva konsekvenser för Idreområdets kulturmiljöer och dess värden i landskapsbilden.



Rekreation och friluftsliv

Genomförande av FÖP innebär att värden för friluftslivet utvecklas med stor hänsyn till naturmiljöer, vilket är väldigt viktigt för rekreativa upplevelser. Dessutom tar FÖP ställning till andra aspekter som kan komma att påverka friluftslivet, så som närheten till den samt ljudförroreningar. Jämfört med nollalternativet bedöms planförslaget sammantaget medföra positiva konsekvenser för Idreområdets friluftsliv och möjlighet till rekreation.



Människors hälsa och livsmiljö

och med planförslagets risk för ökad trafikmängd finns risker kopplat till buller och trafiksäkerhet, med särskild vikt vid trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter i Idre by. Genomförande av FÖP medför vissa negativa konsekvenser för människors hälsa och livsmiljö, men jämfört med nollalternativet bedöms planförslaget sammantaget få liknande konsekvenser.



Klimatrisker och klimatanpassning

Jämfört med nollalternativet bedöms planförslaget omfatta ett bättre kunskapsunderlag inför framtida detaljplanering samt innehålla anpassningar och åtgärder i FÖP som minskar risken för klimatrelaterade konsekvenser för den byggda miljön.



Klimatpåverkan

Jämfört med nollalternativet bedöms FÖP leda till konsekvenser för klimatet i liknande omfattning då den största påverkan bedöms komma från nybyggnation. FÖP innehåller dock ställningstaganden som bidrar positivt till begränsning av klimatpåverkande utsläpp. Dessa är främst reglering av mark som grönområden som indirekt kan fungera som kolsänkor, främjande av laddinfrastruktur och solenergi, förbättrade förutsättningar för gång- och cykel samt laddinfrastruktur.

1 INLEDNING

1.1 BAKGRUND

Älvdalens kommun antog i mars 2019 en ny kommunövergripande översiktsplan (Älvdalens kommun, 2019). Översiktsplanen slog fast att några delar av kommunen är i behov av fördjupade ställningstaganden, däribland ett område kring Idre som omfattar fjällanläggningarna, flygplatsen och Idre tätort.

Idre är ett expansivt område med stor betydelse för kommunens utveckling. Tre fjällturistanläggningar finns inom planområdet och samtliga har omfattande utvecklingsplaner. Utvecklingen av anläggningarna ställer nya krav på den kommunala infrastrukturen och marknyttjandet samt skapar även ett ökat intresse för permanent boende i Idre tätort. Kommunen önskar ta ett helhetsgrepp kring dessa och andra utvecklingsfrågor för att ta fram ett vägledande styrdokument för beslut som gäller mark- och vattenområden och för hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Det övergripande syftet med FÖP är att möjliggöra en utveckling av Idre by och fjällanläggningarna som tar tillvara områdets unika värden och som sker balanserat utifrån miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter.

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en kommun som upprättar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I Miljöbedömningsförordningen står att betydande miljöpåverkan alltid ska antas när översiktsplanen anger förutsättningar för bland annat tätortsbebyggelse, industriområden, byggande av vägar och olika anläggningar för turism och friluftsliv. FÖP för Idreområdet kan därmed antas medföra en betydande miljöpåverkan. Den strategiska miljöbedömningen dokumenteras i föreliggande miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

OBSERVERA!

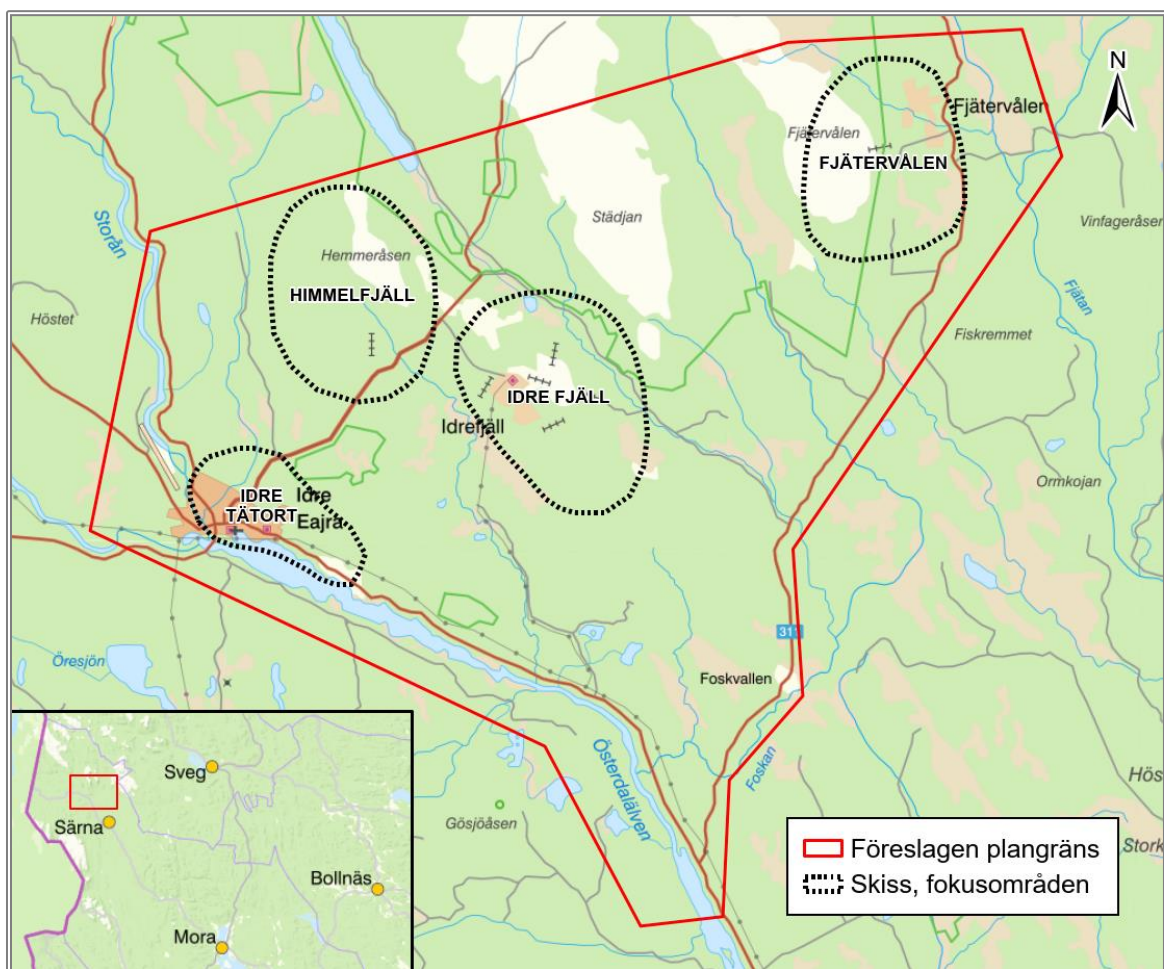
Föreliggande dokument beskriver miljökonsekvenser utifrån samrådshandlingar av FÖP för Idreområdet. Samrådet kan bidra med ytterligare kunskapsunderlag och synpunkter som gör att planförslaget förändras och därmed också dess konsekvenser. En reviderad MKB kommer att upprättas när planförslaget bearbetats utifrån vad som framkommit under samrådet.

2 FÖRUTSÄTTNINGAR

2.1 OMRÅDESBESKRIVNING

Planområdet ligger i nordvästra Dalarna, i Älvdalens kommun. Här finns fjälltrakter med stora turistanläggningar men också stora skogsområden. Renskötsel har bedrivits i Idre sedan början av 1700-talet. Under det senaste århundrandet har besöksnäringen utvecklats kraftigt i Idre och fjällanläggningarna lockar många turister varje år.

Föreslaget planområde är cirka 225 km², se Figur 1. I Idre bor ungefär 800 personer. De största tillgångarna i området är det goda utbudet av områden med höga natur- och rekreationsvärden i kombination med starka och väletablerade besöksmål som Idre fjäll och Fjätervålen. Fjällområdet är bland de sydligaste i Sverige vilket gör besöksmålen till attraktiva val för besökare från Mälardalen och södra Sverige. Samtidigt som de stora glest befolkade områdena och det perifera läget är en tillgång så innebär det också långa avstånd, kostsam infrastruktur och ett stort bilberoende.



Figur 1. Karta över området för den fördjupade översiktsplanen och dess fokusområden.

2.2 VÄGLEDANDE OCH STYRANDE DOKUMENT

Som utgångspunkt för planering i området finns flera styrande och vägledande dokument. Relevant lagstiftning och nationella mål framgår i kapitel 5.15.10. Exempel på relevanta vägledande dokument är:

- **Översiktsplan för Älvdalens kommun, 2019-2030**
Gällande översiktsplan för Älvdalens kommun, ÖP 2019, har varit vägledande för arbetet med FÖP för Idreområdet. När FÖP för Idreområdet antagits kommer den att ersätta översiktsplanen i aktuellt geografiskt område.
- **ÅVS trafiksäkerhetsbrister i Idre by**
Under 2023 färdigställde Trafikverket en åtgärdsvalsstudie för Idre by. Syftet med åtgärdsvalsstudien var att se över bristerna längs med vägarna 70, 1063, 1057 och 1058 i tätorten, med fokus på oskyddade trafikanter, och att ta fram åtgärder för att lösa dessa. Fjällnäringens exploatering och dess påverkan på nämnda vägar tas också i beaktning.
- **Vattentjänstplan 2024-2028**
Parallellt med FÖP-arbetet har Älvdalens kommun arbetat med en vattentjänstplan. Vattentjänstplanen, som föregicks av en VA-översikt samt en VA-policy, beskriver kommunens långsiktiga behov och planering av allmänt VA (Vatten och Avlopp) samt åtgärder för att säkra anläggningen i ett framtida förändrat klimat. Kommunfullmäktige antog vattentjänstplan samt VA-policy i december 2023.

Initialt under FÖP-processen pågick arbetet med en Centrumutvecklingsplan för Idre kyrkby. Avsikten var att centrumutvecklingsplanen skulle identifiera möjligheter för att öka attraktiviteten både för besökare och boende och att planen sedan skulle ligga till grund för FÖP. Arbetet avstannade dock efter samrådet 2021 och har ingen formell status.

I arbetet med FÖP har följande utredningar tagits fram som underlag:

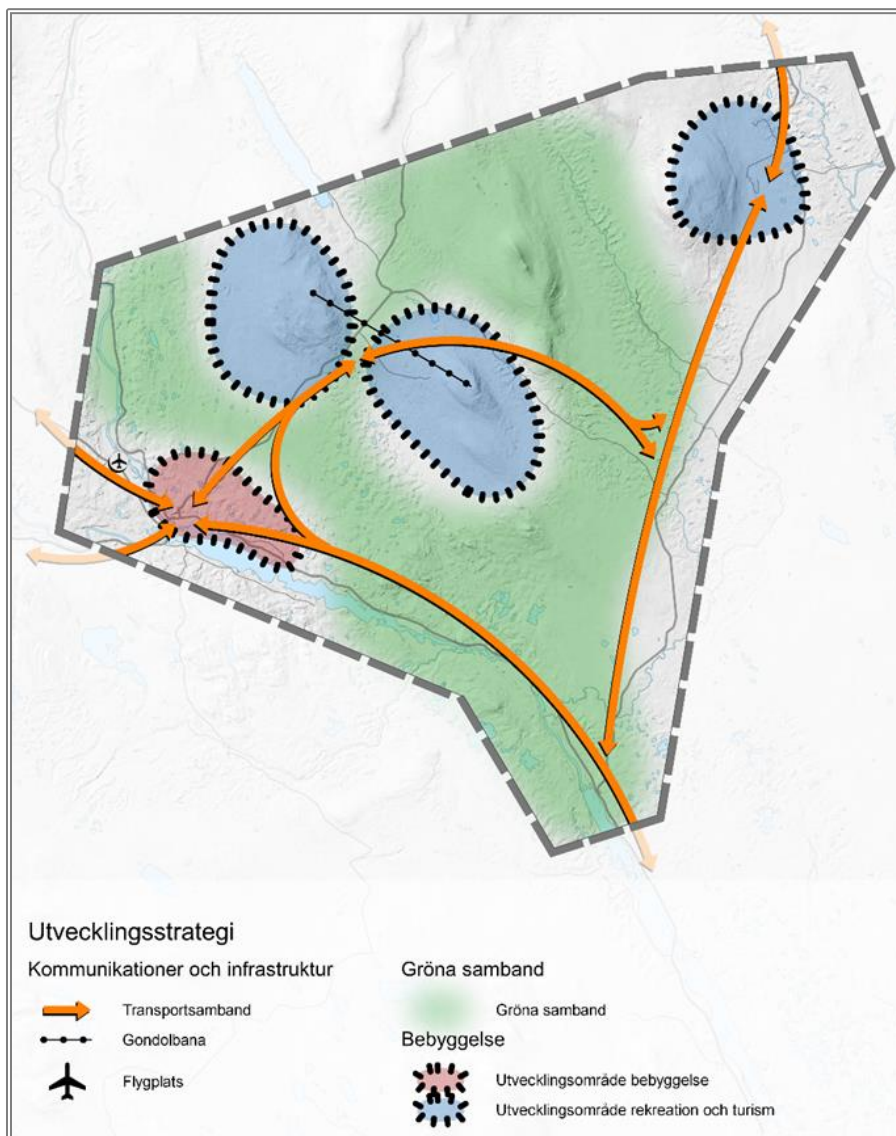
- Riskbedömning farligt gods.
- Klimatrelaterade risker för den byggda miljön.
- PM Geoteknik (med avseende på risk för ras och skred).
- Kulturmiljöunderlag fördjupad översiktsplan.

3 PLANFÖRSLAGET

Samrådsförslaget av FÖP för Idreområdet är i stort framtaget utifrån Boverkets ÖP-modell. Planförslaget innehåller en inledande utvecklingsstrategi, en mark- och vattenanvändningskarta med förklarande text och ställningstaganden, formulerade som "att tänka på" inför framtida planering och utveckling. Därtill finns ett kapitel om infrastruktur, som inte har någon särskild utpekad markanvändning, ett kapitel som beskriver riksintressen, andra värden och hänsyn att förhålla sig till samt ett kapitel som redogör för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS). FÖP innehåller även en beskrivning av mellankommunala frågor, konsekvenser och planens genomförande samt uppföljning.

3.1 UTVECKLINGSSINRIKTNING

Utvecklingsinriktningen beskriver de stora dragen i den struktur som eftersträvas och har en tydlig koppling till ÖP för kommunen. Utvecklingsinriktningen består av en karta, se Figur 2, samt några övergripande principer som ska fungera vägledande för all fysisk planering inom FÖP-området.



Figur 2. Utvecklingsinriktning FÖP Idre, framtagen av Älvdalens kommun.

Utvecklingsinriktningen beskriver utvecklingsområden för bebyggelse, gröna samband där fjäll, natur- och kulturvärden står i fokus samt övergripande riktlinjer för kommunikationer och transporter.

3.1.1 Bebyggelse

Idre tätort och de tre fjällanläggningarna (Idre Fjäll, Himmelfjäll och Fjätervålen) pekas ut som utvecklingsområden för bebyggelse samt rekreation och turism.

Idre tätort ska vara kärnan i Idreområdets utveckling, med fokus på att säkerställa attraktiv mark för bostäder och verksamheter för att stärka Idres långsiktiga utveckling. Utvecklingen ska främst ske genom förtätning och vidareutveckling i närheten av tätorten och i de tre fjällanläggningarna, samt utgå från befintliga bebyggelsestrukturer och teknisk försörjning. Både arkitektur och utemiljöer ska gestaltas med omsorg, med syfte att förstärka Idreområdets identitet och göra området mer välkomnande. Även vikten av grön infrastruktur lyfts här.

3.1.2 Fjäll, natur och kultur

Idreområdets närhet till fjällen och naturen är ett av områdets identitetsskapande värden. Utvecklingsinriktningen beskriver viljan att vårda den fjällnära, unika miljön och samtidigt dra nytta av de goda förutsättningarna för att behålla positionen som viktig ort för den fjällnära besöksnäringen.

De gröna samband som identifierats längs älvarna, mellan fjällanläggningarna och upp mot Stådjan, är viktiga att värna. Sammanhängande grönstråk och spridningskorridorer mellan olika naturområden ska bevaras och vid behov skapas så att växter och djur ges möjlighet att utveckla livskraftiga bestånd.

Den fysiska planeringen ska säkerställa att områdets kulturmiljöer värnas, vårdas och utvecklas på ett balanserat och långsiktigt hållbart sätt. Idreområdets centrala roll för Älvdalen som samisk förvaltningskommun ska vårdas och utveckling ska ske med hänsyn till rennäringen.

3.1.3 Kommunikationer och infrastruktur

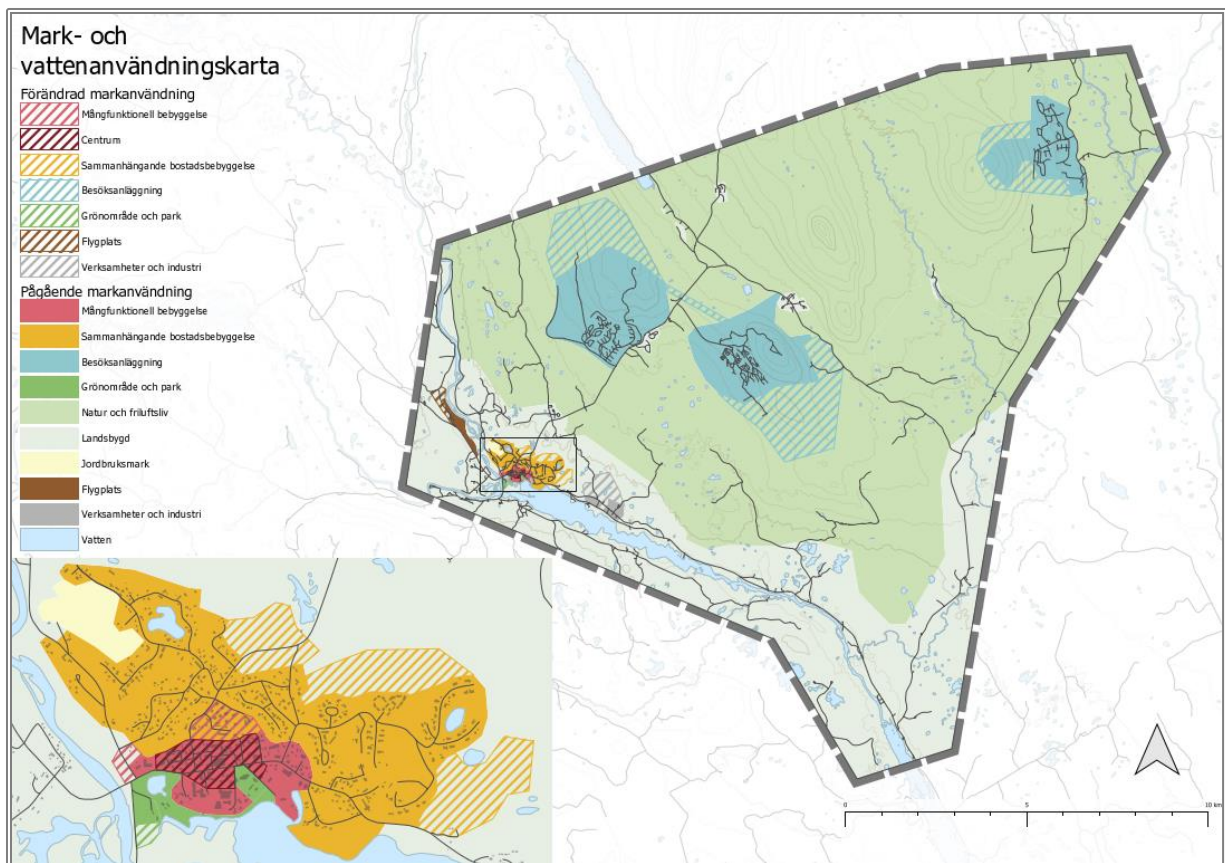
Transportsambanden visar de viktigaste kommunikationsstråken mellan Idreområdets olika funktioner. För att möjliggöra hållbara transporter och tillgänglighet är det viktigt att skapa fungerande stråk för alla trafikanter mellan de viktiga noderna i Idreområdet. En framtida gondolbana kan till exempel överbrygga Bergevägen och knyta samman Idrefjäll och Himmelfjäll.

Framtida utveckling i Idre bör fokusera på säkerhet, trygghet och bullerreducering för att minska trafikens negativa effekter.

3.2 MARK- OCH VATTENANVÄNDNING

Föreslagen mark- och vattenanvändning har utgångspunkt i utvecklingsinriktningen och förhåller sig till de värden och hänsyn som beskrivs i övriga kapitel.

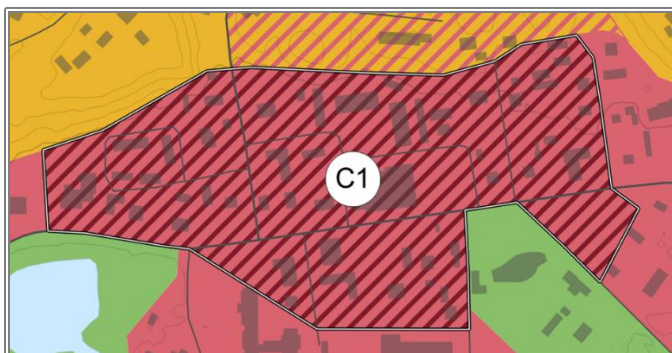
I kartan för mark- och vattenanvändning, se Figur 3, redovisas pågående markanvändning som ytor i olika färger. Pågående markanvändning innebär att den huvudsakliga markanvändningen inte kommer att ändras. Förändringar och kompletteringar som stämmer överens med den huvudsakliga markanvändningen kan ske inom dessa områden.



Figur 3. Föreslagen mark- och vattenanvändning, FÖP för Idreområdet, samrådshandling.

Förändrad markanvändning redovisas som skrafferade ytor och visar hur området föreslås att utvecklas. Den exakta avgränsningen av mark- och vattenområdena kommer studeras närmare i efterföljande planläggning. De största ytor som pekats ut som förändrad markanvändning, och således är de största förändringarna jämfört med översiktsplanen, hör till områdets fjällanläggningar. Storleksmässigt är ytorna dock jämförbara med de ytor som återfinns i översiktsplanen, de har dock en annan utbredning. Fullt utbyggt bedöms områdena för besöksanläggningarna rymma totalt 48 000 bäddar.

För de olika markanvändningskategorierna finns generella ställningstaganden, "att tänka på" inför framtida fysisk planering, men även mer specifika riktlinjer och hänsyn som beskrivs för olika geografiska områden (markerade med olika bokstäver, se Figur 4).



Figur 4. Område C1 inom Idre by som får exemplifiera hur olika geografiska områden markeras i mark- och vattenanvändningskartan.

4 ALTERNATIV

MKB ska redogöra för och bedöma rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd. Alternativredogörelsen ska även innehålla en beskrivning av miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs, ett så kallat nollalternativ. Nollalternativet är inget planförslag utan redovisas för att kunna göra en jämförande bedömning av de troliga miljökonsekvenserna i det fall planalternativet inte genomförs.

Nedan presenteras nollalternativet samt övriga alternativ som diskuterats och provats hittills under plan- och miljöbedömningsprocessen.

4.1 ALTERNATIVHANTERING

Det övergripande syftet med FÖP är att möjliggöra en utveckling av Idre by och fjällanläggningarna som tar tillvara området unika värden på ett långsiktigt balanserat och hållbart sätt. Då syftet är att utveckla befintliga bebyggelseområden utifrån den bebyggelsestruktur och infrastruktur som finns idag, har det inte varit relevant att till exempel studera alternativa lokaliseringar av besöksanläggningarna. Det har däremot funnits olika alternativa utbredningar i riktning och storlek för både bostadsbebyggelse och besöksanläggningarna som provats under processen. Nedan sammanfattas de alternativ som diskuterats och varför de förkastats.

- **Himmelfjäll och Idrefjäll bildar ett sammanhängande område**
Detta alternativ finns med som ursprungsplan i ÖP och innebär att de två fjällanläggningarna tillåts växa ihop och därmed bilda ett större sammanhängande område med besöksanläggning som markanvändning. Under FÖP-arbetet och tidig dialog med rennärigen uppmärksammades att ett område mellan befintliga anläggningar, längs väg 1063, används som flyttled för renar. Därför har detta alternativ förkastats och föreslagen markanvändning justerats.
- **Idre fjäll utvecklas åt sydväst**
Även detta alternativ har sitt ursprung i ÖP. Detta område, i direkt anslutning till befintlig anläggning, innehåller bland annat geovetenskapliga värden som består av småkulliga moränformer med betydelse för tolkningen av isavsmältningsförloppet. Områdets utbredning har därför justerats till en mer östlig riktning.
- **Fjärtervålen större**
Inledningsvis hade utvecklingsområdet för Fjärtervålen en större utbredning både åt nordväst och söderut och sträckte sig längre in i det område som överlappas av flera riksintressen och Natura 2000. Ursprungsförslaget kom från verksamhetens egna målbilder, men har i takt med Fjärtervålens egen planering av området anpassats efter områdets förutsättningar, med hänsyn till naturvärden och riksintresse för rennärigen.
- **Tätortsnära bostadsområden**
Under processen har även alternativa områden för ny bostadsbebyggelse provats, bland annat i anslutning till Fjällfoten och direkt norr om Högstjärn. Dessa har främst förkastats då behovet av bostäder bedöms kunna tillskapas på andra platser, vilket också leder till en bättre hushållning med mark- och vatten samt infrastruktur.

4.2 NOLLALTERNATIVET

Nollalternativet innebär att den fördjupade översiktsplanen för Idre inte genomförs och det berörda området utvecklas enbart med styrning från översiktsplanen.

Det antas även att rådande utveckling fortsätter men med en mycket övergripande styrning från översiktsplanen. Utifrån att översiktsplanen pekar ut faktorer som ska hänsyntas, men inte beskriver hur eller hur intressen ska vägas mot varandra finns ett större utrymme för tolkningar, en högre frihetsgrad, men också en större risk för att utvecklingen inte sker långsiktigt hållbart. Utvecklingen regleras i mycket hög grad av marknaden och respektive fastighetsägares exploateringsvilja. Samhällsutvecklingen styrs på så vis indirekt mot en allt större täthet i och runt fjällanläggningarna med fokus på turism och mindre utveckling för permanentboende i området. Nollalternativet innebär också en liten kommunal reglering, där kommunen ställer få krav på gemensamma lösningar och i stället låter respektive projekt/fastighetsägare lösa frågor kring vatten och avlopp (VA), transportinfrastruktur och gestaltning.

Liksom planalternativet påverkas nollalternativet, förutom exploateringar, även av andra typer av förändringar exempelvis skogsbruksåtgärder, klimatförändringar, översvämningar, ras och skred och liknande. Nollalternativet beskrivs och bedöms för de miljöaspekter för vilka genomförande av planen kan antas medföra betydande effekter.

5 GENERELLA BEDÖMNINGSGRUNDER

För att beskriva och värdera de förändringar som ett genomförande av planen kan medföra används olika juridiska, eller på annat sätt vedertagna, mål, riktlinjer och regelverk. Dessa kallas med en gemensam term för bedömningsgrunder.

Bedömningsgrunder kan vara av såväl övergripande som specifik karaktär. Övergripande bedömningsgrunder används främst för att bedöma om planen främjar en långsiktig hållbar utveckling och om planen tar tillräcklig miljöhänsyn. Den andra typen av bedömningsgrunder är mer specifika till sin karaktär och är relaterade till en viss miljöaspekt. Dessa utgörs bland annat av olika normer, preciserade mål, riktvärden och myndighetsrekommendationer. Specifika bedömningsgrunder används för att mer precist identifiera och värdera planens betydande miljöpåverkan. Förutom övergripande generella bedömningsgrunder som beskrivs nedan framgår bedömningsgrunder för respektive miljöaspekt i kapitel 8.

5.1 RELEVANT LAGSTIFTNING

I både plan- och bygglagen och miljöbalken finns formella krav som är viktiga för den fysiska planeringen. I respektive lagstiftning finns även återkommande referenser till den andra lagen. Det medför att båda lagarna oftast är aktuella att tillämpa samtidigt. Det är dock viktigt att särskilja lagarnas syften. I plan- och bygglagen finns bestämmelser om vad som ska redovisas i en översiktsplan och hur processen att ta fram eller ändra en översiktsplan ska genomföras. I miljöbalken finns formella krav på vad den strategiska miljöbedömningen ska omfatta. Vid översiktsplanering bör den strategiska miljöbedömningen integreras i processen med framtagandet av planen.

5.1.1 Miljöbalken

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en kommun som upprättar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

En miljöbedömning ska enligt miljöbalken identifiera och värdera de betydande miljöeffekter som genomförandet av planen kan antas medföra med avseende på:

1. Befolkning och människors hälsa,
2. Djur- eller växtarter som är skyddade enligt 8 kap miljöbalken och biologisk mångfald i övrigt,
3. Mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö,
4. Hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt,
5. Annan hushållning med material, råvaror och energi, eller
6. Andra delar av miljön.”

Kommunen ska samråda om omfattningen av och detaljeringsgraden i en MKB med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som kan antas bli berörda av planen.

5.1.2 Plan- och bygglagen

Lagen styr planläggning av mark, vatten och byggande.

1 kap. Syfte, innehåll och definitioner. *Bestämmelserna syftar till att med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.*

2 kap. Allmänna och enskilda intressen. Planläggning enligt denna lag ska med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden främja en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig och användbar för alla samhällsgrupper.

5.1.3 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) ska beaktas bland annat vid tillståndsprövningar och planering. Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt bindande styrmedel som syftar till att komma till rätta med miljöpåverkan från diffusa utsläppskällor som till exempel trafik och jordbruk.

Miljökvalitetsnormerna kan ses som styrmedel för att på sikt nå miljökvalitetsmålen. För det pågående planarbetet är miljökvalitetsnormer för ytvatten och grundvatten (SFS 2004:660) relevanta. Även frågor rörande miljökvalitetsnormer för luft och buller kan bli relevanta att resonera kring, då i synnerhet för de platser där dessa normer riskerar att överträdas, se avsnitt 8.6.

Yt- och grundvatten

År 2000 trädde det så kallade Vattendirektivet¹ - EU:s gemensamma regelverk – i kraft. Syftet med direktivet är att säkra en god vattenkvalitet i Europas yt- och grundvatten. Sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten som omfattas av Vattendirektivet kallas formellt för vattenförekomster.

År 2016 fastställdes miljökvalitetsnormer för landets samtliga vattenförekomster. Miljökvalitetsnormer för vatten uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. Miljökvalitetsnormer för ytvattenförekomster omfattar kemisk och ekologisk status. Miljökvalitetsnormer för grundvatten omfattar kemisk och kvantitativ status. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå god status till nästa fastställda planeringscykel inom vattenförvaltningen. Undantag kan dock ges där en senare tidpunkt anges, dock senast år 2027, eller ett mindre strängt krav kopplat till särskilda ämnen anges. Statusbedömningen bygger på klassning av ett antal underliggande så kallade kvalitetsfaktorer.

Utöver icke-försämringskravet ska medlemsstaterna enligt vattendirektivets artikel 4 a ii "skydda, förbättra och återställa alla ytvattenförekomster". Mot bakgrund av denna skrivelse, och 2 kap. 2 och 3 § miljöbalken, finns det även en skyldighet att bidra till en förbättring av recipientens status (förbättringskravet).

Luft

Miljökvalitetsnormer för luft är gränsvärden för föroreningsnivåer i utomhusluft som inte får överskridas. Av luftkvalitetsförordningen (2010:477) följer att miljökvalitetsnormerna gäller för utomhusluft, med undantag för arbetsplatser samt vägtunnlar och tunnlar för spårbunden trafik.

För närvarande finns miljökvalitetsnormer för ett flertal ämnen. När det gäller luftkvalitet kopplat till byggande och vägtrafik är framför allt kvävedioxid, svaveldioxid, marknära ozon och partiklar (PM 10 och PM 2,5) relevanta att undersöka. För dessa finns miljökvalitetsnormer enligt gränsvärden för föroreningsnivå i utomhusluft.

Buller

Förordningen om omgivningsbuller (2004:675) trädde i kraft år 2004. Med förordningen om omgivningsbuller infördes en miljökvalitetsnorm för buller. Miljökvalitetsnormen för buller är en slags målsättningsnorm snarare än ett gränsvärde. Förordningen gäller främst kommuner med mer än 100 000 invånare, men även i mindre och medelstora kommuner ska strävan vara att begränsa buller och undvika skadliga effekter på människors hälsa. Enligt Naturvårdsverkets vägledning följs normen när strävan är att undvika skadliga effekter på människors hälsa orsakade av omgivningsbuller. Det är kommuner och myndigheter som ansvarar för att miljökvalitetsnormer följs.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område.

5.2 RELEVANTA NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL

5.2.1 Agenda 2030

År 2015 antog FN:s medlemsstater Agenda 2030 för hållbar utveckling. Syftet var att fram till år 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid genom att utrota fattigdom och hunger, bekämpa ojämlikheter inom och mellan länder, bygga fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen, att alla ska kunna åtnjuta de mänskliga rättigheterna, att främja jämställdhet och kvinnors och flickors egenmakt, att vidta ansträngningar för att nå dem som är mest utsatta först samt att säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

Agenda 2030 är en handlingsplan med 17 mål för omställning till ett hållbart samhälle för människorna, planeten och välbefinnandet. De mål som bedöms vara relevanta för denna MKB kan ses i Figur 5.



Figur 5. Relevanta globala miljömål.

5.2.2 Riksdagens miljökvalitetsmål

Av riksdagens 16 miljökvalitetsmål bedöms 12 mål (se Figur 6) vara relevanta i denna MKB.



Figur 6. Relevanta nationella miljömål.

Dessutom finns ett övergripande mål, generationsmålet, som också är relevant. Generationsmålet är tillsammans med de övriga miljömålen ett löfte till framtida generationer om frisk luft, hälsosamma miljöer och rika miljöupplevelser.

De miljö kvalitetsmål som valts bort i det fortsatta arbetet är Ett rikt odlingslandskap, Skyddande ozonskikt, Säker strålmiljö och Hav i balans samt Levande kust och skärgård.

5.2.3 Sveriges klimatpolitiska mål

Sveriges övergripande klimatmål är att nå noll nettoutsläpp av växthusgaser senast år 2045, och att därefter ha negativa nettoutsläpp. Att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser betyder i det här fallet att utsläppen av växthusgaser från verksamheter i Sverige ska vara minst 85 procent lägre år 2045 än utsläppen år 1990. För transporterna gäller det nationella etappmålet att minska utsläppen med minst 70 procent till 2030 jämfört med 2010.

År 2019 presenterade regeringen Sveriges första klimatpolitiska handlingsplan. Samma år lämnade Naturvårdsverket in ett underlag till planen som visade på stora gap mellan framtida utsläppscenarier och Sveriges klimatmål. Scenarierna är baserade på beslutade styrmedel. Enligt scenarierna beräknas utsläppen, med befintliga styrmedel, minska med 33–40 procent till 2030 jämfört med 2010, vilket innebär ett utsläppsgap till målet på 6–7 miljoner ton 2030.

5.2.4 Sveriges friluftslivspolitiska mål

År 2012 beslutade regeringen om tio mätbara mål för friluftslivspolitiken. Syftet med målen är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö.

De tio målen är:

1. Naturen ska vara tillgänglig för alla.
2. Personligt och ideellt engagemang ska stå i centrum.
3. Allemansrätten ska värnas.
4. Den hållbara användningen av naturen planeras med hänsyn till friluftslivets behov.
5. Kommunerna ska ha ett stort ansvar för naturen nära tätorterna.
6. Friluftslivet ska bidra till landsbygdsutveckling och regional tillväxt.
7. Skyddade områden ska vara en tillgång för friluftslivet.
8. Friluftslivet ska ha en given roll i skolans arbete.
9. Fysisk aktivitet och avkoppling ska stärka folkhälsan.
10. Beslut om friluftsliv ska fattas med god kunskap.

Samtliga tio mål bedöms vara relevanta för de bedömningar som görs i aktuell MKB, särskilt kopplat till rekreation och friluftsliv.

6 METOD

Syftet med MKB:n (detta dokument) och miljöbedömningen (processen) är att bidra till helhetssyn och kvalitetssäkring i framtagandet av den fördjupade översiktsplanen. Arbetet med miljöbedömningen har samordnats och integrerats med planarbetet så långt tidplanen tillåtit. Syftet med att genomföra en miljöbedömning är enligt lagtexten i 6 kap ”att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas”. Miljöbedömningen ska fungera som stöd för, och ge underlag till, arbetet med att hitta en lämplig utformning av planen. Den ska främja ökad miljöhänsyn och göra det möjligt att redan i planarbetet väga miljökonsekvenser mot andra samhällsintressen.

Samråd med länsstyrelsen angående undersökning och avgränsning av betydande miljöaspekter har genomförts och redovisas i länsstyrelsens yttrande (Länsstyrelsen Dalarnas län, 2022).

6.1 VÄRDERING AV KONSEKVENSER

Vid bedömning av en plans hållbarhetsprestanda analyseras i huvudsak planförslagets strategier, riktlinjer och markanvändningskarta. Rättesnöret är frågan – bidrar planen till eller motverkar planen en hållbar utveckling. För att kunna besvara frågan och bedöma konsekvenserna av ett planförslag bedöms huruvida förslaget ger tydlig vägledning i den fortsatta planeringen. För att ge tillräcklig vägledning måste strategier, riktlinjer och markanvändningskarta vara samstämmiga och eventuella målkonflikter måste ha hanterats. I FÖP för Idreområdet framgår kommunens strategier, riktlinjer och ställningstaganden i planens ”att tänka på”, samt i beskrivningen av de olika utvecklingsområdena.

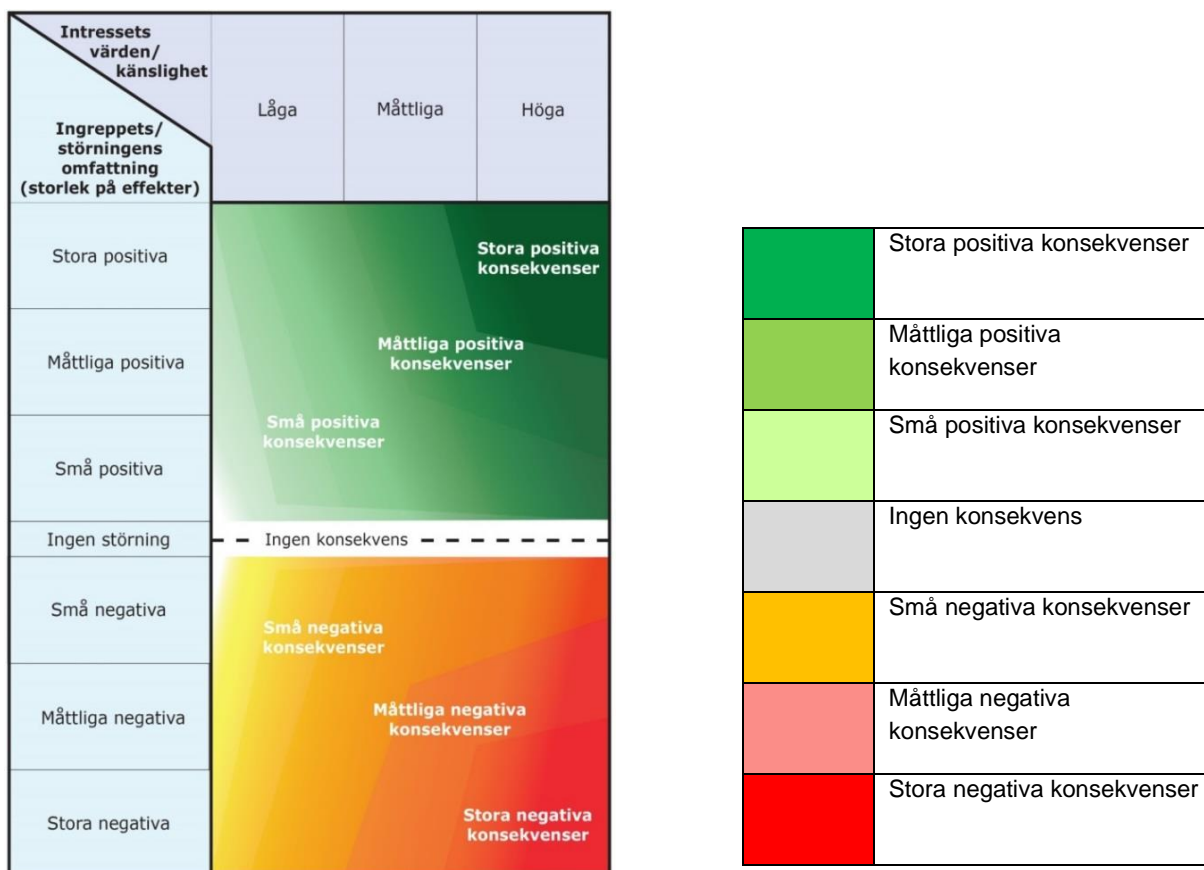
För att beskriva ett planförslags konsekvenser används ofta begreppen påverkan, effekt och konsekvens.

- **Påverkan** är den förändring av fysiska eller beteendemässiga förhållanden som planens genomförande medför, till exempel förändringar av markanvändning, utsläpp till luft och vatten.
- **Effekt** är den förändring i miljön som påverkan medför, som till exempel förlust av värdefulla naturmiljöer, buller eller luftföroreningar.
- **Konsekvens** är den verkan de uppkomna effekterna har på en viss företeelse, till exempel människors hälsa eller biologisk mångfald.

För att beskriva konsekvenserna används följande skala:

- Stora, måttliga eller små negativa konsekvenser
- Varken positiv eller negativ konsekvens
- Stora, måttliga eller små positiva konsekvenser

Ett värde kan vara olika stort, vilket får betydelse för hur stor konsekvensen blir, se Figur 7. Vid bedömning av konsekvenser vägs ingreppets omfattning och det berörda objektets värde alternativt känslighet in. Om ett område med högt värde/hög känslighet störs i stor omfattning innebär det stora negativa konsekvenser medan små störningar i ett område med högt värde innebär måttliga negativa konsekvenser.



Figur 7. Princip för bedömning av konsekvenser som kan uppstå till följd av planens genomförande.

Bedömningen av påverkan och konsekvens görs i förhållande till nollalternativet om inget annat anges.

En fördjupad översiktsplan är ett planeringssteg som ligger tidigt i planprocessen och det är inte alltid möjligt att bedöma konsekvenserna av de ställningstaganden som görs. För vissa aspekter har därför bedömningarna delvis karaktären av riktninganalyser som visar på en trolig utveckling.

Effekter och konsekvenser av planförslaget kan i vissa fall påverkas av utvecklingen i kringliggande kommuner samt i regionen som helhet. Samlade effekter kan också uppstå när många var för sig små bidrag samverkar och förstärker eller motverkar varandra över tid. I värsta fall kan enskilda förändringar som var för sig uppfattas som "små" samverka och tillsammans ger stora konsekvenser. Sådana så kallade kumulativa effekter är svåra, men viktiga, att uppmärksamma i konsekvensbeskrivningen.

7 AVGRÄNSNING

Avgränsningen av de delar av miljöbedömningen som styrs av miljöbalkens krav syftar till att koncentrera arbetet till de frågor som är väsentliga för de val och beslut som behöver fattas för den aktuella planeringsnivån. Avgränsningen redovisas nedan. Ett samråd om avgränsningen genomfördes med länsstyrelsen 2022-06-01.

7.1 AVGRÄNSNING I TID

Det huvudsakliga tidsperspektivet för FÖP för Idreområdet är fram till 2040. Därför har tidsperioden för bedömningarna av miljöpåverkan också satts till år 2040.

7.2 AVGRÄNSNING I RUM

Miljöbedömningens geografiska avgränsning utgörs i första hand av planområdet för den fördjupade översiktsplanen. Planen omfattar Idre tätort samt de tre fjällanläggningarna, se Figur 1. FÖP har fyra fokusområden där kommunen har bedömt att den största delen av utvecklingen av bebyggelse, rekreation och turism kommer att ske. Dessa fyra fokusområdena är:

- Idre tätort
- Idre fjäll
- Himmelfjäll
- Fjätervålen

Avgränsningen kan dock variera beroende på olika miljöaspekter och kan därför omfatta både mindre och större geografiska områden än själva planområdet. För en del aspekter, såsom miljökvalitetsnormer för vatten, är det geografiska påverkansområdet större. För andra miljöaspekter, som till exempel landskapsbild, kan de geografiska påverkansområdena vara mindre. I den mån det är möjligt, rimligt och relevant behandlar MKB även effekter och konsekvenser utanför fokusområden och planområdet.

7.3 AVGRÄNSNING I SAK

Nedan redovisas de aspekter som mot bakgrund av vad som är känt om planens innehåll och ställningstaganden bedöms medföra betydande påverkan och därmed riskerar att medföra negativa konsekvenser för människor eller miljö. Enligt 6 kap. 11 § miljöbalken 4 p. ska en MKB innehålla en identifiering, beskrivning och bedömning av de betydande miljöeffekter som genomförandet av planen kan antas medföra.

Nedanstående aspekter bedöms som betydande miljöaspekter och kommer att redovisas och konsekvensbedömas i MKB:n till den fördjupade översiktsplanen:

- Grönstruktur och biologisk mångfald (naturmiljö, skyddade områden, skyddade arter, biologisk mångfald och ekologiska samband)
- Blåstruktur och vatten (ytvatten, grundvatten)
- Rennäring
- Kulturmiljö och landskapsbild
- Rekreation och friluftsliv
- Människors hälsa och livsmiljö (buller, transport av farligt gods, vatten och avlopp)
- Klimarisker och klimatanpassning (ras, skred och erosion)
- Klimatpåverkan (transporter samt el- och energiförsörjning)

Planförslaget har konsekvensbedömts utifrån dess ställningstaganden och inriktningar för mark- och vattenområden. Dessa har analyserats och konsekvensbedömts på en övergripande nivå. Utformning och lokalisering av byggnader samt prövning av andra verksamheter som kan antas vara miljöstörande prövas och bedöms i senare planeringsskeden och prövningsprocesser. Frågor om strålning (elektromagnetiska fält, markradon) bedöms inte heller vara relevanta för miljöbedömningen av FÖP då detta är aspekter som mer ändamålsenligt hanteras i kommande detaljplanering. Påverkan på riksintresse för totalförsvaret behandlas inte inom ramen för denna miljöbedömning utan hanteras i FÖP.

Eftersom arbetet med FÖP fortfarande är i ett tidigt skede kan det efter samrådet identifieras nya frågeställningar. Det kan då bli aktuellt att justera eller lägga till frågor/rubriker i miljökonsekvensbeskrivningen.

7.4 OSÄKERHETER

Miljöbedömningar är alltid förknippade med osäkerheter. Det finns dels inbyggda osäkerheter i alla antaganden om framtiden, dels finns osäkerheter förknippade med analytisk kvalitet och kunskapsläge. Osäkerheter ligger exempelvis i att de underlag och källor som använts för miljöbedömningen kan vara behäftade med olika brister. Prognoser och beräkningar kan exempelvis vara missvisande på grund av felaktiga antaganden.

I de bedömningar som görs har särskild hänsyn tagits till eventuella osäkerheter i underlag och kunskapsläget kopplat till nuvarande planförslag. Detta i enlighet med försiktighetsprincipen i 3 § 2 kap. miljöbalken. I de fall det finns kunskapsluckor eller andra osäkerheter antas därför konsekvenserna bli negativa fram till dess att osäkerheten kan avskrivas.

7.5 EKOSYSTEMTJÄNSTER

Ekosystemtjänster är ett samlingsbegrepp för de funktioner hos naturen som ger människan nytta som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Det handlar bland annat om förmågan att rena vatten, reglera vattenflöden, rena luft och bilda bördiga jordar som ger oss nytta som exempelvis vatten att dricka, mat att äta och ren luft att andas. Ekosystemtjänster är beroende av levande organismer och fungerande ekosystem. Tjänsterna delas vanligtvis in i kategorierna försörjande, reglerande, kulturella och stödjande.

Ekosystemtjänster berör flertalet av miljöaspekterna som bedöms i detta dokument. För att undvika upprepning konsekvensbedöms inte ekosystemtjänsterna separat utan de ingår i andra rubriker i konsekvensbeskrivningen. Till exempel hanteras ekosystemtjänsterna:

- *biologisk mångfald/habitat* och *ekologiskt samspel* i avsnittet Grönstruktur och biologisk mångfald (8.1),
- *rekreation* i avsnittet Rekreation och friluftsliv (8.5), och
- *klimateanpassning* i avsnittet Risk och klimateanpassning (8.7).

I 3 och 4 kap. miljöbalken finns bestämmelser om en god hushållning med mark- och vattenområden. Särskilda regleringar med ekosystemtjänster som begrepp saknas i lagstiftningen. Flera av de strukturer som ger upphov till ekosystemtjänster benämns dock i PBL som allmänna intressen som alltid ska beaktas i planering och byggande. Exempel på sådana intressen är jord- och skogsbruk, tillgång till parker, grönområden och natur. I miljöbalken nämns fler allmänna intressen som ska beaktas, exempelvis ekologiskt särskilt känsliga områden, riksintressen och tätortsnära grönområden.

8 MILJÖKONSEKVENSER

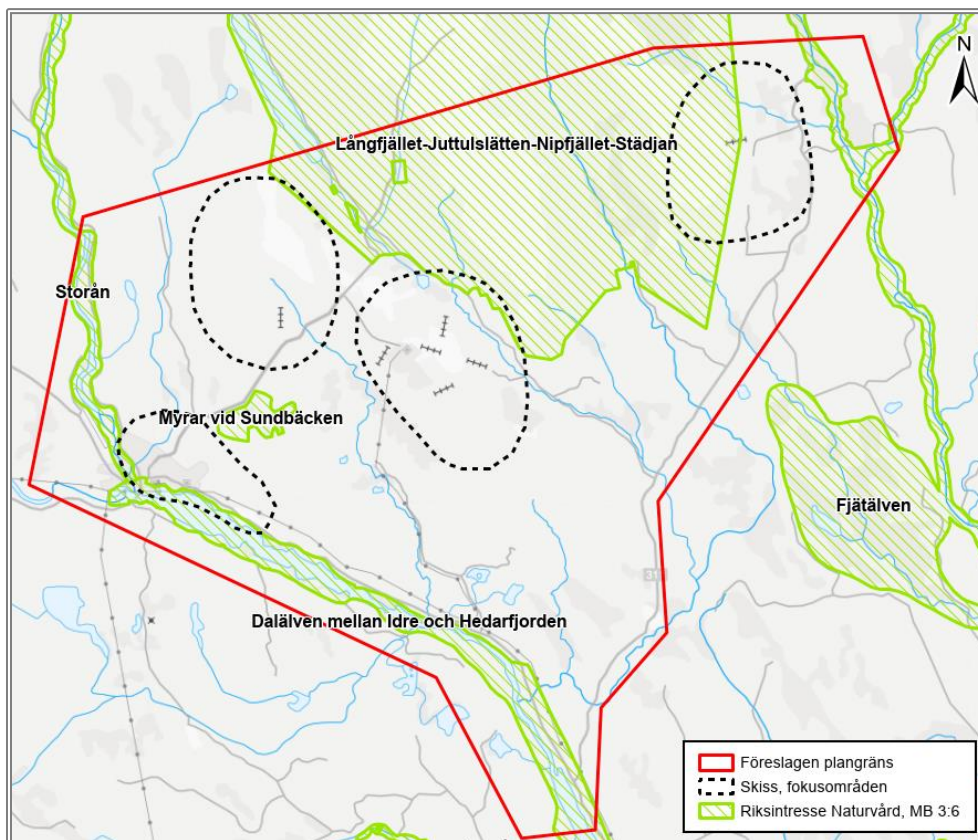
8.1 GRÖNSTRUKTUR OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

I det här avsnittet bedöms hur väl översiktsplanen förväntas bidra till att bevara eller stärka förutsättningar för biologisk mångfald och ekologiska samband. Skyddet och vårdandet av naturmiljöer är en förutsättning för att kunna bevara den biologiska mångfalden och i förlängningen allt biologiskt liv, likaså de funktioner och processer som är viktiga för att ekosystem och livsmiljöer ska bestå och utvecklas. Robusta ekosystem är en förutsättning för de tjänster och produkter – ekosystemtjänster – som naturen bidrar med.

Nuläge och förutsättningar

Naturen inom planområdet är varierad med en rik biologisk mångfald. Större delen av området består av skogsmark med inslag av våtmarker, berg och kalfjäll. Skogen består mestadels av barrskog och präglas i stora delar av närheten till fjällen. Skogen ägs och brukas av privatpersoner, kyrkan samt skogsbolag. Inom eller angränsande till föreslaget planområde finns flera skyddade naturområden.

Fem områden omfattas av riksintresse för naturvården enligt 3 kap. Miljöbalken, se Figur 8.



Figur 8. Riksintresse naturvård © Lantmäteriet, Naturvårdsverket, Länsstyrelserna.

Långfjället-Juttulslätten-Nipfjället-Städjan är ett vidsträckt område som är ett utpostområde i södra fjällregionen med stora opåverkade partier av urskogs- och vildmarkskaraktär. Djurlivet innehåller många fjäll- och skogsarter. Sällsynta och hotade djurarter förekommer såsom järv, utter och kungsörn.

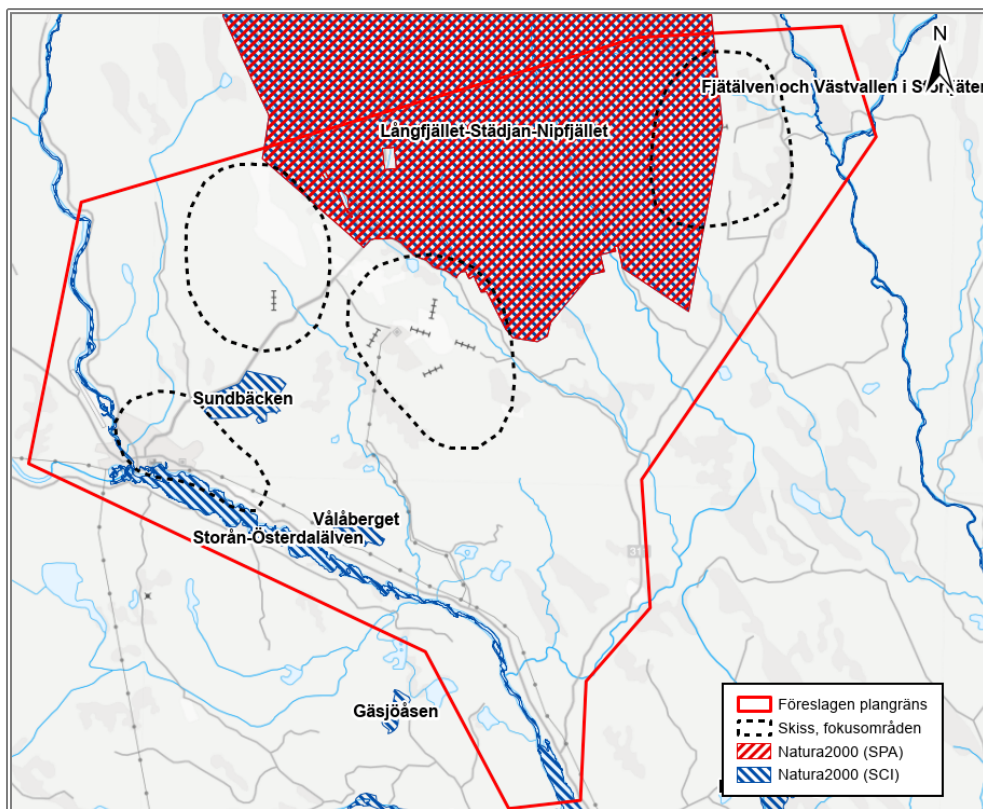
Juttulslätten och Städjan/Nipfjället utgör värdefulla blandmyrkomplex. I Städjan/Nipfjället finns topogent kärr och svagt välvd mosse av värde för den naturgeografiska regionen.

Våtmarkerna runt Sundbäcken bildar en kalkpåverkad skogs-myrrmosaik med topogena rikkärr. Det är en för regionen ovanlig rikkärrstyp med sällsynta arter, ovanlig kalktallskog och andra sällsynta biotoper. Området har därför stort botaniskt och ekologiskt värde. Myrarna har stora bevarandevärden främst med tanke på utpostarter. Området är värderat till klass 1 i våtmarksinventeringen.

Dalälven mellan Idre och Hedarfjorden är en älvsträcka som är opåverkad av vattenregleringar. Området är ekologiskt värdefullt och rymmer både biologiska och geomorfologiska värden. Deltat med alluvialkärr i norra delen av området, har höga värden. Hela området är värdefullt för fågellivet. Landskapsbilden är speciell för området.

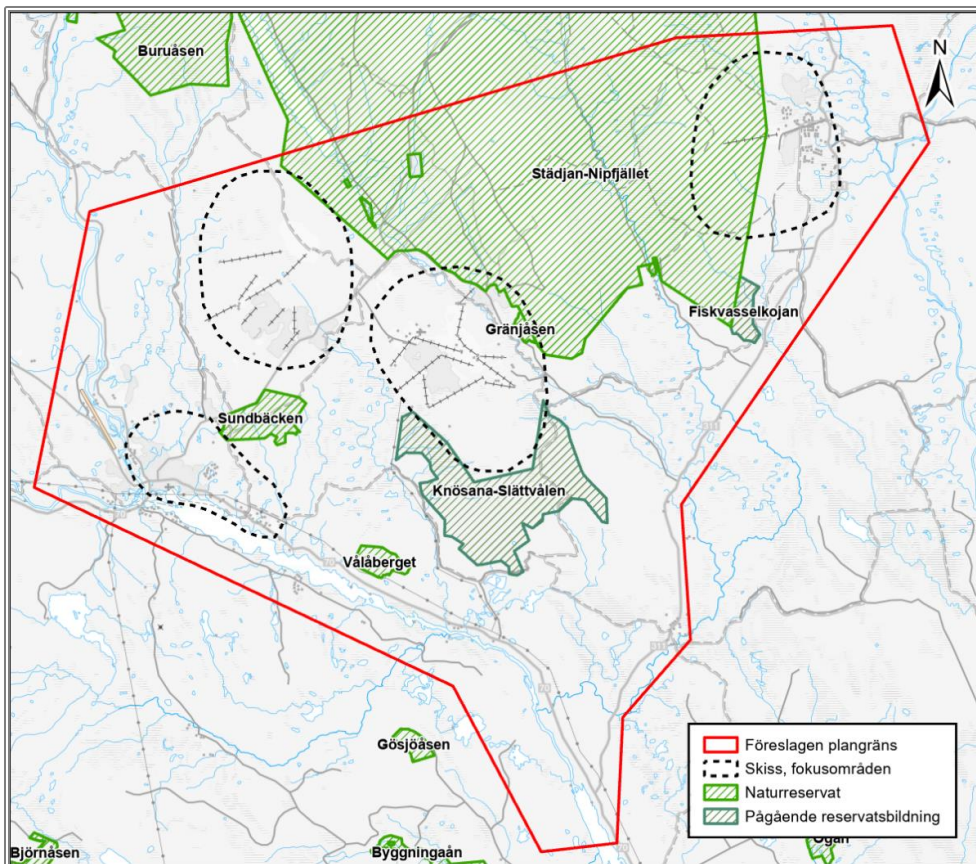
Storån är ekologiskt värdefullt och äger både botaniska och zoologiska värden. Flera geologiska lokaler av värde förekommer.

Fjätälven är av stort ekologiskt värde som en oreglerad älv med en rik flora och fauna. Området innehåller ett flertal myrar och myrkomplex innehållande bland annat flark- och strängkärrkomplex samt rikkärr. Sumpskogar är också allmänt förekommande. Fjätälven utgör reproduktionsområde för strömstationär harr. Förekomsten av utter är speciellt värdefull, liksom vissa sällsynta botaniska inslag. Området har ett värdefullt fågelliv samt ett visst geologiskt värde.



Figur 9. Natura 2000-områden. © Lantmäteriet, Naturvårdsverket, Länsstyrelserna.

Inom planområdet finns fem Natura 2000-områden, se Figur 9. Samtliga Natura 2000-områden sammanfaller med naturreservat och/eller riksintressen för naturvård. Syftet med Natura 2000-områdena är att anmälda naturtyper och arter i områdena ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla så kallad *gymsam bevarandestatus* inom sin biogeografiska region. Natura 2000-området Långfjället-Städjan-Nipfjället omfattas av både habitat- och fågeldirektivet, medan övriga Natura 2000-områden endast omfattas av habitatdirektivet.



Figur 10. Naturreservat inom och nära planområdet samt pågående reservatsbildning (inom planområdet) © Lantmäteriet, Naturvårdsverket, Länsstyrelserna.

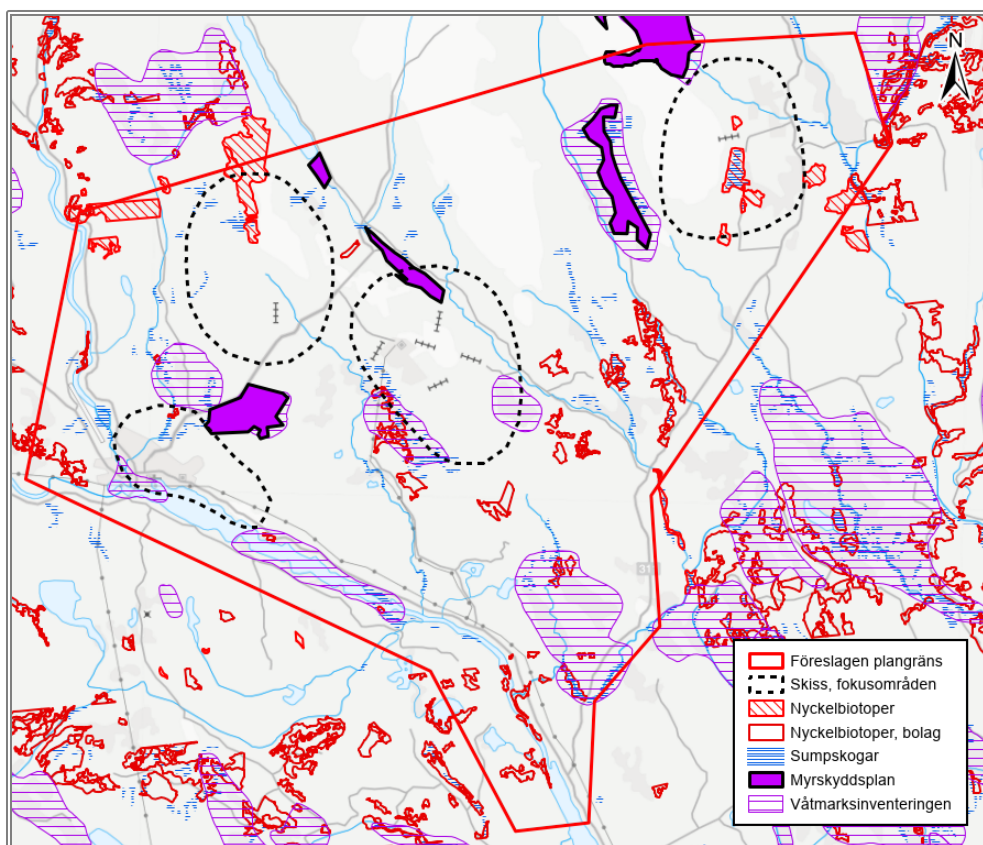
Inom planområdet finns fyra naturreservat, se Figur 10. *Stådjan-Nipfjället*, *Gränjåsen*, *Vålåberget* och *Sundbäcken* är naturreservaten som ligger helt eller delvis inom planområdet. Det finns även två pågående reservatsbildningar inom området, *Knösarna-Slättevålen* och *Fiskvasselkojan*.

Förutom riksintressen och övriga områdesskydd finns även andra naturvärden som inte är lagskyddade inom planområdet, se Figur 11.

I myrskyddsplanen för Sverige redovisas landets mest värdefulla myrar som ännu inte har något långsiktigt skydd. I Älvdalens kommun redovisas myrarna på Juttulslätten, Nipfjället och Stådjan som skyddade i myrskyddsplanen, medan myren vid Sundbäcken saknar skydd.

Enligt våtmarksinventeringen har de flesta våtmarkerna inom planområdet höga naturvärden (klass 2). Två områden (norr om Fjätervålen och vid Sundbäcken) har mycket höga naturvärden (klass 1) och de två områdena vid Idrefjäll har endast vissa naturvärden (klass 3). Sumpskogar är samlingsnamnet för all skogsklädd våtmark, inom Idreområdet finns omkring 100 sumpskogar med varierande biotoper.

Nyckelbiotoper är skogsområden med mycket höga naturvärden som bör prioriteras för bevarande, men som saknar formellt skydd i svensk lagstiftning. De har en nyckelroll för bevarandet av hotade växter och djur. Samråd ska ske med Skogsstyrelsen innan skogsbruksåtgärder görs inom en nyckelbiotop. Ett stort antal nyckelbiotoper finns inventerade, främst på bolagsmark. Skogsstyrelsen har registrerat nära 70 nyckelbiotoper inom planområdet. Naturvärden är områden som är viktiga för den biologiska mångfalden, men som ej uppfyller kraven för nyckelbiotop. De har dock potential att utvecklas till nyckelbiotop.



Figur 11. Områden av betydelse för naturmiljön. © Lantmäteriet, Naturvårdsverket, Länsstyrelserna, Skogsstyrelsen.

Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Riksintressen

Enligt Miljöbalken ska områden av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. Riksintressen skyddas enligt hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. Miljöbalken.

Naturvärden

I plan- och bygglagen anges bland annat att man i planeringen ska ta hänsyn till naturvärden. I 3 och 4 kap. Miljöbalken finns bestämmelser om en god hushållning med mark- och vattenområden. I 7 och 8 kap. i samma lag finns bestämmelser om skydd av områden och djur- och växtarter.

Artskyddsförordningen (2007:845) reglerar fridlysning av djur och växter, samt vad som gäller för arter som pekats ut av EU som särskilt skyddsvärda, så kallade Natura 2000-arter. Dispens från förbuden i förordningen söks hos länsstyrelsen.

Ekologiska samband

I 3 och 4 kap. miljöbalken finns bestämmelser om en god hushållning med mark- och vattenområden. Mark- och vattenområden som är särskilt känsliga ur ekologisk synpunkt skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Särskilda skrivningar om just ekologiska spridningssamband saknas.

Planförslagets konsekvenser

Planförslagets utveckling kommer att medföra ingrepp i naturmiljöer. Utvecklingen av besöksanläggningarna ska enligt planförslaget ta hänsyn till både skyddade och oskyddade värdefulla naturmiljöer, så som befintliga sumpskogar, fjällnaturskog och nyckelbiotoper.

Specifika naturmiljöer så som fjällnatskog runt Slättvålen och våtmarker vid Idre fjäll beaktas vid framtida utveckling i och med planens genomförande, för att bibehålla dess ekologiska funktioner.

I Fjätervålen kan Natura 2000-området och riksintresse för naturvård komma att påverka och begränsa planens genomförande, eftersom planförslaget prioriterar riksintresse för naturvård högre än riksintresset för friluftsliv vilket ger möjlighet för en positiv effekt för dessa skyddade naturområden.

Med en utbyggnad av besöksanläggningarna kommer även avtrycket ifrån dessa att öka genom slitage på naturen, främst från barmarksturismen. Genomförande av FÖP säkerställer en framtida hänsyn till ett ökat slitage vilket kan ge möjlighet till positiva konsekvenser för naturmiljön, både för skyddade och oskyddade naturmiljöer.

Planförslaget medger att en sammankoppling av Idre Fjäll och Idre Himmelfjäll möjliggörs genom en gondolbana. Gondolbanans anläggning kommer att innebära ett ingrepp i naturmiljön, genom dess konstruktion samt korridor genom skogslandskapet. Inom tänkt sträckning för gondolbanan finns idag områden med påtagligt naturvärde samt visst naturvärde, dessutom finns de rödlistade arterna varglav och spillkråka i området. Hänsyn till dessa rödlistade arter finns inte angivet i planförslaget, vilket betyder att de kan komma att få negativa effekter vid utveckling.

Planförslaget medger att sammanhängande grönstråk och spridningskorridorer ska bevaras och värnas, vilket även innefattar naturen mellan fjällanläggningarna. En gondolbana kommer därav ha viss negativ påverkan på det sammanhängande gröna stråket.

Planförslaget medger även en utveckling av Idre flygplats som troligen kommer att påverka riksintresse för naturvård samt Natura 2000-område i anslutning till förslagets placering. Genom att utveckla flygplatsen finns risk för påverkan av Natura 2000-området, vilket även medför risk för negativa följd effekter.

Sammantagen bedömning

Planförslagets konsekvenser har delats upp i aspekter som bedöms och presenteras i korthet enligt beskriven metod, enligt följande skala:

Stora positiva	Måttliga positiva	Små positiva	Inga konsekvenser	Små negativa	Måttliga negativa	Stora negativa
----------------	-------------------	--------------	-------------------	--------------	-------------------	----------------

Tabell 1: Sammanvägda bedömningar och jämförelse mot nollalternativet för olika aspekter av naturmiljöer. Bedömningar för planförslaget och nollalternativet görs i förhållande till nuläget. Under tabellen presenteras sammanfattad bedömning av planförslaget i jämförelse med nollalternativet.

Planförslaget	Nollalternativet
<i>Skyddade naturmiljöer</i>	
Planförslaget avser att utveckling ska ske med hänsyn till riksintresse för naturvård, Natura 2000-områden och dess värden samt att nämnda riksintressen ska prioriteras vid konflikt med riksintresse för friluftsliv. Därav bedöms planförslaget ge små positiva konsekvenser för skyddade naturmiljöer.	Gällande översiktsplan medger att utveckling ska anpassas efter naturvärden samt att skyddade naturmiljöer inte ska påverkas negativt, men mindre intrång i skyddade naturmiljöer tillåts till fördel för besöksnäringen. Därav bedöms nollalternativet ge små negativa konsekvenser.
<i>Natura 2000-område intill Idre flygplats</i>	
Planförslaget medger utveckling av Idre flygplats vilket riskerar att påverka det	Gällande översiktsplan medger en utveckling av Idre flygplats, vilket riskerar att påverka Natura

intilliggande Natura 2000-området negativt, därav bedöms planförslaget medföra små negativa konsekvenser för naturmiljön.	2000-området negativt, därav bedöms nollalternativet medföra små negativa konsekvenser för naturmiljön.
<i>Oskyddade naturmiljöer</i>	
Utveckling kommer att ske på bekostnad av naturmiljöer. Planförslaget beaktar värdet i oskyddade miljöer, planförslaget medför att dessa ska prioriteras för bevarande och därmed ges stöd för framtida planering. Planförslaget bedöms ge små positiva konsekvenser för oskyddade naturmiljöer.	Nollalternativet innebär en risk att nyckelbiotoper inte ges hänsyn vid detaljplanering och lovgivning, eftersom konkreta åtgärder inte finns angivna. Därav bedöms nollalternativet ge små negativa konsekvenser.
<i>Sammanhängande grönstråk och spridningskorridorer</i>	
Planförslag medger att sammanhängande grönstråk och spridningskorridorer bevaras och vid behov skapas. Framtagande av en Masterplan för rennaringen kan ytterligare förbättra underlag för planering av samt stärka gröna samband. FÖP främjar även gröna stråk inom utvecklingsområdena, men lämnar till efterföljande planering att utreda var dessa ska gå samt hur eventuella barriärer ska hanteras.	Översiktsplanen ämnar verka för att sammanhängande grönstråk och spridningskorridorer mellan olika naturområden bevaras och vid behov skapas, dock saknas karta och riktlinjer för tillämpning. Bedöms därav vare sig ge positiva eller negativa konsekvenser.
<i>Grönt samband mellan Idre Fjäll och Idre Himmelfjäll</i>	
Fjällanläggningarna föreslås knytas samman med en gondolbana. Trots att sammanhängande stråk värnas kommer ett viss ingreppet ske, som kommer att ge en viss påverkan på naturmiljöer och risk för negativ påverkan på rödlistade arter i området. Därmed bedöms FÖP ge små negativa konsekvenser för detta specifika gröna samband.	Rådande markanvändningskarta från ÖP medger att fjällanläggningarna växer ihop, vilket bedöms som risk för att ge naturmiljön starkt negativa konsekvenser.



Planförslaget kommer att innebära ingrepp i naturmiljöer, men medger hänsyn till både skyddade och oskyddade naturmiljöer. Genom att prioritera riksintresse för naturvård högre än riksintresse för friluftsliv kan värden kopplat till naturmiljöer få ett starkare skydd. Även oskyddad natur har möjlighet att få vissa positiva konsekvenser genom att naturvärden ska beaktas samt att gröna samband ska ges hänsyn. Jämfört med nollalternativet bedöms planförslaget sammantaget medföra positiva konsekvenser för grönstruktur och biologisk mångfald.

Rekommendationer och åtgärdsförslag

- I samband med framtagande av en Masterplan för rennaringen bör rennaringens värde för den biologiska mångfalden och grönstrukturen synliggöras.
- I FÖP regleras inte hur kompensationsåtgärder kan se ut för förlorade naturvärden, samt hur svaga gröna stråk kan stärkas upp. Detta behöver tas i beaktning i kommande planeringsskeden.

8.2 BLÅSTRUKTUR OCH VATTEN

8.2.1 Ytvatten

Ytvattnet är det vatten som finns i hav, sjöar och vattendrag. Dagvatten är det vatten som tillfälligt ansamlas på markytan till följd av nederbörd, is/snösmältning eller uppträngande grundvatten. Via ytavrinning eller dagvattensystem kan dagvattnet nå våra ytvatten.

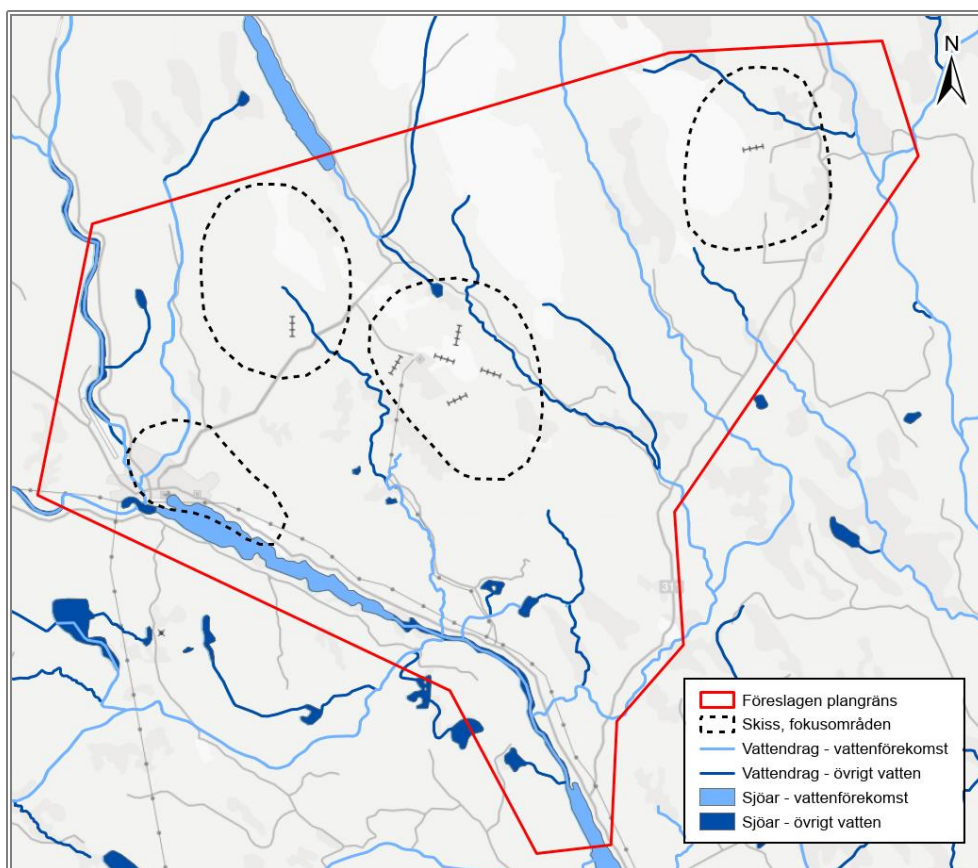
Ytvatten ingår som en integrerad del av det hydrologiska kretsloppet. Avgörande för de olika vattnens kvalitet är deras naturliga egenskaper samt den omgivningspåverkan de utsätts eller tidigare utsatts för. Påverkan på ytvattnet är starkt beroende av markanvändning. En ökad andel hårdgjorda ytor såsom asfalt minskar infiltrationen och ökar mängden dagvatten. Föroreningsmängden i dag- och grundvatten är beroende av vilka verksamheter som finns.

Ytvattnet, både större vattenförekomster men även småvatten och våtmarker bildar blå stråk i landskapet. Dessa blåa stråk har stora biologiska-, hydrologiska- och upplevelsevärden inte bara i sig själva utan också som en viktig del i landskapet.

Nuläge och förutsättningar

Det generella strandskyddet är 100 meter och det finns inga områden med utvidgat strandskydd inom föreslaget planområde.

Det finns totalt 19 ytvattenförekomster helt eller delvis inom föreslaget planområde, se **Fel! Hittar inte referenskälla..**



Figur 12. Ytvattenförekomster © Lantmäteriet, HaV.

Ytvattenförekomsterna utgörs av 3 sjöar och 16 vattendrag. Alla ytvattenförekomster har miljö kvalitetsnormen god ekologisk status och uppnår god kemisk status (med undantag för kvicksilver och PBDE).

Även om normen är god ekologisk status har flera av vattendragen idag måttlig ekologisk status. Syrgashalterna i Idresjön uppnår endast måttlig status och det finns därmed en risk att Idresjöns status försämras. Dalälvens vattenvårdsförening har i ett flertal årsrapporter konstaterat att fosforhalterna i bottenvattnet i Idresjön är tre gånger högre än i ytvattnet och att det kan bero på internbelastning. Denna eventuella internbelastning antas bero på påverkan från avloppsreningsverket och kan medföra algblomningar och försämrade fosforstatus i ytvattnet då utsläpp av näringsrik, otillräckligt renat avloppsvatten riskerar att förändra vattnets naturliga miljöer.

Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Miljö kvalitetsnormer (MKN) för landets vattenförekomster är juridiskt bindande (5 kap. MB) och anger den kvalitet som en vattenförekomst ska ha till ett visst år.

Tillstånd till ett projekt eller en verksamhet eller godkännande av detaljplan får inte ges om åtgärden, verksamheten eller planen riskerar att orsaka en försämring av status eller äventyrar möjligheten att en miljö kvalitetsnorm uppfylls. Vattenförekomsterna omfattas även av ett icke-försämringskrav, vilket innebär att mänskliga verksamheter inte får försämra statusen för en förekomst. I och med en vägledande dom från EU-domstolen ska icke-försämringskravet gälla på kvalitetsfaktornivå. För kvalitetsfaktorer som redan befinner sig i sämsta statusklass innebär all ytterligare belastning en försämring av status oberoende om den sammanlagda bedömningen inte riskerar att försämras.

Enligt EU:s vattendirektiv ska medlemsstaterna skydda, förbättra och återställa alla ytvattenförekomster. Det finns alltså en skyldighet att bidra till en förbättring av recipientens status (det s.k. förbättringskravet).

Vid alla planer eller projekt ska det redovisas om möjligheten att uppnå MKN äventyras eller om det finns risk för statusförsämring.

Planförslagets konsekvenser

Exploatering av naturmark kan ställa högre krav på skyddsåtgärder för dagvatten för att inte försämrastatusen på recipienterna. Turistområdena i fjällmiljön har särskilda utmaningar vad gäller dagvattnet i samband med snösmältningen då stora mängder vatten behöver ledas bort. För påverkan på recipienter är det också viktigt att dagvattenutredningarna beskriver vad som krävs för att uppnå miljö kvalitetsnormer kopplade till framtida exploatering. Därför är det positivt att det i FÖP finns ställningstaganden om att detaljplanering ska inkludera dagvattenutredning som även innefattar hantering av kraftig snösmältning eller kraftiga regn/skyfall. Det kan dock bli problem om dagvattenfrågan ska utredas på detaljplanenivå, då den sammanlagda (kumulativa) påverkan på recipienter (och miljö kvalitetsnormer) kan vara mer negativ än för varje enskild plan för sig. I vattentjänstplanen som tagits fram parallellt med FÖP för Idre anges att kommunen ska ta fram ett dagvattenprogram och riktlinjer med tidplan till 2025, vilket är en konkret och bra åtgärd. Kommunen har även lyft in att ett kommunövergripande dagvattenprogram ska tas fram för att fungera som styrdokument och underlag vid fysisk planering vilket är ett bra stöd i framtida detaljplanering.

Planförslaget är beroende av utbyggnad av befintligt reningsverk eller möjligheten att bygga ett nytt verk för att klara den prognosticerade framtida belastningen. Det blir även en förbyggande åtgärd mot försämrastatus av Idresjön.

För att övriga vattenförekomster inte heller ska påverkas negativt behöver kommunen i sin tillsynsverksamhet bland annat se till att befintliga och dåligt fungerade enskilda avloppsanläggningar åtgärdas. I vattentjänstplanen finns en tillsynsplan, men i tidplanen anges detta som en löpande åtgärd vilket riskerar att det drar ut på tiden och nedprioriteras. Det saknas även konkreta exempel på hur exempelvis arbetet med att förbättra statusen i kommunens vattenförekomster ska genomföras vilket i sin tur försvårar arbetet med att uppfylla MKN.

Det är bra att kommunen önskar ta ett helhetsgrepp och ta fram vägledande styrdokument för beslut som gäller mark- och vattenområden. Det är viktigt att det inte bara är de större vattenområdena som ingår i det arbetet utan även de små vattnen. Ofta påverkas mindre vatten stort vid utveckling i fjällområden. Dessa blåa stråk har stora biologiska-, hydrologiska- och upplevelsevärden inte bara i sig själva utan också som en viktig del i landskapet. FÖP ger en introduktion till varför vattenområden är viktiga att bevara, både större vattenförekomster och småvatten. Det bidrar positivt till att värna blåstrukturer (våtmarker, sumpskogar, myrar, kantzoner/närhet till småvatten). Att ytterligare skydda dessa och bidra konkret skulle vara att undanta dem från exploatering då de är viktiga både för de ekosystemtjänster de ger och deras vikt för biologisk mångfald. Det är dock bra att kommunen har ställningstaganden för utveckling av besöksområden, att befintliga sumpskogar, fjällnaturskog och nyckelbiotoper värnas och tillvaratas för ekosystemtjänster. Detta gynnar även den biologiska mångfalden.

Sammantagen bedömning

Planförslagets konsekvenser har delats upp i aspekter som bedöms och presenteras i korthet enligt beskriven metod, enligt följande skala:

Stora positiva	Måttliga positiva	Små positiva	Inga konsekvenser	Små negativa	Måttliga negativa	Stora negativa
----------------	-------------------	--------------	-------------------	--------------	-------------------	----------------

Tabell 2 Sammanvägda bedömningar och jämförelse mot nollalternativet för olika aspekter av ytvatten. Bedömningar för planförslaget och nollalternativet görs i förhållande till nuläget. Under tabellen presenteras sammanfattad bedömning av planförslaget i jämförelse med nollalternativet.

Planförslaget	Nollalternativet
<i>Vattenförekomster med miljö kvalitetsnormer</i>	
Med utbyggnaden av reningsverket tillsammans med tillsynsplanen för de enskilda avloppen samt ställningstaganden om dagvattenutredningar finns möjligheter till små positiva effekter på miljö kvalitetsnormer för ytvatten.	Aktuell ÖP anger att kommunerna tillsammans ska verka för att miljö kvalitetsnormerna för vatten uppnås i sjöar, vattendrag och grundvatten. I övrigt är den också generellt hållen ger inte några konkreta förslag förutom en del om VA och bristfälliga avlopp.
<i>Övriga vatten</i>	
Planen innehåller information om vikten av att bevara/skydda övriga vatten och ställningstaganden om att de ska värnas. Det finns dock inga konkreta åtgärder eller utpekade områden i förhållande till förändrad markanvändning i mark- och vattenanvändningskartan förutom hänsynstagande.	Redovisningen av övriga vatten är för allmänt hållen och inte tillräckligt kopplad till framtida exploateringar. Det finns ett avsnitt om stora opåverkade mark- och vattenområden att de ska skyddas men inga konkreta åtgärder eller direkt utpekade områden.
<i>Blåstruktur</i>	
Planen innehåller information om vikten av att bevara/skydda våtmarksområden och sammanhängande blåstruktur. Det finns dock inga konkreta åtgärder eller utpekade områden vilket gör det till ett aningen trubbigt verktyg.	Planen saknar information om vikten av att bevara/skydda våtmarksområden och sammanhängande blåstruktur.



Kommunen har en viss medvetenhet om befintliga utmaningar kopplat till ytvatten och i vissa fall även förslag på åtgärder. Utan konkreta och mer platsspecifika åtgärdsförslag eller riktlinjer vid den kommande planläggningen blir planens stöd vagt och öppet när det kommer till de mindre vattnen och blåstrukturen. I mark- och vattenanvändningskartan finns inga utpekade områden för viktiga och skyddsvärda vatten, dock finns generellt ställningstagande om att de blåstrukturer som områdets vattenområden bildar ska bevaras. Sammantaget bedöms planförslaget medföra möjlighet till små positiva konsekvenser för kommunens ytvatten i jämförelse med nollalternativet. Det är dock en riskfaktor med exploateringen som planen medger kombinerat med de delvis öppna och vaga riktlinjerna men det ses som positivt att FÖP fokuserar på dagvattenutredningarna och dagvattenstrategin och att det finns värdetexter kopplade till ytvatten.

Rekommendationer och åtgärdsförslag

- Säkerställ att en tidplan finns för kommunens tillsynsplan för enskilda avloppsanläggningar.
- Säkerställ att små vatten värnas vid exploatering.
- Det vore även önskvärt om det i FÖP gavs mer konkreta exempel på hur exempelvis arbetet med att förbättra statusen i kommunens vattenförekomster ska genomföras.

8.2.2 Grundvatten

Grundvatten bildas när nederbörd tränger ner i marken. Gränsen där samtliga hålrum, sprickor och porer i marken är vattenfyllda kallas för grundvattennivån. Inom ett avrinningsområde styrs

grundvattennivån av ett antal olika faktorer såsom marknivåns höjdskillnader, väderleksförhållanden, närliggande vattendrag samt lokala berg- och jordarter. I urbana miljöer påverkas grundvattenförhållandena även av hårdgjorda ytor, ledningar i mark med mera. När det gäller att förse samhällen med dricksvatten, försöker man i möjligaste mån använda grundvatten och därför är det också viktigt att se till att de åtgärder som ska genomföras inte förorenar detta.

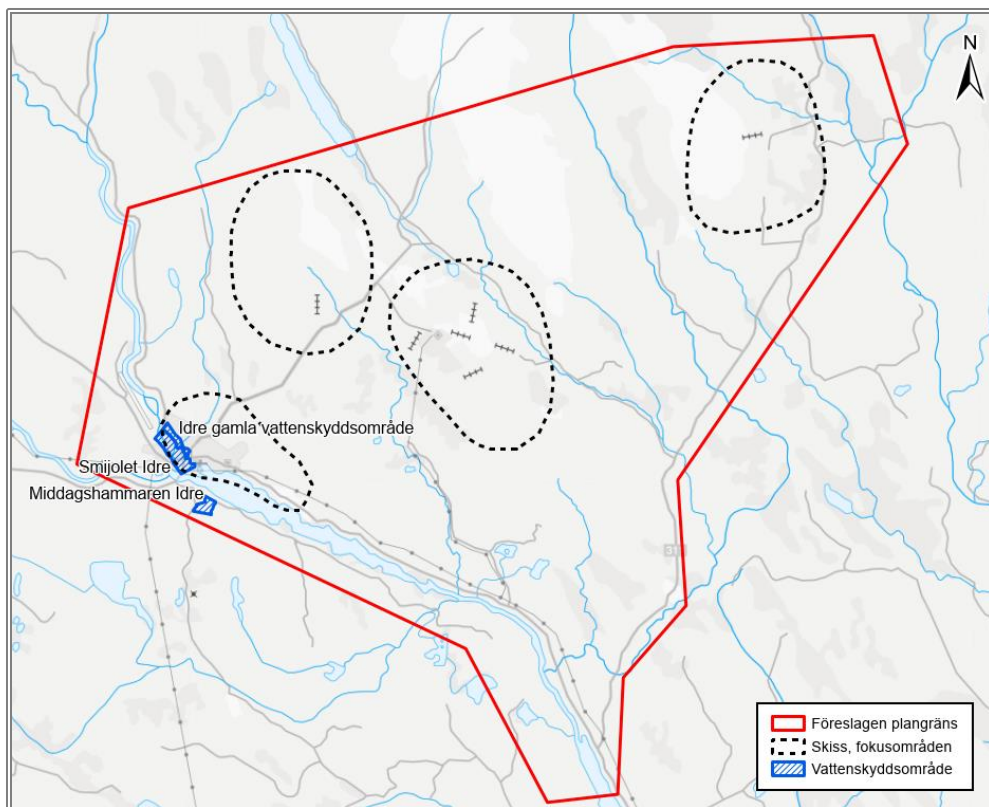
Nuläge och förutsättningar

Det finns totalt 4 grundvattenförekomster helt eller delvis inom föreslaget planområde se **Fel! Hittar inte referensälla..**

Samtliga grundvattenförekomster har god kemisk och kvantitativ status. Det är en sedimentär bergförekomst: Venjan- Särna (WA11698735) samt tre sand- och grusförekomster. Idre (WA28229129) och Kringelfjorden (WA21476048) ligger i den sydvästra delen av planområdet och SE686309-135827 (WA94849007) i den nordöstra och sammanfaller med Fjätälven.

De grundvattentillgångar som finns inom planområdet och som är/kan var aktuella för vattenproduktion är sand- och grusförekomsterna i **Fel! Hittar inte referensälla..** Grundvattenförekomsten vid Idre tätort har klass 2 i vattenförsörjningsplanen, vilket innebär en viktig och skyddsvärd grundvattenförekomst av kommunalt intresse. Där sker också grundvattenuttag idag. Grundvattenförekomsten närmast Fjätervålen, i nordöstra delen av planområdet, har klass 3 i vattenförsörjningsplanen, och har bedömts ligga på ett för stort avstånd till samhällen, med behov av stora grundvattenuttag, för att vara intressant i framtiden.

Det finns tre vattenskyddsområden inom området för den fördjupade översiktsplanen, se Figur 13. Alla ligger i eller i närheten av Idre tätort.



Figur 13. Vattenskyddsområden © Lantmäteriet, Länsstyrelserna.

Älvdalen Vatten och Avfall AB (ÄVA) är huvudman för de allmänna vatten- och spillvattenanläggningar samt ansvarar för avfallshantering inom Älvdalens kommun. Huvudmannaskapet utövas av Nodava AB².

I Idre finns idag tre allmänna vattenverk, med planer på ett fjärde, Storåa vattenverk. Under högsäsong beräknas vattenbehovet i området vara omkring 110–150 liter per bädd och dygn. Det är viktigt att säkra markåtkomst och vattenskyddsområden, särskilt för Storåa och Idre vattenverk, och begränsa störande aktiviteter i dessa områden.

Förutom de allmänna vattenverken har Idre Fjäll, Gränjesåsvallen och Fjätervålen egna vattentäkter, varav de två förstnämnda också är anslutna till det allmänna spillvattensystemet. Vatten- och spillvattenledningar är utbyggt i flera delar av Idre, inklusive Idre by, Gränjesåsvallen och Himmelfjäll, dock är ledningsnätet inom Idre Fjäll privat.

Älvdalens kommun har, parallellt med arbetet med den fördjupade översiktsplanen, tagit fram en vattentjänstplan i samarbete med Nodava. Inom ramen för Vattentjänstplanen har det genomförts en behovsbedömning som visar att det inte finns något bebyggt område som motiverar utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen utanför aktuella utvecklings- och exploateringsområden. I vattentjänstplanen är områden uppdelade i två kategorier. Den första kategorin utgår ifrån att området har enskild vattenförsörjning men att den bedöms vara tillfredställande (utifrån förväntad bebyggelseutveckling). I den andra kategorin ingår de områden som har enskild vattenförsörjning men där vattenförsörjningen behöver bevakas för att säkra denna över längre tid. Till den första kategorin hör Himmelfjäll. Idrefjäll. Fjätervålen hör till den andra kategorin

² Norra Dalarna Vatten & Avfall. Nodava tillhandahåller vatten-, avlopp-och avfallstjänster i Mora, Orsa och Älvdalens kommuner.

Alla verksamhetsområden för besöksnäringen (Himmelfjäll, Idrefjäll och Fjätervålen) bedöms ändå ha ekonomiska och tekniska förutsättningar för att ansluta till allmän VA-anläggning men kommunen lämnar det åt tillkommande detaljplanarbeten att utreda en sådan anslutning.

Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Se bedömningsgrunder för ytvatten.

Planförslagets konsekvenser

De risker som finns för grundvattenförekomster är dels kvantitativa (hur stort är uttaget/räcker vattnet), dels kvalitativa (är vattnet/kan vattnet bli förorenat).

I väntan på utredningar att eventuellt ansluta till allmänt VA föreslår vattentjänstplanen ett antal åtgärder för de områden som bedömts behöva bevakas. I Idre fjäll och Fjätervålen föreslås att områdena ska utredas och enskilda gemensamma vattentäktslägen ska identifieras. Detta eftersom uppgifter om vattentäkter och deras lägen är viktig information för att kunna upptäcka och hantera eventuella risker i området för att säkerställa dricksvattenkvalitet över tid. I Fjätervålen ska små vattentäkter dessutom provtas, för att skapa en uppfattning om kvaliteten på dricksvatten i området samt kunna göra en bättre bedömning av VA-situationen i framtiden. Alla åtgärder har tidplanen 2025. Detta är bra och konkreta åtgärder för att säkra vattenkvaliteten och minska risken för att förorena grundvattentäkter.

I FÖP finns begränsad information om vattenskydd och dricksvattenförsörjning. FÖP lämnar till besöksanläggningarna, exploatörerna och detaljplanarbetet att säkerställa en fullgod kapacitet för VA när områdena expanderar. Det är då extra viktigt att identifieringen av de enskilda vattentäkterna görs så att de kan skyddas och att det finns ett ställningstagande om detta vilket är positivt. Under en anläggningsfas, när nya områden för besöksanläggningarna exploateras, finns grundvattenrelaterade risker kopplade till exempelvis utsläpp av byggdaggvatten. Även olyckor med arbetsfordon inom områden med hög känslighet kan innebära en stor risk. I de områden som ligger inom skyddszonen för enskilda anläggningar kan det vara aktuellt med riskreducerande åtgärder, såsom särskild hantering av petroleumprodukter, begränsningar gällande markarbeten samt att säkerställa täta avloppsledningar.

Det skulle också vara bra att förtydliga hur förhållanden ser ut både kvantitativt och kvalitativt för både mindre och de större grundvattenförekomsterna. I dagsläget finns en plan för att kontrollera och följa upp vattenkvaliteten men inget om att säkra tillgången till vatten.

I vattentjänstplanen anges att vattentäkten i Idre byggs ut för att säkra vattenkapaciteten i en överskådlig framtid. Det är dock otydligt hur länge det räcker och hur detta förhåller sig till den stora expansion som sker i fjällanläggningarna. Det pågår också arbete för att skydda allmänna vattentäkter med vattenskyddsområdet i Älvdalen och Idre. Det finns även enskilda vattentäkter, exempelvis i Idre fjäll, Fjätervålen och Gränjesåsvallen. Det finns intentioner att Älvdalens vatten och avfall (ÅVA) tar över vattentäkterna för Gränjesåsvallen och Idre fjäll på sikt, dock nämns ingen konkret plan.

I nuläget saknas riktlinjer eller åtgärdsförslag kopplade till grundvatten i planförslaget även om det lyfts i vattentjänstplanen. Att inte hantera planens eventuella påverkan på grundvatten medför en risk för att viktiga frågor som rör grundvatten inom planområdet missas och att MKN inte nås. Kommunen nämner dock att grundvattenförekomster har utretts i samband med pågående byggnation av nytt vattenverk i Idre och att kunskaperna om just den grundvattenförekomsten anses vara god.

Sammantagen bedömning

Planförslagets konsekvenser har delats upp i aspekter som bedöms och presenteras i korthet enligt beskriven metod, enligt följande skala:

Stora positiva	Måttliga positiva	Små positiva	Inga konsekvenser	Små negativa	Måttliga negativa	Stora negativa
----------------	-------------------	--------------	-------------------	--------------	-------------------	----------------

Tabell 3. Sammanvägda bedömningar och jämförelse mot nollalternativet för olika aspekter av ytvatten. Bedömningar för planförslaget och nollalternativet görs i förhållande till nuläget. Under tabellen presenteras sammanfattad bedömning av planförslaget i jämförelse med nollalternativet.

Planförslaget	Nollalternativet
<i>Allmänna vattenanläggningar</i>	
Det finns risk för små negativa konsekvenser på grund av de osäkerheter som finns och hur det allmänna vattenverket klarar expansionen och eventuella kommande anslutningar från fjällanläggningarna.	ÖP hänvisar till vattenförsörjningsplanen för Dalarnas län. Men det finns ingen konkret eller tidsatt plan för att inrätta vattenskyddsområden samt att se över skyddsföreskrifter för mindre vattentäkter. Det är heller inte tydligt vad det finns för kapacitet att anordna vattenförsörjning för utvecklingsområden. Sammantaget ger det risk för små negativa konsekvenser.
<i>Enskilda vattenanläggningar</i>	
Planens påverkan på enskilda vattenanläggningar bedöms vara varken positiv eller negativ.	Översiktsplanens påverkan på enskilda vattenanläggningar bedöms vara varken positiv eller negativ.



Sammantaget bedöms planförslaget medföra risk för små negativa konsekvenser för kommunens grundvatten men jämfört med nollalternativet bedöms konsekvenserna bli likartade. I likhet med ytvatten står planförslaget inför risken att bli vagt och sakna tydliga riktlinjer för varje plats. Utan konkreta åtgärder eller vägledning vid den kommande planläggningen riskerar planen att bli generell och bristfällig i sitt stöd. Till skillnad från ytvatten kan man ana sig till att tillgången till- och kvaliteten på grundvattnet inte bedöms som ett lika stort problem som för ytvatten. Detta skulle dock kunna tydliggöras i FÖP, alternativt hänvisas mer till vattentjänstplanen.

Rekommendationer och åtgärdsförslag

- Tydliggör vilka mål och riktlinjer kommunen har kopplat till grundvatten.
- Planförslaget bör kompletteras med vilka områden som ska prioriteras när bristfälliga VA-lösningar ska ersättas samt vilka dricksvattentäkter som behöver ha nya eller förnyade vattenskyddsområden. Prioriteringar och åtgärder finns i vattentjänstplanen som bör lyftas in i översiktsplanen, alternativt ge en hänvisning till vattentjänstplanen.
- Under anläggningsfasen finns grundvattenrelaterade risker kopplade till exempelvis utsläpp av byggdaggvatten. Även olyckor med arbetsfordon inom områden med hög känslighet kan innebära en stor risk. I de områden som ligger inom skyddszonen för enskilda anläggningar kan det vara aktuellt med riskreducerande åtgärder, såsom särskild hantering av petroleumprodukter, begränsningar gällande markarbeten samt att säkerställa täta avloppsledningar.

8.3 RENNÄRING

Nuläge och förutsättningar

Renskötsel är en central och mycket viktig näring i det samiska samhället, men också en bärare av en lång tradition. Den har utvecklats under tusentals år, från jakt på vildren till dagens renskötsel. Rennäringens intresse är både ett allmänt intresse enligt miljöbalken och ett enskilt intresse för medlemmarna i en sameby.

Rennäring och renskötsel

Det finns två samebyar som är aktiva och bedriver renskötsel i området. Det är framför allt Idre sameby som har sina åretruntmarker (renbetesfjäll) i Älvdalens kommun och del av Härjedalens kommun. Idre sameby är en fjällsameby och räknas som Sveriges sydligaste sameby. Fjällsamebyn Ruvhten sijte är främst verksam i Jämtlands län men har sina vinterbetesmarker delvis i Älvdalens kommuner.

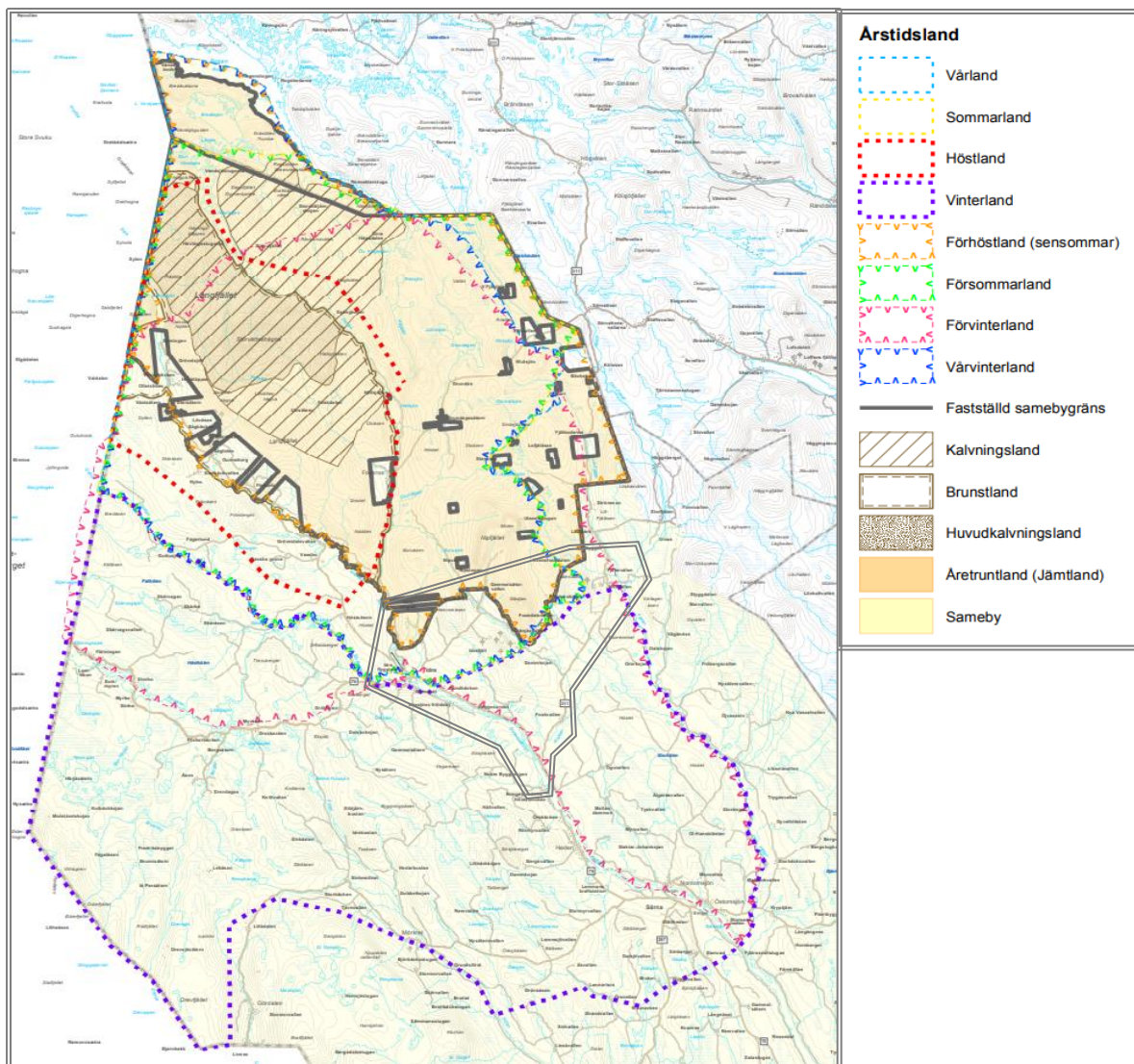
En sameby är både en juridisk person med rätt att bedriva renskötsel och ett geografiskt område där renskötsel bedrivs. Det finns även flera företag som förädlar produkter som kommer från rennäringen, till exempel samiska hantverk i form av skinnslöjd, trä och hornslöjd. Idre Sameby har ett eget slakteri för köttproduktion (Idre Sameby, 2024). Rennäringen är också en tillgång för exempelvis besöksnäringen och områdets kulturella profil.

Renarnas tillgång till betesmark och möjligheten att kunna röra sig mellan olika betesmarker är en förutsättning för att näringen ska kunna överleva. Inom varje sameby strövar och flyttas renarna mellan olika marker beroende på vilken årstiden är. För att förflytta sig mellan olika områden används särskilda flyttleder. De ytor som används under olika årstider kallas årstidsland. Varje årstidsland har en egen betydelse i samebyns och renskötselns årscykel. Idre Samebys olika årstidsland framgår av Figur 14. Planområdet innehåller flera olika årstidsland och är en viktig länk mellan vinterbetet i öster och områden för sommarbete och kalvning i väster. Årstidslanden visar hur samebyn använder sin mark under ett slags idealiserat "normalår". Faktiska förhållanden avviker ofta från redovisningen.

Renskötsel bygger på att renarna strövar, drivs eller transporteras mellan olika betesmarker. Ett betesområde kan ofta inte ersätta ett annat. Variationer i betestillgång och väderlek gör att de marker som kan betas även skiftar från år till år. De sträckor renarna flyttar mellan olika betesmarker varierar från sameby till sameby. För Idre sameby rör det sig om relativt korta och traditionella flyttningar i etapper på totalt uppemot 5 till 10 mil mellan sommar- och vinterland. (Idre Sameby, 2024)

Rennäringen är känslig för störningar, både från andra markanvändare och rovdjur. På våren, i maj, när vajorna kalvar är det särskilt viktigt att renarna får vara ostörda. Även under andra perioder på året, till exempel vid flyttningar, är renen speciellt känslig för störningar. Renarna är skygga djur som lätt blir skrämde. Vid en trång passage, som över en väg, kan störningar göra att en hel hjord skingras, vilket leder till merarbete för renskötarna.

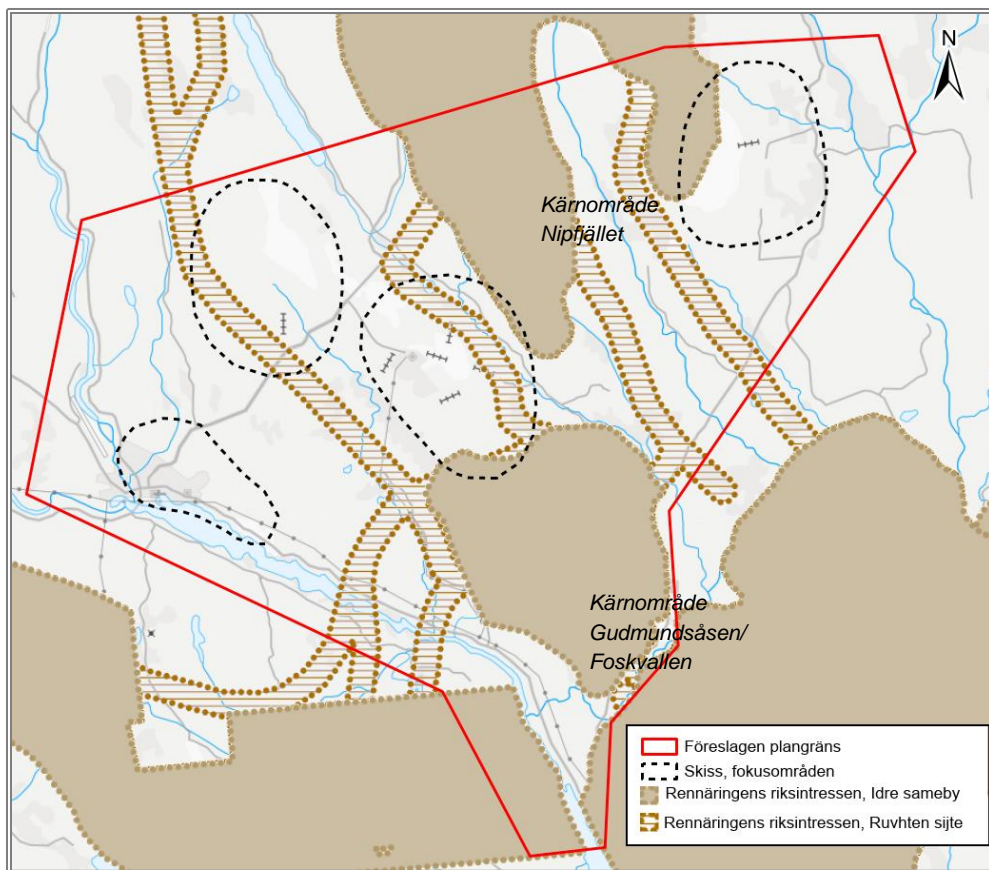
Rennäringen har också betydelse för det landskap som den verkar i, både vad gäller kulturvärden och biologisk mångfald. Samiska kulturvärden beskrivs närmare i kap 8.4. De svenska fjällen är till stor del ett betespräglat kulturlandskap. Både betandet och trampet från renens klövar gynnar konkurrenssvaga växter och håller tillbaka förbuskningen. På så sätt är renen en förutsättning för det öppna landskapet och den unika fjällfloran (Bergström, 2020).



Figur 14. Idre Samebys årstidsland (Sametinget, 2024).

Riksintressen

Inom planområdet finns två områden av riksintresse för rennäringen enligt 3 kap. 5 § MB, se Figur 15. Renskötsel bedrivs under vår, sommar och höst i fjällområdena och vintertid i skogsområdena. Riksintresset omfattar både marker i fjäll- och skogsområden, så kallade kärnområden, samt leder där emellan. Kärnområdena består av områden där renarna hålls stationärt för bete och reproduktion. Kärnområdet Nipfjället är ett uppsamlingsområde och trivselland. Betesområdet är av stor vikt under förvinter och vårvinter. I området stannar ofta tjurar under sommar, förhöst och förvinter. Området används som reservbete under vintrar då annat vinterbete är låst. Kärnområdet Gudmunsåsen/Foskvallen utgörs av ett trivselland, där finns också flera anläggningar. Området är ett viktigt uppsamlingsområde och en knutpunkt mellan vinterbete och övriga områden. Här samlas renarna inför flytt mellan vinter och vårland. Ett flertal flyttleder strålar samman i området.



Figur 15. Riksintressen för rennäring © Lantmäteriet, Länsstyrelserna.

Befintliga omvärldsfaktorer och intrång

Inom planområdet finns pågående markanvändning och omvärldsfaktorer som påverkar renskötseln idag. Idre Sameby uppger bland annat följande som besvärande för dagens renskötsel (Idre Sameby, 2024).

- arealkrävande anläggningar för rekreation och turism,
- Storskaligt skogsbruk med kalavverkningar och markberedning,
- Fulufjället nationalpark, där renbete i princip är förbjudet,
- Vägar med allt mer ökande trafik,
- En 18-håls golfbana mitt i renbetesland,
- Skoterleder med ökad skoterturism.

Fjällanläggningar, rekreation och turism

Idre samebys marker ligger i ett turistvänligt område med högt besöksstryck, vilket påverkar renskötseln. Delar av samebys områden sammanfaller även med riksintressen för friluftslivet. Med det ökade intresset för fjällturism har utveckling av anläggningar och aktiviteter följ med. Områdets alpina anläggningar har också breddat sitt utbud av aktiviteter till att även omfatta höst och vår. Detta innebär att störningen av verksamheterna pågår under en längre tidsperiod och under en större del av året.

Storskaligt skogsbruk

Det moderna skogsbruket har en negativ inverkan på renbetesområden. Skogsbruk genom kalhyggen splittrar sammanhängande betesområden, vilket kan leda till brist på lav och hänglav – viktig föda för renarna under vintern. Dessutom gör snön på kalhyggen att markbetet blir svårare att nå för renarna. Skogsbilvägar, gödsling, täta ungskogar och avverkad äldre skog i betesområden och långa flyttleder är åtgärder som försvårar för renskötsel.

Under de senaste 50 åren har andelen lavrika marker minskat med 70%. Orsaken är bland annat skogliga åtgärder som markberedning och att tidigare glesa och lavrika tallskogar ersatts av täta produktionsskogar. (Skogskunskap, 2024)

Vägar och trafik

Trafikverket genomförde 2019 samråd med Samebyar i region Mitt med syfte att utreda förutsättningar för att skapa säkra ren- och viltpassager. Under samrådet uppgav Idre Sameby att det skett en markant ökning av trafikdödade renar. Samebyn gav även förslag till åtgärder för att minska renpåkörningarna, till exempel stängsel och viadukter, sänkning av hastighet och information och halkbekämpning (Trafikverket, 2019). De flesta olyckor med ren sker under vintern, delvis på grund av att renarna ofta vistas i mer trafikerade områden då och att snöförhållandena gör terrängen svårframkomlig. Djup snö kan tvinga renarna upp på de plogade vägarna, samtidigt som dålig sikt och halka ökar risken för påkörningar. Vägar som saltas om vintern är särskilt problematiska, då renar lockas till saltet (Sametinget, 2024). I planområdet finns flera flyttleder som korsar trafikerade vägar.

Även skotertrafik som inte sker med hänsyn kan orsaka problem, då renar är skygga djur som kan störas av både ljud och att skotrar kommer nära. Hårda skoterspår kan även leda renarna bort från samebyns betesmarker, vilket resulterar i extra arbete när renarna behöver föras tillbaka (Sametinget, 2024). Idre Sameby upplever att skotertrafiken ökat i området (Idre Sameby, 2024)

Klimatförändringar

Ett varmare klimat medför att fjällen växer igen och trädgränsen flyttar uppåt till högre höjder. Detta kan få betydelse för dödlighet i rovdjursattacker då vegetation minskar renens möjligheter att upptäcka rovdjur. Marker som tidigare använts för renskötsel blir oanvändbara under vissa säsonger på grund av olika väder- och klimatfaktorer. Ett exempel på detta är de isskorpor som skapas när temperaturen fluktuerar kring 0°C. Ett sådant väderförhållande ger tö och is om vartannat vilket genererar is som hindrar renen från att komma åt markbetet. Svårare omständigheter och snöförhållanden ger sämre kondition hos renar, vilket riskerar att göra dem mer sårbara för rovdjur. Mildare vintrar orsakar också att flyttleder inte kan användas om de vattendrag som brukar nyttjas inte fryser (Sametinget, 2023).

Tidig dialog och samråd

Under framtagandet av samrådshandlingarna av FÖP har två dialogmöten hållits mellan Älvdalens kommun och representanter från Idre Sameby. Ett utkast till planförslag har presenterats och samebyns synpunkter på förslaget och kunskap om området har inhämtats.

Under mötena framkom bland annat att flyttning av renar mellan Hemmeråsen och Gränjåsvålen fortfarande sker men att den flyttled som är utpekad som riksintresse öster om Idre fjäll är mindre lämplig på grund av fjällanläggningens exploatering. Samebyn önskar säkra ett område för att flytta renar mellan Himmelfjäll och Idrefjäll.

Samebyn framför synpunkter på utvecklingsområdets utbredning, bland annat motsätter man sig att Fjätervålen anläggning växer söderut samt utveckling av Idre fjäll mot Slättvålen. Här finns idag en betydelsefull flyttled som inte återfinns i Sametinget eller Länsstyrelsens underlagskartor.

Samebyn motsätter sig starkt utpekad markanvändning för en framtida gondolbana mellan Idrefjäll och Himmelfjäll.

Det finns också en konflikt mellan Samebyn och privata fastighetsägare som motsätter sig att renar rör sig på privata tomter. Här nämns förbättrad information och kommunikation som en nödvändig åtgärd. Kommunikation och dialog lyfts även som en nyckel för framtida förvaltning och utveckling av området. Samebyn ser gärna att kommunen deltar i möten/dialog med anläggningarna.

Kommunen och Idre Sameby är överens om att en "masterplan" för rennäringen behöver tas fram.

Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Rennäringslagen

Rennäringslagen reglerar renskötselrätt i Sverige. Den som är av samisk härkomst (same) får enligt bestämmelserna i denna lag använda mark och vatten till underhåll för sig och sina renar.

Renskötselrätten tillkommer den samiska befolkningen och grundas på urminnes hävd.

Renskötselrätten får utövas av den som är medlem i sameby. Lag (1993:36).

Riksintressen

Enligt miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande. Områden som är av riksintresse för rennäringen ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande. Bestämmelserna om riksintressen ska tillämpas i den kommunala planeringen, vid beslut enligt plan- och bygglagen, och vid beslut som rör ändrad mark- eller vattenanvändning. Däremot är bestämmelserna om riksintressen inte tillämpliga vid pågående markanvändning.

Vägledning MKB

Sametinget har tagit fram en vägledning för hur samisk markanvändning bör integreras i MKB-processen, "Samisk markanvändning och MKB".

Lagen om konsultation i frågor som rör det samiska folket

Från år 2022 finns en lag med syfte att säkerställa samernas rätt till delaktighet i beslutsprocesser på alla nivåer i samhället.

Handlingsplan för Älvdalens kommun som samisk förvaltningskommun (2015)

Älvdalens kommun ingår från och med den 1 januari 2010 i förvaltningsområdet för det samiska språket. Den nya lagen ställer särskilda krav på förvaltningskommunerna i arbetet med att stärka de nationella minoriteternas rättigheter. Handlingsplanen innebär bland annat att samerna har rätt till inflytande i frågor som berör dem och att samerna nutida och historiska närvaro samt deras språk behöver synliggöras.

Renbruksplaner

Samebyarnas renbruksplaner har inte varit tillgängliga som underlag för bedömningen.

Planförslagets konsekvenser

Planförslaget innebär påverkan på rennäringen då det tar mark i anspråk för ny bebyggelse, framför allt det markanspråk som utveckling av besöksanläggningarna innebär. Föreslagna bebyggelseområden har förändrats under arbetets gång, bland annat efter dialog med Idre Sameby (se beskrivning av alternativ i kap 4).

Den mark som föreslås för utveckling av besöksanläggning är enligt Sametinget betesmarker för framför allt vårvinter, försommar och förvinter. Den mark som exploateras med bebyggelse, infrastruktur och anläggningar för till exempel skidåkning ger ett direkt betesbortfall. Betesbortfallet riskerar även att bli indirekt om renarna undviker att beta i närheten av området och det uppstår undvikelsezoner.

Områdena av riksintresse för rennäringen ligger i huvudsak inom markområden med användningen natur och friluftsliv samt landsbygd, där områdenas användning föreslås bli oförändrad. Ett ökat friluftsliv i dessa områden kan få negativa effekter för rennäringen om renarna blir störda.

Utvecklingsområdet för Fjätervålen ligger i angränsning till och överlappar en mindre del av kärnområde för riksintresse för rennäringen. Området utgör redan idag en del av Fjätervålens skidsystem med skidlift och nedfarter. Här fastslår FÖP att en vidareutveckling av Fjätervålen förutsätter att hänsyn tas till riksintressets värden.

Genom både utvecklingsområdet för Himmelfjäll och Idre fjäll går flyttleder som omfattas av riksintresset. I utvecklingsområdet för Himmelfjäll går flyttleden över befintlig bebyggelse och diskussion pågår om att flytta leden söderut. Detta är även ett ställningstagande i FÖP och skulle innebära en positiv konsekvens för rennäringen om flyttleden kan säkras till ett område utanför befintlig och framtida bebyggelse.

I utvecklingsområdet för Idre fjäll går en flyttled längs nordöstra sidan av Gränjåsvålen, som idag är ianspråktaget av fjällanläggningen i form av skidnedfarter och spårssystem för längdskidor. Enligt Idre Sameby är denna flyttled svår att använda på grund av skidanläggningens exploateringar. Under arbetet med FÖP har det blivit tydligt att riksintressanta flyttleder (de som är utpekade idag) inte nödvändigtvis är de som är viktigast för rennäringen. Påverkan, effekter och konsekvenser på flyttleder av riksintresse är därför inte lika relevant att analysera som påverkan på det sammanlagda nätet av brukade flyttleder. Det är dessa funktionella samband som behöver värnas. De viktigaste flyttlederna, vilka bör omfatta dem som är utpekade som riksintresse, behöver dock lyftas i planeringsunderlagen. Här skulle en masterplan för rennäringen, som visar prioriterade flyttleder och alternativa som behöver säkras för att upprätthålla rennäringens funktionella samband, fylla en viktig funktion. FÖP för Idreområdet innehåller även ställningstaganden som uttrycker att "Ny bebyggelse intill område med riksintresse för rennäringen ska lokaliseras och utformas med hänsyn till riksintressets värden" och "En eventuell utveckling av besöksnäringen inom riksintresseområde för rennäringen får endast komma till stånd om bedrivandet av rennäringen kan säkerställas". Dessa är bra, men ger inget stöd kring *hur* detta kan åstadkommas. Även för detta skulle en masterplan för rennäringen kunna vara vägledande.

Att det finns möjligheter till flexibilitet i brukande av flyttleder och användandet av betesmarker är också viktigt i ett framtida förändrat klimat, där nyckfullt väder och förskjutning av säsonger gör att behov och planer kan behöva ändras. Om flyttleder bryts eller av andra anledningar inte fungerar kan renarna behöva flyttas med lastbil och behöva extra utfodring.

Områden där renar inte längre betar, på grund av exploatering eller bortträngning, kommer påverka områdets växtlighet. I det öppna fjällandskapet, där renens betande är en förutsättning för landskapet och floran bedöms planförslaget inte ge någon större påverkan. Här är det dock viktigt att hänsyn tas till bortträngningseffekter i områden som exploateras i närheten av det öppna fjällandskapet. Konsekvenser på den biologiska mångfalden som är direkt kopplade till renens betande bedöms som små negativa.

FÖP för Idreområdet ger förutsättningar för fler människor att vistas i området. Fler människor innebär en ökad trafik, både på väg 311, väg 70 och väg 1063, mellan Idre tätort och Himmelfjäll/Idrefjäll. Detta innebär även en ökad risk för trafikolyckor med ren, vilket innebär negativa konsekvenser för rennäringen. Hur stora konsekvenserna blir är avhängigt dels hur stor trafikökningen blir, dels vilka skadeförebyggande åtgärder Trafikverket kan och avser att genomföra.

Ett ökat friluftsliv innebär att fler människor vistas i naturen och i renarnas betesområden. Mänsklig närvaro kan till exempel leda till att renarna undviker viktiga betesmarker eller skingra renhjordar vilket leder till merarbete för renskötarna. Om friluftslivet bedrivs oreglerat kan de ge stora negativa effekter på rennäringen, framför allt utanför planområdet i högfjällsterrängen, där renarna har sitt sommarbete, brunst- och kalvningsland och där renen är särskilt känslig för störning. Effekter och konsekvenser på

rennäringen är avhängigt hur väl friluftslivet styrs till anläggningarna, utpekade skoter-, cykel- och vandringsleder samt hur människor betar sig i naturen. Här bidrar utveckling av områdets anläggningar till en samlad kumulativ effekt som bedöms ge måttligt negativa konsekvenser. Dessa skulle kunna begränsas med bland annat information riktad till turister, tydligt skyltade leder och en planering av dessa som minskar olägenheter för rennäringen.

Ett ökat friluftsliv innebär även möjligheter för rennäringen. Enligt Sametinget (Sametinget, 2024) är Samisk turism en framtidsnäring. Den ger samer möjlighet att sprida korrekt kunskap och information om samer och samisk historia, kultur, näringar och livsmiljö.

Renskötseln är en viktig del av den samiska kulturen och identiteten. En påverkan på rennäringen påverkar därför även det samiska livet och kan leda till sociala och kulturella effekter. Planförslaget kan till exempel leda till en oro över exploateringar som försvårar en funktionell renskötsel och en ökad arbetsbelastning om möjligheten att flytta renar försvåras. Sociala och kulturella effekter av planförslaget är dock svåra att bedöma. I ett större perspektiv och med hänsyn till kumulativa effekter av klimatförändringar och den ökade konkurrensen om marken i Sapmi är påverkan på den samiska kulturen mer påtaglig. För att minska effekterna av sociala och kulturella effekter i planområdet bedöms kommunikation, dialog och kunskapsspridning – inte minst med hjälp av en Masterplan för rennäringen – vara en nyckel.

Sammantagen bedömning

Planförslagets konsekvenser har delats upp i aspekter som bedöms och presenteras i korthet enligt beskriven metod, enligt följande skala:

Stora positiva	Måttliga positiva	Små positiva	Inga konsekvenser	Små negativa	Måttliga negativa	Stora negativa
----------------	-------------------	--------------	-------------------	--------------	-------------------	----------------

Tabell 4: Sammanvägda bedömningar och jämförelse mot nollalternativet för olika aspekter av rennäringen. Bedömningar för planförslaget och nollalternativet görs i förhållande till nuläget. Under tabellen presenteras sammanfattad bedömning av planförslaget i jämförelse med nollalternativet.

Planförslaget	Nollalternativet
<i>Riksintresse kärnområden</i>	
Kärnområden ligger i huvudsak inom områden för natur- och friluftsliv och landsbygd där markanvändningen blir oförändrad. Den del av utvecklingsområdet för Fjätersvålen som överlappar kärnområdet Nipfjället är redan idag påverkat av anläggningen. Planförslaget anger att en viderutveckling av Fjätersvålen förutsätter att det kan ske med hänsyn till riksintressets värden. Jämfört med nuläget bedöms konsekvenserna bli varken positiva eller negativa.	Gällande ÖP innehåller liknande ställningstaganden som FÖP. Konsekvenserna i nollalternativet bedöms bli liknande som planförslagets.
<i>Riksintresse flyttleder</i>	
Planförslaget synliggör flyttleder som förlorat sin funktion som riksintresse eller försvagats och föreslår dels nya dragningar av dessa, dels en allmän översyn av flyttleder i form av en Masterplan, som kan fungera som underlag för	I gällande ÖP finns motstridiga uppgifter om hur flyttlederna ska hanteras. Det framgår att två av riksintressets flyttleder sammanfaller med markområden utpekade för besöksnäringen, men att bebyggelse ska undvikas inom

<p>både riksintressanta flyttleder och andra som behövs för att säkerställa funktionella samband.</p>	<p>flyttlederna och att utveckling inte får ske om bedrivandet av rennäringen inte kan säkerställas. I dagsläget finns bebyggelse inom dessa två stråk vilket försvårar användningen.</p>
<p>Funktionella samband</p> <p>Planförslaget synliggör flyttleder som förlorat sin funktion som riksintresse eller försvagats och föreslår dels nya dragningar av dessa, dels en allmän översyn av flyttleder i form av en Masterplan, som kan fungera som underlag för både riksintressanta flyttleder och andra som behövs för att säkerställa funktionella samband.</p> <p>FÖP innehåller förslag på markanvändning som möjliggör en gondolbana mellan Idre fjäll och Himmelfjäll. Denna riskerar att påverka föreslagen flyttled mellan fjällanläggningarna. Planförslaget anger dock att förutsättningarna för en gondolbana ska prövas i detaljplan.</p> <p>Sammantaget bedöms konsekvenserna bli små positiva.</p>	<p>Det finns redan idag brister i de funktionella samband som flyttlederna utgör. ÖP och nollalternativet pekar ut de riksintressanta flyttlederna som viktiga att värna, men dessa har delvis förlorat sin funktion. I nollalternativet riskeras även möjligheten att flytta renar mellan Himmelfjäll och Idre fjäll att kraftigt försämrans då det inte finns något utpekad grönt stråk mellan områdena.</p>
<p>Betesbortfall</p> <p>Exploatering av ytor som omfattas av samebyns betesmarker innebär betesbortfall. Exploatering kan också leda till indirekt betesbortfall då renarna undviker närliggande område.</p> <p>Omfattning av betesbortfall kan i detta skede bara bedömas på översiktlig nivå. I efterföljande detaljplanering kan en mer detaljerad bedömning göras, där även värdet av den specifika betesmarken tas med.</p> <p>Konsekvenserna bedöms översiktligt bli små negativa.</p>	<p>Även nollalternativet innebär betesbortfall som bedöms ge liknande konsekvenser som planförslaget. Nollalternativet saknar dock ett stöd som en masterplan kan ge vad gäller bedömning av värdet på betesmarken samt åtgärder som kan begränsa effekten på rennäringen.</p>
<p>Biologisk mångfald</p> <p>Områden där renar inte längre betar, på grund av exploatering eller bortträngning, kommer påverka området växtlighet. Konsekvenser på den biologiska mångfalden som är direkt kopplade till renens betande bedöms som små negativa.</p>	<p>Konsekvenserna i nollalternativet bedöms bli liknande som i planförslaget.</p>
<p>Sociala och kulturella effekter</p> <p>En påverkan på näringen kan även ge upphov till sociala och kulturella effekter. Ökad oro för exploateringar i området som försämrar möjligheten att bedriva en effektiv renskötsel</p>	<p>Konsekvenserna i nollalternativet bedöms bli liknande som i planförslaget.</p>

mm. Planförslaget bedöms dock inte leda till någon förändring jämfört med nuläget.	
Kumulativa effekter	
Utvecklingen av de tre besöksanläggningarna leder till en samlad kumulativ effekt på rennärningen till följd av framför allt en ökad närvaro av mänsklig aktivitet i området. Det pågår inga andra större planer som kan leda till ökad fjällturism i angränsande områden, annat än det allmänt ökade intresset för att turista i fjällen.	Även nollalternativet bedöms leda till ökad mänsklig närvaro i området, med små negativa konsekvenser för rennärningen.



En ökad exploatering i området innebär en påverkan på rennärningen med effekter som ökad störning från friluftslivet, direkt och indirekt betesbortfall som får negativa konsekvenser för näringen. Jämfört med nollalternativet bedöms dock FÖP kunna ge små positiva konsekvenser för rennärningen då FÖP tydligare säkerställer gröna funktionella samband som bland annat förbättrar möjligheten att flytta renar mellan Idre fjäll och Himmelfjäll. Störst positivt bidrag bedöms en Masterplan för rennärningen kunna ge, under förutsättning att den, tillsammans med FÖP, används som underlag för framtida utveckling i området.

Rekommendationer och åtgärdsförslag

- I framtida detaljplanering är det viktigt med tidig dialog med rennärningen (vilket tydliggörs i FÖP och i Lagen om konsultation i frågor som rör det samiska folket) men det är också viktigt att se rennäringens frågor i en större kontext, att rennärningen har betydelse för flera aspekter i området, exempelvis naturvärden och biologisk mångfald, samisk kultur och områdets identitet.
- Ta fram en Masterplan för rennärningen i området, med syfte att tydliggöra rennärningens behov i området och lista åtgärder som kan främja rennäring, friluftsliv och turism i området.
- Verka för att Trafikverket genomför åtgärder längs väg 70, väg 311 och väg 1063 för att minska risken för olyckor med ren.

8.4 KULTURMILJÖ OCH LANDSKAPSBILD

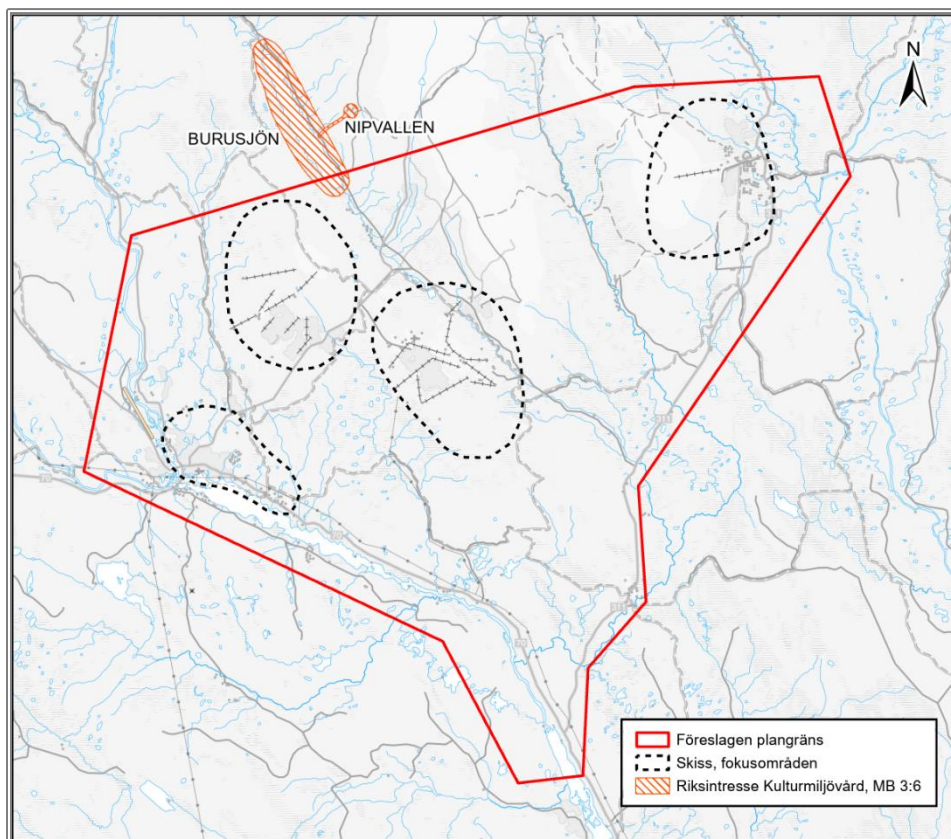
Kulturmiljö är miljöer som människan påverkat genom tiderna och som därför vittnar om historiska och geografiska sammanhang, det kan gälla allt från enskilda byggnader eller objekt till stora landskapsavsnitt.

Tidsmässigt kan kulturmiljöer vara allt från förhistoriska lämningar till dagens bebyggelsemiljöer. Kulturmiljön är en viktig del av vårt kulturarv som vi medvetet eller omedvetet förmedlar i form av traditioner, idéer och värden mellan generationer. Kulturarvet bidrar till en stimulerande livsmiljö och är en viktig resurs för rekreation, friluftsliv, turism- och besöksnäring. För att kulturmiljövärden ska bestå är det viktigt att kontinuiteten i miljön upprätthålls, till exempel genom att kulturmiljöers ursprung är fortsatt tydliga och att kopplingar mellan olika tider bevaras.

Begreppet kulturhistoriskt värde definieras i Riksantikvarieämbetets plattform för kulturhistorisk värdering och urval (2015) som "de möjligheter materiella och immateriella företeelser kan ge vad gäller att inhämta och förmedla kunskaper om och förståelse av olika skeenden och sammanhang samt därigenom människors livsvillkor i skilda tider, inklusive de förhållanden som råder idag."

Nuläge och förutsättningar

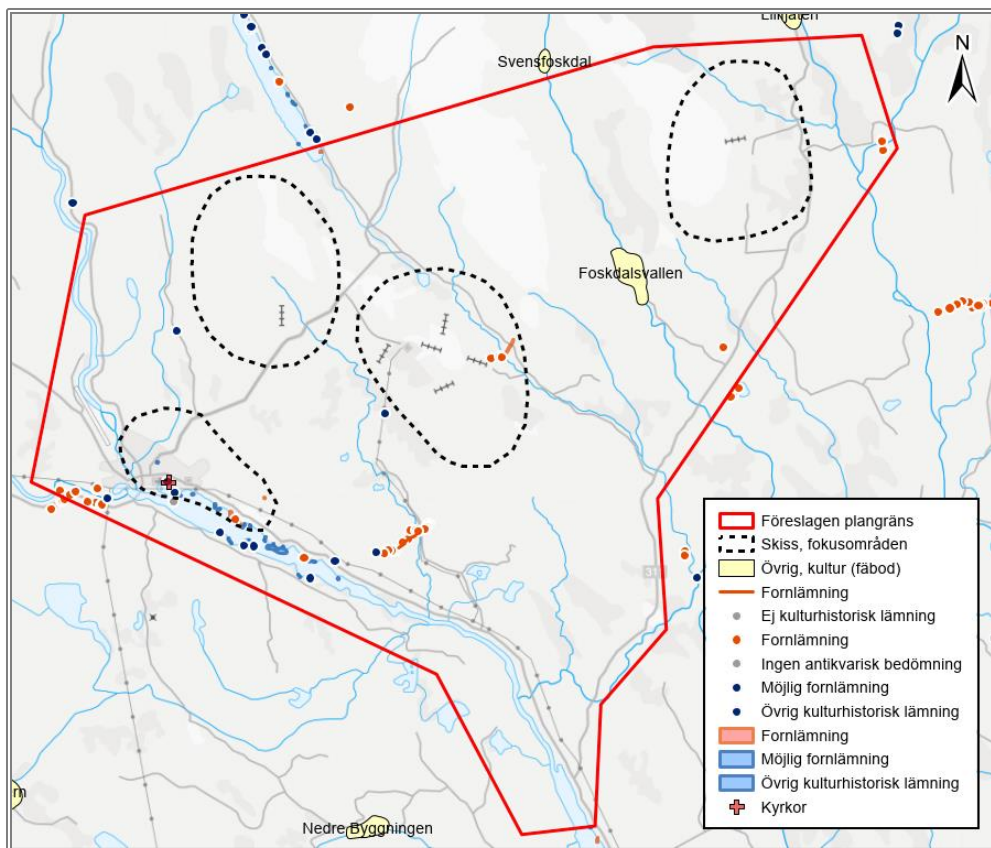
Inom eller angränsande till föreslaget planområde finns ett område (Burusjön) som är av riksintresse för kulturmiljövården enligt 3 kap. miljöbalken, se Figur 16



Figur 16. Riksintressen för kulturmiljövård i och angränsande till planområdet. © Lantmäteriet och RAÄ.

Burusjön är en fornlämningsmiljö med boplatser av stenålderskaraktär och innefattar även en mindre fångstmiljö i fjällområdet utmed östra stranden av en högt belägen långsmal sjö. Inom området finns två gravar från järnåldern. Burusjön tillhör landskapets nordligaste och äldre fångstkulturer av oklart ursprung. Området ingår i ett naturreservat och är mycket besökt av turister.

Utöver det utpekade området för riksintresse för kulturmiljövård finns kulturmiljövården representerade genomgående i Idreområdets landskap. Idresjön omfattades tidigare av riksintresse för kulturmiljövård. Idresjön är en fornlämningsmiljö med koncentrationer av välbevarade boplatser av stenålderskaraktär. I Figur 17 visas kulturmiljövården som kulturlämningar och fäbodlar. Kulturlämningarna är till största del koncentrerade till Burusjön, Idresjön samt sydväst om Idre tätort och vid Vålåberget. Landskapet som helhet inrymmer kulturvärden utöver de som pekas ut som kulturhistoriskt värdefulla områden med särskilt höga värden. Traktens goda förutsättningar för jakt, fiske, bete och byggnadsvirke är anledningar till den långa boendekontinuiteten i området som syns i lämningar. I landskapet återkommer bevarade fäbodmiljöer, vid Foskdalvallens fäbod bedrivs fortfarande traditionsenligt fäbodbruk som en av få i landet. En del av fäbodmiljöerna har blivit tillbyggda med viss fritidshus- och villabebyggelse vilket gett en förändrad karaktär. Det finns ett samband mellan kulturmiljöer och naturmiljöer av hög betydelse, dessa utgör områden som är känsliga för moderna inslag. Kulturlandskapets slätter-, betes- och odlingsmarker är känsliga för igenväxning och exploatering.



Figur 17. Olika kulturmiljövärden i och angränsande till planområdet. © Lantmäteriet och RAÄ.

Inom planområdet finns ett fåtal kända samiska lämningar som innefattar en härd, en rösning samt markeringar i äldre träd. Få inventeringar och utgrävningar har gjorts i fjällområdena och skogslandskapet inom området vilket gör att kunskapsläget gällande de samiska lämningarna är fragmentarisk.

Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Miljöbalken

Miljöbalken 3 kap 6§ säger att mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet så långt som möjligt skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

Plan- och bygglagen

I Plan- och bygglagen beaktas särskilt värdefull kulturmiljö i den kommunala planeringen. I 2 kap 3§ anges att planering enligt PBL ska ske med hänsyn till bland annat kulturvärden. Om en väsentlig egenskap går förlorad eller om områdets särart eller karaktär väsentligt ändras sker en förvanskning. För att undvika en förvanskning måste därför bärande karaktärsdrag, egenskaper och särarter identifieras och pekats ut. Som ett allmänintresse är kulturmiljöperspektivet en central och ibland avgörande aspekt för lämpligheten i att bebygga ett markområde. Särskild hänsyn ska alltid tas till kulturvärdena på platsen. Centralt i den kommunala planeringen är begreppet Särskilt värdefull, som kan gälla enskilda byggnader, bebyggelseområden och allmänna platser. Råd för definition av särskilt värdefull/byggnad/bebyggelse finns angivet Boverkets föreskrifter och råd (BFS 2016:6).

Planförslagets konsekvenser

Övergripande skulle planförslagets genomförande innebära en förstärkt hänsyn till områdets kulturmiljöer genom att ställningstaganden pekar på vikten av bevarande och utveckling av dessa. Planförslaget beaktar kulturmiljövärden utifrån utförd kulturmiljöutredning för området, vilken är omfattande utifrån landskapets karaktär, identitet och historik. Genom att kulturmiljöutredningen anges som ett vägledande dokument inför framtida exploatering säkerställs en preciserad hänsyn. FÖP förespråkar att ett kulturmiljöprogram tas fram utifrån utredningen som kan ligga till grund för tillämpning av PBL:s paragrafer om varsamhet och förbud mot förvanskning vid planläggning, vilket kan ge riktad vägledning i konflikter mellan värden och intressen.

Planförslaget betonar vikten av landskapsbilden i förhållande till kulturmiljöer, exempelvis utblickar mot Idresjön och betesmarker vid fåbodemiljöer. Vyer mot Dalsvallen ges hänsyn genom att skogsridåer lämnas. Planförslaget föreslår en inventering av fåbodemiljöer, vilket skulle underlätta för framtida underhåll och eventuell utveckling av dessa. Dessutom finns ställningstagande om tillhörande betesmarker som ger hänsyn till landskapsbilden. Fåbodemiljöer ges generellt en större och mer konkret hänsyn än idag.

Planförslaget medger att kulturmiljöerna ska tillgängliggöras vilket tolkas som att de kan nyttjas för turiströrelsen i större utsträckning. Ett ökat besöksstryck ger ett ökat slitage vilket kan komma att skada bevarade värden, men även leda till en ökad kunskap och förståelse för platsens betydelse.

Hänsyn tas till landskapsbilden och Idres karaktär i planförslaget, vilket annars kan riskera att ta skada vid utbyggnad av byn. En konkret åtgärd för bevarad karaktär som anges är att nedtagning av träd inom Idre by ska ske med återhållsamhet. Genom förslaget design- och arkitekturprogram kan Idres identitet definieras, vilket säkerställer visad respekt för Idres karaktär och skala i framtida utveckling.

Fjällmiljön och de olika vattenmiljöerna inom planområdet utgör en karaktäristisk landskapsbild av Idres kulturlandskap. Planförslaget avser att ta hänsyn även till dessa miljöer för att minska påverkan på landskapsbilden i utvecklingsområdena. Planförslaget medger en sammankoppling av Idre Fjäll och Idre Himmelfjäll genom en gondolbana, som riskerar att påverka landskapsbilden i fjällmiljön.

Planförslaget avser att ta hänsyn till det samiska kulturarvet genom samråd med berörd sameby eller kulturinstitutioner med koppling till sydsamiskt kulturarv vid utveckling av utpekade områden. Eftersom kulturmiljöutredningen visar att endast en liten del av det samiska kulturlandskapet är fornminnesinventerat finns inte möjlighet att hänvisa till skyddsbestämmelser, vilket gör det samiska kulturarvet känsligt för förändringar i markanvändningen. Planförslaget förespråkar en fornminnesinventering som underlag till det framtida kulturmiljöprogrammet, vilket skulle ge det samiska kulturarvet en förhöjd hänsyn i framtida planering.

Sammantagen bedömning

Planförslagets konsekvenser har delats upp i aspekter som bedöms och presenteras i korthet enligt beskriven metod, enligt följande skala:

Stora positiva	Måttliga positiva	Små positiva	Inga konsekvenser	Små negativa	Måttliga negativa	Stora negativa
-------------------	----------------------	-----------------	----------------------	-----------------	----------------------	-------------------

Tabell 5: Sammanvägda bedömningar och jämförelse mot nollalternativet för olika aspekter av kulturmiljöer. Bedömningar för planförslaget och nollalternativet görs i förhållande till nuläget. Under tabellen presenteras sammanfattad bedömning av planförslaget i jämförelse med nollalternativet.

Planförslaget	Nollalternativet
Skyddade kulturmiljöer	
Planförslaget avser att hänsyn ska tas till riksintressets värden, både inom och i närheten av området. Planförslaget medger även att kulturmiljöutredningen bör ligga till grund för framtida planläggning, samt att utredningen kan användas till ett framtida kulturminnesprogram som kan ligga till grund för tillämpning av PBL:s paragrafer om varsamhet och förbud mot förvanskning vid planläggning. Bedöms ge måttliga positiva konsekvenser.	Gällande översiktsplan medger hänsyn inom området, utan konkreta åtgärder vilket inte bedöms inte ge vare sig positiva eller negativa konsekvenser för skyddade kulturmiljöer.
Oskyddade kulturmiljöer	
Planförslaget medger att kulturmiljöutredningen bör ligga till grund för framtida planläggning, samt att använda utredningen till ett program som kan ligga till grund för tillämpning av PBL:s paragrafer om varsamhet och förbud mot förvanskning vid planläggning. Bedöms ge måttliga positiva konsekvenser.	Översiktsplanen föreslår en kulturmiljöinventering, liksom utredningen som tagits fram för Idreområdet, samt avser att denna ska ligga till grund för ett kulturmiljöprogram som ska ligga till grund för planläggning och lovgivning. I arbetet med översiktsplanen har en sådan utredning inte genomförts, och därmed bedöms inga konsekvenser för oskyddade kulturmiljöer.
Idre bys identitet och karaktäristiska drag	
Ett design- och arkitekturprogram kan medföra att Idres identitet och karaktär definieras vilket förenklar framtida utveckling och därmed bedöms ge måttliga positiva konsekvenser.	Nollalternativet innefattar inte övergripande styrande riktlinjer för Idre bys identitet och karaktär, vilket kan ge negativa effekter för skala, helhetsintryck och landskapsbilden. Därmed bedöms nollalternativet ge måttligt negativa konsekvenser för Idre bys identitet.
Samiskt kulturarv	
I planförslaget understryks vikten av samråd med både berörda samebyar och kulturinstitutioner med koppling till sydsamiskt kulturarv. Dessutom föreslås att fornminnesinventering av det samiska kulturarvet ska tas fram som underlag för ett framtida kulturminnesprogram, därmed bedöms planförslaget ge måttliga positiva konsekvenser för det samiska kulturarvet.	Gällande översiktsplan tar inte ställning till förvaltning av det samiska kulturarvet, eller betonar vikten av samråd med berörd sameby kring kulturmiljöfrågor. Nollalternativet bedöms därav ge måttliga negativa konsekvenser för samiskt kulturarv.
Landskapsbild	
Planförslaget medger hänsyn till utpekade siktlinjer i kulturmiljöutredningen samt det större landskapsperspektivet, även om genomförande	Gällande översiktsplan medger att kulturmiljöerna är en del av kommunens identitet och bör värnas vid påverkan av

av FÖP kommer att leda till förändringar i landskapsbilden. Planförslaget bedöms ge små positiva konsekvenser för landskapsbilden.

förändrad omgivande markanvändning, men specifika åtgärder för landskapsbilden i dessa miljöer saknas. Därav bedöms nollalternativet ge små negativa konsekvenser för landskapsbilden.



Planförslaget medger hänsyn till planområdets kulturmiljöer genom att beakta framtaget underlag samt fylla kunskapsluckor där kännedom saknas. Framtagen kulturmiljöutredning ska ligga till grund för framtida planering och FÖP förespråkar att arbeta in denna i ett framtida kulturmiljöprogram, tillsammans med en inventering av det samiska kulturarvet. Dessutom förespråkas ett design- och arkitekturprogram som kan säkerställa Idres identitet till framtida planering. Jämfört med nollalternativet bedöms planförslaget sammantaget medföra positiva konsekvenser för Idreområdets kulturmiljöer och dess värden i landskapsbilden.

Rekommendationer och åtgärdsförslag

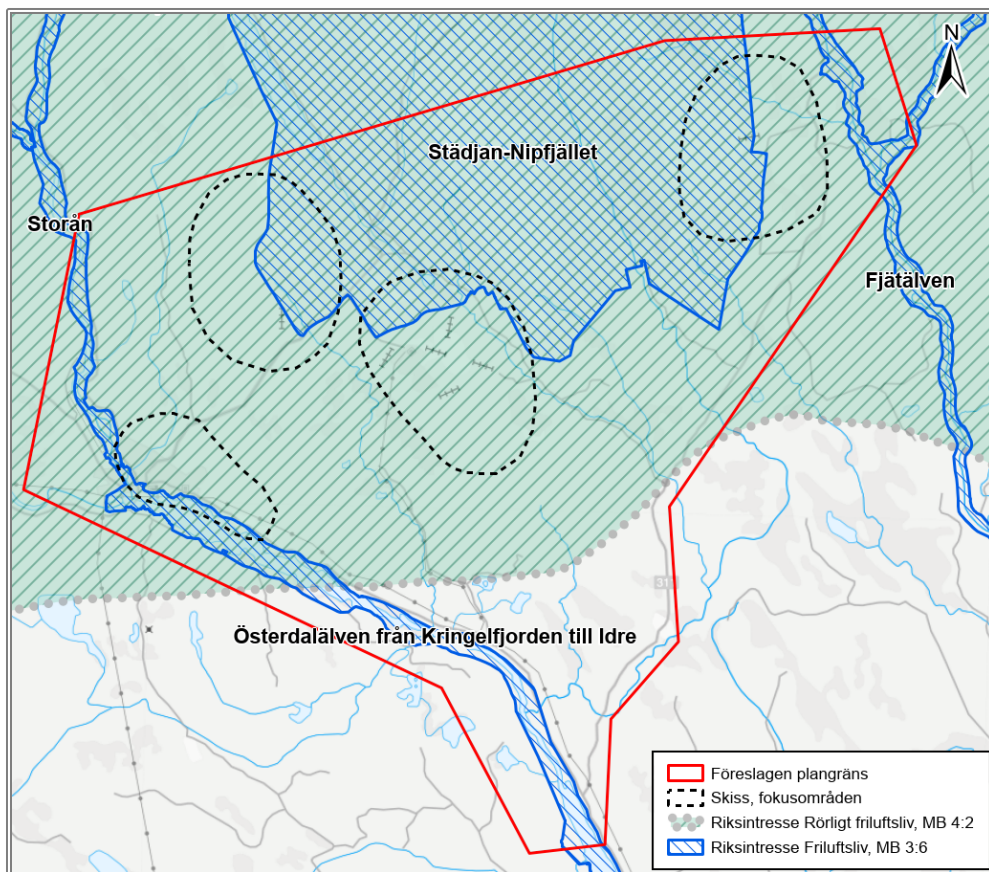
- Planförslagets hänsyn till landskapsbilden bör beaktas noga i kommande planeringskedan, både i liten och stor skala.
- Kulturmiljöutredningen kan med fördel användas som underlag till ett kulturmiljöprogram som ger riktad vägledning för framtida utveckling, som kan ligga till grund för tillämpning av PBL:s paragrafer om varsamhet och förbud mot förvanskning vid planläggning med prioriteringar och riktlinjer för konflikter med andra intressen och olika värden.

8.5 REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Nuläge och förutsättningar

Inom planområdet finns stora värden för rekreation och friluftsliv. Bland annat finns mängder av vandringsskolor för den som vill uppleva naturen på nära håll. Det finns även bland annat cykelleder, golfbanor samt möjligheter till fiske och jakt. Vintertid erbjuder området långa skoterleder samt både alpin skidåkning och längdskidåkning. Idre fjäll, Himmelfjäll och Fjätervålen har tillsammans över 60 nedfarter och mer än 125 kilometer längdskidspår på vintern.

Inom förslaget planområde finns fyra riksintressen för friluftslivet enligt 3 kap 6 § MB, *Städjan-Nipfjället*, *Österdalälven från Kringelfjorden till Idre*, *Fjätälven* och *Storån*. Det finns även ett område som utgörs av riksintresse för det rörliga friluftslivet, *Fjällvärlden från Transtrand till Trekröset*, enligt 4 kap 2 § MB. Visas nedan i Figur 18.



Figur 18. Områden av betydelse för friluftslivet. © Lantmäteriet, Naturvårdsverket, Länsstyrelserna.

Fjällvärlden från Transtrandsfjällen till Treriksröset är av riksintresse för turism och rörligt friluftsliv. Riksintressets värde enligt miljöbalken finns inte beskrivna i någon värdebeskrivning eller liknande men i förarbetena till Miljöbalken sägs att bedömningar som rör riksintesseområden enligt 4 kapitlet bör utgå från de samlade natur- och kulturvärdena i hela det geografiska området.

Städjan-Nipfjället är ett av länets mest välbesökta vintersemesterområden i och med lättillgängligheten och närheten till Idre. Städjan med dess topp är ett av Dalarnas mer kända och välbesökta besöksmål. Området genomkorsas av välfrekventerade sommar- och vinterleder med flera raststugor. Skoteråkning är endast tillåten på Hemmeråsen och längs vägen upp mot Harundsjön. Mycket stor boendekapacitet finns i anläggningar intill området, främst vid Idrefjäll och Fjätervålen. Med sin storslagna landskapsbild och lättillgänglighet är området ett nyckelområde för naturstudier och friluftsliv. Källsjöområdena är viktiga reproduktionsvatten för ädelfisk och har därför stor betydelse för fritidsfisket. I området finns många besöksmål för det rörliga friluftslivet.

Österdalälven från Kringelfjorden till Idre är en sjö- och älvsträcka mellan Idre och Hedarfjorden. Den är attraktiv för friluftslivet ur flera aspekter. Landskapsbilden är tilltalande med många vackra vyer från riksväg 70, bland annat vid Brattströmmen. Fisket är av god standard, särskilt i strömpartierna. Längs stränderna har Älvdalens kommun iordningställt flera lägerplatser för tillfällig vildmarkscamping. Dessa är mycket uppskattade, framför allt av utländska turister som enkelt och tillgängligt kan ta del av storslagna natur- och friluftslivsupplevelser. Brattströmmen utgör en relativt enkel men populär forssträcka för forspaddlare.

Fjätälven utgör ett mycket vackert inslag i förfjällslandskapet upp mot Härjedalsgränsen. Flera byar och gårdar ligger längs älven, och på många ställen syns spår av den förr så viktiga älvängsslättermarken. Många ängslador har rustats upp och utgör i dag värdefulla kulturmonument som minner om slätterepoken. Fjätfallen är ett välbesökt fallområde med goda fiskeförutsättningar

samt storslagen natur och iordningställda rastmöjligheter. Genom sin naturskönhet i ett vildmarksområde och goda fiskeförutsättningar är Fjätälven viktig för det rörliga friluftslivet och har ett stort skyddsvärde.

Storån är genom sin naturskönhet, fiskrikedom, lättillgänglighet och närhet till anslutande vildmarksområden viktig för det rörliga friluftslivet och har ett stort skyddsvärde.

Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Riksintressen och miljöbalken

Enligt Miljöbalken ska områden av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. Riksintressen skyddas enligt hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. Miljöbalken.

Miljöbalken 3 kap 6 § säger att mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet så långt som möjligt skall skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

Kulturmiljölagen

Genom kulturmiljölagen anger samhället grundläggande bestämmelser till skydd för viktiga delar av kulturarvet. Lagen innehåller bland annat bestämmelser för skydd av värdefulla byggnader liksom fornlämningar, fornfynd, kyrkliga kulturminnen och vissa kulturföremål.

Planförslagets konsekvenser

Planförslaget syftar till att skapa förutsättningar för turistnäringen att expandera. Detta innefattar att göra rekreation mer tillgängligt i närområdet, vilket sammantaget kan bidra till gynnsamma framtidsutsikter för rekreation och friluftsliv inom planområdet. Planförslaget presenterar ställningstaganden om bevarande och utveckling av vandrings-, cykel- och skoterleder vid framtida planering. Dessutom ska ny bebyggelse och utveckling inom riksintressena ta hänsyn till dess värden.

Risken med att utveckla turistområdena är att ett ökat slitage kan komma att påverka natur och därmed värden för friluftslivet negativt, vilket planförslaget tar ställning emot genom att förespråka åtgärder som gör det enkelt att göra rätt i naturen. Genom att riksintresse för naturvård prioriteras högre än riksintresse för friluftsliv i FÖP ges fördelar även för friluftslivet, eftersom det gynnar rekreativa miljöer. Genom ställningstaganden om naturen och friluftslivets påverkan på naturen i FÖP ges möjlighet att påverkan inte ger negativa effekter.

Inom planförslagets utvecklingsområden ges möjlighet för exploatering av ny bebyggelse, vilket innebär en risk för försämrad tillgång på närrekreation för boende i befintliga bostäder. Planförslaget ämnar spara träd i stor utsträckning, vilket är positivt för att behålla känslan av närheten till naturen även i områden som byggs ut. Dessutom avser planförslaget att värden ska utvecklas, vilket gör att påverkan bedöms ge möjlighet till positiva effekter. Genom utveckling av verksamhetsområden finns risk att bullrande verksamheter intill rekreativstråk försämrar upplevelsevärde i området, FÖP medger att bullernivåer ska hanteras i kommande planeringsskeden med hänsyn till både boendemiljöer och rekreativa miljöer. Därav bedöms påverkan från bulleralstrande verksamheter inte ge några effekter.

Sammantagen bedömning

Planförslagets konsekvenser har delats upp i aspekter som bedöms och presenteras i korthet enligt beskriven metod, enligt följande skala:

Stora positiva	Måttliga positiva	Små positiva	Inga konsekvenser	Små negativa	Måttliga negativa	Stora negativa
----------------	-------------------	--------------	-------------------	--------------	-------------------	----------------

Tabell 6: Sammanvägda bedömningar och jämförelse mot nollalternativet för olika aspekter av rekreation och friluftsliv. Bedömningar för planförslaget och nollalternativet görs i förhållande till nuläget. Under tabellen presenteras sammanfattad bedömning av planförslaget i jämförelse med nollalternativet.

Planförslaget	Nollalternativet
<p><i>Påverkan på möjlighet till rekreation och friluftsliv</i></p> <p>Planförslaget medger en ökad mängd skidnedfarter samt tydliggöra och tillgängliggöra naturområden för rekreativa syften. Planförslaget bedöms bidra med måttligt positiva konsekvenser för möjligheten för friluftsliv och rekreation i området.</p>	<p>Översiktsplanen möjliggör en större expansion av besöksnäringen, samt avser att värna befintlig reareaktion. Dock redovisas inga konkreta åtgärder för vidareutveckling av befintliga värden, vilket gör att nollalternativet bedöms ge inga konsekvenser för möjligheten till rekreation och friluftsliv.</p>
<p><i>Påverkan på befintliga miljöer för rekreation och friluftsliv med ett ökat besöksstryck</i></p> <p>Planförslaget avser att värna miljöer som används för rekreation och friluftsliv. FÖP tar ställning för att värna dessa miljöer, därav bedöms påverkan inte ge några konsekvenser för dessa miljöers möjlighet att tillgodose friluftslivet.</p>	<p>Översiktsplanen saknar konkreta åtgärder för utveckling av värden kopplat till miljöer av rekreation. Dessutom kommer en större expansion ske på bekostad av miljöer som är viktiga för friluftsliv och rekreation. Därav bedöms nollalternativet ge måttliga negativa konsekvenser för planförslaget.</p>
<p><i>Närrekreation</i></p> <p>Planförslaget medger att naturmiljöer i tätorten och i nära anslutning till bostadsområden ska värnas och utvecklas, samt tar ställning mot ljudföroreningar i naturmiljöer. Därav bedöms planförslaget ge möjlighet till små positiva konsekvenser.</p>	<p>Översiktsplanen värnar befintliga grönstråk i tätorterna, men saknar konkreta åtgärder för utveckling av värden kopplat till närrekreation. Därav bedöms nollalternativet inte ge konsekvenser för närrekreation.</p>



Genomförande av FÖP innebär att värden för friluftslivet utvecklas med stor hänsyn till naturmiljöer, vilket är väldigt viktigt för rekreativa upplevelser. Dessutom tar FÖP ställning till andra aspekter som kan komma att påverka friluftslivet, så som närheten till den samt ljudföroreningar. Jämfört med nollalternativet bedöms planförslaget sammantaget medföra positiva konsekvenser för Idreområdets friluftsliv och möjlighet till rekreation.

Rekommendationer och åtgärdsförslag

- I framtida utveckling av området ska friluftslivets värden fortsatt beaktas i förhållande till naturvärden för att säkerställa en god tillgång på natur med höga rekreativvärden.
- Detaljplanering och områdesbestämmelser bör i kommande planering avse att säkerställa god tillgång på närrekreation.

- I samband med framtagande av en Masterplan för rennäringen bör rennäringens känslighet kopplat till rekreation och friluftslivet behandlas, samt innehålla konkreta åtgärdsförslag som fjällanläggningarna kan kommunicera till sina besökare.
- I takt med fjällanläggningarnas utbyggnad bör uppmärkning av nya leder ses över för att möta det ökade trycket på befintliga leder, för att jämna ut belastningen på naturen. Detta bör ske i samförstånd med kommun, markägare och berörd sameby.

8.6 MÄNNISKORS HÄLSA OCH LIVSMILJÖ

Vid planläggning ska områden och bostäder planeras så att de bildar en god livsmiljö samt främjar en god hälsa för människor som lever och verkar inom området. Två aspekter som påverkar hälsan är buller och luftkvalitet. Buller definieras som oönskat ljud och bedömningen av vad som är buller är således individuell. I Sverige utgör trafikbuller den vanligaste källan till bullerstörningar. Även verksamheter eller andra aktiviteter kan ge upphov till störningar. Buller påverkar människans hälsa och välbefinnande och kan orsaka sömnstörningar och öka risken för att drabbas av exempelvis hjärt- och kärlsjukdomar och diabetes.

Nuläge och förutsättningar

Buller

Buller definieras som oönskat ljud och bedömningen av vad som är buller är således individuell. Mindre kommuner omfattas inte av förordningen om omgivningsbuller, men ska ändå sträva mot att begränsa bullernivåer.

Bullernivåer inom planområdet påverkas främst av trafik. Inom planområdet går kommunens viktigaste väg, riksväg 70, som leder från Enköping till den norska gränsen vid Flötningen. Vid riksgårnsen byter vägen namn till Fylkesvei 218. Riksväg 70 är en viktig transportled genom kommunen då den sammanlänkar kommunens tre största tätorter Älvdalen, Särna och Idre. Vägen är även en viktig koppling söderut för transporter och turisttrafik samt för pendling till studier och arbete. Riksväg 70 är hårt trafikerad av både turisttrafik och tung trafik. Utmed riksväg 70 är 55–60 ekvivalent dBA uppmätt i direkt anslutning till vägen, endast ett fåtal fastigheter är berörda av högre ljudnivåer.

Buller från skotertrafik hålls låg inom Idre by genom att kanalisera skoteråkning till markerade leder utanför tätorten, däremot hänvisas skotertrafiken till centrum för att tanka då det saknas möjlighet att tanka utanför samhället.

Luftkvalitet

Enligt Dalarnas luftvårdsförbund klaras samtliga miljökvalitetsnormer i Dalarnas län. Genomförda mätningar och modelleringar visar att Älvdalens kommun klarar den nedre utvärderingströskeln (NUT) för de ämnen som kontrolleras (NO₂, PM₁₀, PM_{2,5}, SO₂, CO, As, Cd, Ni, Pb, B(a)P, C₆H₆)³.

Trafiksäkerhet

Riksväg 70 är hårt trafikerad av både turisttrafik och tung trafik. Den utgör riksintresse för kommunikationer och rekommenderad väg för transport av farligt gods. Bitvis är standarden på vägen dålig och inom det tätbefolkade området uppnår vägen mindre god säkerhetsklass. Oskyddade trafikanterna mycket utsatta eftersom vägen har osammanhängande trottoarer samt bitvis saknar separerad gångbana. Övergångsställen över vägen har samtliga låg trafiksäkerhetsklass. Väg 1063

³ Dalaluft, Rapportering av modellberäkning och objektiv skattning av luftkvalitet år 2020 – samverkansområdet Dalarna, 2021-06-09

mot Idre fjäll saknar passage inom tätorten. Vintertid är en särskilt utsatt tid för oskyddade trafikanter då plogvallar tar upp större delen av trottoaren och därmed tvingar ut gående i vägbanan.

I Trafikverkets rapport (TRV 2020:067) presenteras samråd med Idre sameby, där framkommer att de ser att trafikdödade renar har ökat markant i antal senaste åren.

Risker vid brand

Enligt Länsstyrelsen i Dalarnas planeringsverktyg⁴ är utryckningstiden 30 minuter för området, vilket påverkas av trafiksituation och framkomlighet för räddningsfordon. Risker vid brand är också kopplade till tillgången på brandvatten och hantering av släckvatten, information om nuläge saknas som underlag till samrådshandlingen av MKB.

Risk för skogsbränder finns i området, år 2018 brann ett stort skogsområde i Älvdalens kommun. Vid skogsbränder finns möjlighet att nyttja Idre flygplats för insatser med brandflyg.

Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Enligt rådande förordning om trafikbuller vid bostadsbyggnader (2015:216) bör buller från spårtrafik och vägar inte överskrida 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, och 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden. För bostadsbyggnader om högst 35 kvadratmeter är riktvärdet för ekvivalentnivån vid fasad istället 65 dBA (regler om maxvärde saknas). Reglerna tillämpas vid ny bebyggelse, nya detaljplaner och bygglov. För äldre och befintlig bebyggelse kan andra riktvärden gälla utifrån de regler som gällde vid tidpunkten för byggande.

Vid åtgärder på järnvägar eller andra spåranläggningar avser riktvärdet för buller utomhus 55 dB(A) ekvivalentnivå vid uteplats och 60 dB(A) ekvivalentnivå i bostadsområdet i övrigt.

Längs transportleder finns rekommenderade säkerhetsavstånd på mellan 25 och 40 meter beroende på vilken typ av transporter som tillåts. Roslagsbanan har ett generellt skyddsavstånd på 25 meter från spårmittpunkt. Vid icke stadigvarande vistelse kan i vissa fall ett skyddsavstånd om 10-25 meter från närmaste spår tillämpas.

Planförslagets konsekvenser

Det som bedömts som relevant för planförslaget är buller, luftkvalitet, trafiksäkerhet och risker vid eventuella bränder.

Buller

En expansion av fjällanläggningarna kommer innebära mer trafik, speciellt på väg 1063, vilket kommer att öka risken för bullerstörningar. Kommunen saknar en övergripande bullerkartläggning vilket betyder att bullerproblematik hanteras i specifika detaljplaneprojekt där det är nödvändigt. Även flygplatsens utbyggnad kan komma att öka bullernivåerna från flyg.

Planförslaget möjliggör för nya verksamheter att etablera sig i området. Beroende på vilken verksamhet som planeras och var denna förläggs kan buller vara en viktig faktor. Naturmiljöer skyddas från ljudföroreningar i FÖP, genom att hänvisa till Naturvårdsverkets riktlinjer som vägledande vid exploatering.

Skotertrafikens buller behandlas i FÖP och medges bedrivas på ett sådant sätt att påverkan på människor, djur och natur minimeras.

⁴ [Planeringsunderlag \(lansstyrelsen.se\)](http://Planeringsunderlag.lansstyrelsen.se) Webbgis med planeringsunderlag för Länsstyrelsen Dalarna

Föreslagen utveckling i FÖP bedöms därav inte riskera att leda till ökande ljudföroreningar.

Luftkvalitet

För luftkvalitet är det främst en ökad trafikmängd som bedöms påverka mest. Föreslagen utveckling av besöksnäringen riskerar att innebära en ökad biltrafik, vilket även kan riskera en försämrad luftkvalitet om dagens andel av bensin- och dieseldrivna fordon består. Nya industriverksamheter som kan komma att etablera sig i utpekade områden för nya verksamheter kan påverka luftkvaliteten negativt. Det anses inte troligt att påverkan kommer att leda till negativa följd effekter.

Trafiksäkerhet

Planförslaget kommer troligen att innebära en ökad trafikmängd inom planområdet. För att öka trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter i den ökade trafikbelastningen medger förslaget att dessa ska prioriteras i framtida planering, med syfte att minska bilberoende. FÖP förespråkar inte alternativet om en förbifartsled förbi Idre by (presenteras som förslag i ÖP), vilket skulle kunna leda till ökad trafiksäkerhet inom tätorten. Däremot skulle en förbifartsled innebära försämring av flertalet andra värden. FÖP uppmärksammar säkerhetsproblematiken för oskyddade trafikanter, men saknar vägledning för hur trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter kan förbättras inom tätorten. Effekter av genomförande av FÖP riskerar därmed att bidra med negativa konsekvenser.

En ökad trafikmängd riskerar även att bidra till fler viltolyckor med ren i området, varken problematiken eller hänvisning till åtgärder finns presenterat i planförslaget. Därmed riskerar påverkan av planen ge en effekt med negativa konsekvenser.

Risker vid brand

Trafiksituationen påverkar också tillgängligheten för räddningstjänsten vid händelse av brand, mer trafik kan bli en negativ konsekvens för risker vid brand. Planförslaget medger att Idre flygplats även fortsättningsvis ska vara tillgänglig för insatser med brandflyg. Rekommendationer för brandvatten ska följa angivna riktlinjer, utifrån att nulägesbeskrivning saknas kan bedömning om konsekvens göras. Sammantaget anses det inte troligt att påverkan kommer att leda till negativa följd effekter.

Sammantagen bedömning

Planförslagets konsekvenser har delats upp i aspekter som bedöms och presenteras i korthet enligt beskriven metod, enligt följande skala:

Stora positiva	Måttliga positiva	Små positiva	Inga konsekvenser	Små negativa	Måttliga negativa	Stora negativa
----------------	-------------------	--------------	-------------------	--------------	-------------------	----------------

Tabell 7: Sammanvägda bedömningar och jämförelse mot nollalternativet för olika aspekter av människors hälsa och livsmiljö. Bedömningar för planförslaget och nollalternativet görs i förhållande till nuläget. Under tabellen presenteras sammanfattad bedömning av planförslaget i jämförelse med nollalternativet.

Planförslaget	Nollalternativet
<i>Bullernivåer inom tätorten</i>	
Planförslaget medger att besöksanläggningarna byggs ut vilket riskerar att generera en ökad trafikmängd genom Idre by, vilket sannolikt kommer att resultera i högre bullernivåer om dagens andel av bensin- och diesel fordon består. Däremot drivs allt fler fordon av el som	Förslag om förbifartsled kan bidra till att bullernivåer förbättras inom tätorten. Med hänsyn till kommunens egen ställning till förslaget råder tveksamhet till att förslaget genomförs, och antagande görs att trafiken

har betydligt lägre bullerpåverkan, vilka gynnas i FÖP. Därav bedöms planförslaget varken ge positiva eller negativa konsekvenser.	kommer att öka i tätorten. Därav bedöms nollalternativet ge små negativa konsekvenser.
<i>Bullernivåer naturmiljö</i>	
Planförslaget ger hänsyn till bullerpåverkan av naturmiljöer, för att bibehålla dagens hänsyn till omgivande naturmiljöer. Därav bedöms planförslaget leda till inga konsekvenser. Risk för negativa konsekvenser finns om skotertrafiken ökar.	Översiktsplanen tar inte specifik hänsyn för buller i naturmiljöer, utan hänvisar generellt till riktvärden vid etablering av verksamheter. Nollalternativet bedöms därav ge små negativa konsekvenser.
<i>Luftkvalitet</i>	
Påverkan på luftkvalitet bedöms inte ge konsekvenser av planförslaget.	Påverkan på luftkvalitet bedöms inte ge konsekvenser av nollalternativet.
<i>Trafiksäkerhet</i>	
Planförslaget ämnar ge bättre förutsättningar för oskyddade trafikanter inom tätorten, men saknar vägledning för hur trafiksäkerheten kan öka. Med en ökad trafik ökar risken för viltolyckor, som planen inte tar hänsyn till. Planförslaget bedöms därav innebära risk för små negativa konsekvenser för trafiksäkerheten.	Översiktsplanen medger utredning om förbifart förbi Idre by, vilket skulle öka trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter inom tätorten eftersom trafikmängden uppskattas minska. Med hänsyn till kommunens egen ställning till förslaget råder tveksamhet till att förslaget genomförs. Därav bedöms nollalternativet ge små negativa konsekvenser.
<i>Risker vid brand</i>	
Påverkan på risker vid brand bedöms inte ge konsekvenser av planförslaget.	Påverkan på risker vid brand bedöms inte ge konsekvenser av nollalternativet.



I och med planförslagets risk för ökad trafikmängd finns risker kopplat till buller och trafiksäkerhet, med särskild vikt vid trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter i Idre by.

Genomförande av FÖP medför vissa negativa konsekvenser för människors hälsa och livsmiljö, men jämfört med nollalternativet bedöms planförslaget sammantaget få liknande konsekvenser.

Rekommendationer och åtgärdsförslag

- Centrumutveckling i Idre by ska innebära förbättrad trafiksituation för oskyddade trafikanter, där åtgärder ska verka för att skapa ett sammanhängande nät med hänsyn till säkerhet, tillgänglighet och orienterbarhet.
- I framtagandet av en Masterplan för rennäringen bör trafiksäkerhet beaktas för att minska risken för trafikolyckor med renar.

8.7 RISK OCH KLIMATANPASSNING

Risk och säkerhet inom samhällsplanering är ett allmängiltigt begrepp som kan avse en lång rad händelser med mycket varierande allvarlighetsgrad. Begreppet risk avser i detta sammanhang kombinationen av sannolikheten för en händelse och dess konsekvenser. Framtidens klimat kommer att skilja sig från dagens. Bland annat förutses ökade nederbörds mängder samt höjda

medeltemperaturer. Värmeböljor och kraftig nederbörd bedöms inträffa allt oftare. Såväl nuvarande som tillkommande bostäder och infrastruktur behöver anpassas till klimatförändringens effekter.

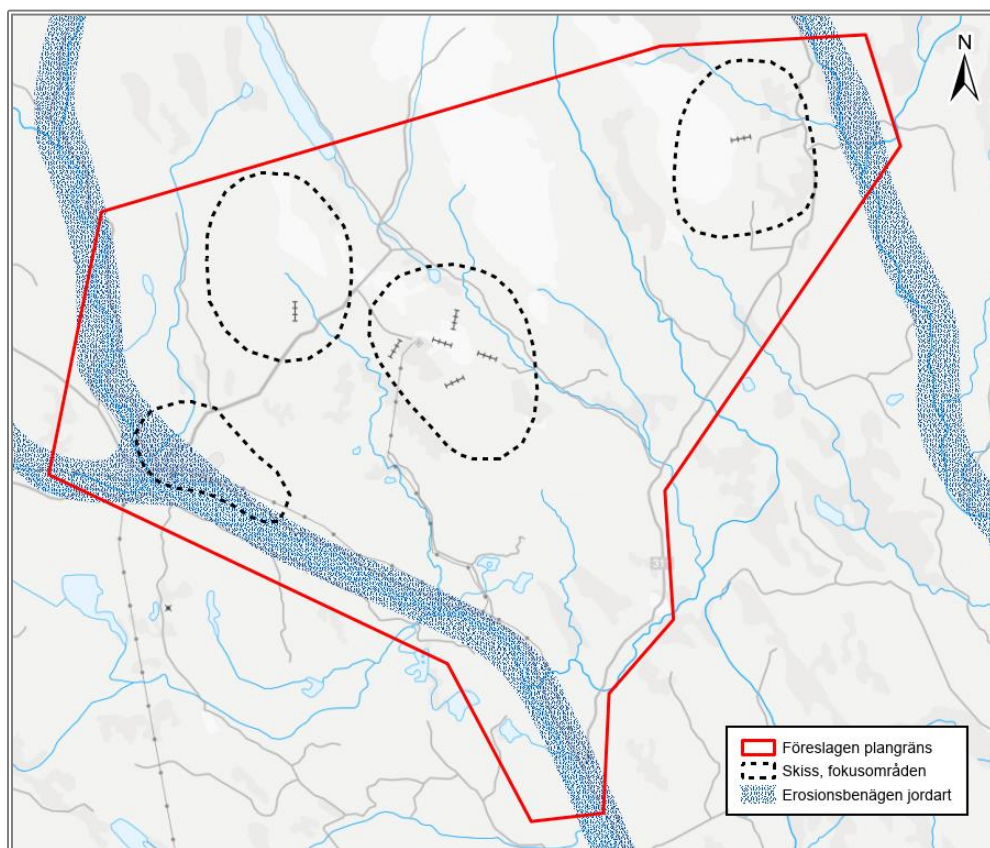
Med klimatrelaterade risker i översiktsplanering avses enligt PBL risker för översvämning, ras, skred och erosion som är en följd av klimatförhållanden.

Nuläge och förutsättningar

Som underlag till FÖP och för att bedöma klimatrelaterade risker har dels en översiktlig geoteknisk utredning tagits fram, dels en utredning som kartlagt översvänningsriskerna.

Jordlagren i området består i huvudsak av grusig, sandig morän som bitvis är siltig. En ravin som är i behov av kontroll och två slänter som kräver kontroll respektive ytterligare utredning finns i området. Vid branta sluttningar är det risk för ras av lösa stenar, block och träd. Lutningsvinkel är en viktig faktor att beakta för att risken för ras och skred ska förekomma, huvuddelen av backar i det utvecklingsområdena har lutningsvinklar på 14–26 grader. Brantare lutningar förekommer främst på övre delar av bergen samt längs befintliga eller historiska flodbankar. Risken beror även på jordart, och inom områdena i lutningar brantare än 11 grader är morän den huvudsakliga jordarten. Fjällanläggningarnas utvecklingsområden anses ha generellt låg risk för ras och skred.

Utmed befintliga flodbankar mot Idre by finns branta sluttningar med erosionsrisk, se Figur 19.



Figur 19 Erosionsbenägen jordart © Lantmäteriet, Länsstyrelserna.

Åtgärder som används idag är erosionsskydd av älvstränder samt gabionmur mot vägar. Vid översvämningar och kraftiga skyfall ökar risken för erosion, vilken kan komma att bli en större problematik med ett förändrat klimat. Övervakning och utredning av dessa områden kommer sannolikt att krävas, samt åtgärder i ett längre perspektiv. Med ett förändrat klimat med ökad nederbörd och varaktighet av regn kan även stabilitetsproblematik uppstå i marker som anses stabila idag.

Utmed Idresjöns södra sida finns idag känd översvämningsproblematik. En kartering av områden som riskeras att översvämmas vid ett 100-årsregn visar att det inte finns några byggnader med samhällsfunktion som då riskeras att översvämmas, men det finns vägutsnitt som kan komma att översvämmas så att framkomligheten begränsas eller till och med blockeras helt. Det finns lågpunkter inom byn som översvämmas vid kraftiga regn. Sannolikt med rådande klimatförändringar kommer regn att bli kraftigare och ha längre varaktighet vilket kan komma att förvärra den idag kända översvämningsproblematiken.

Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Plan- och bygglagen

Kommunen ska enligt PBL 2 kap 5 § i översiktplanen redogöra för sin syn på klimatrelaterade risker för skador på den byggda miljön till följd av översvämnings, ras, skred och erosion. Där ska kommunens syn på hur dessa risker kan minska eller upphöra också beskrivas. Bedömningen behöver inte avse enskilda byggnader eller anläggningar. Vissa kommuner kan se ett behov av att ta ställning även till andra klimatrelaterade risker för den byggda miljön.

Planförslagets konsekvenser

Planförslagets utbyggnad kommer att påverka de hydrologiska förhållandena i området vilket betyder att även de geologiska och geotekniska förhållandena kan komma att påverkas. Exploatering på tidigare oexploaterad mark innebär mer hårdgjorda ytor, vilket leder till ökad avrinning och därmed även risken för erosion. Det gäller även i flacka områden. Planförslaget tar ställning till problematiken genom att 100-årsregn ska bedömas i detaljplan tillsammans med eventuella behov av skyddsåtgärder. Lågpunkter föreslås avses till fördröjningsytor och vattnets flödesväg avses ses över för att undvika uppdämningar. Utredning till planförslaget visar på rinnvägar som ska tas i beaktande vid detaljplanering.

Genomförda utredningar, både vad gäller geoteknik och översvämnings, har ökat kunskapsunderlaget för framtida planering i området, vilket är positivt ur risksynpunkt. Planförslaget bedöms inte innebära några risker för att samhällsviktiga byggnader ska översvämmas vid ett 100-årsregn.

Planförslaget bedöms inte innebära några ökade risker för översvämnings av bebyggelse. I utredningen om klimatrelaterade risker för den byggda miljön ingick även en analys av översvämnings orsakad av Storån och Idresjön. I utredningen konstateras att muddring som tidigare utförts vid Brattströmmen är en bra åtgärd för att säkerställa att utflödet ur Idresjön inte begränsas. Om muddringen inte underhålls riskerar det att få negativa konsekvenser både för planförslaget och nollalternativet i form ökad risk för översvämnings i Idre by.

I avseendet för ras och skred medger planförslaget att markförhållanden ska vara styrande för markanvändningen, samt att vegetation i slänter i största mån ska undvikas att tas bort för att minska risker för erosion och släntinstabilitet. Planförslaget föreslår även att åtgärder bör genomföras för dränering av slänter. Detaljplanering ska föregås av bedömning om geoteknisk utredning behöver genomföras för att säkerställa markens stabilitet. Med föreslagna åtgärder bedöms genomförandet av FÖP inte innebära någon ökad risk för ras och skred i området. Åtgärder på sikt för att minska risken för erosion i slänter i närheten av älvar bedöms minska riskbildningen och medför positiva konsekvenser, men hur åtgärderna ska genomföras finns inte beskrivet.

Sammanfattningen bedömning

Planförslagets konsekvenser har delats upp i aspekter som bedöms och presenteras i korthet enligt beskriven metod, enligt följande skala:

Stora positiva	Måttliga positiva	Små positiva	Inga konsekvenser	Små negativa	Måttliga negativa	Stora negativa
----------------	-------------------	--------------	-------------------	--------------	-------------------	----------------

Tabell 8: Sammanvägda bedömningar och jämförelse mot nollalternativet för olika aspekter av risk och klimatanpassning. Bedömningar för planförslaget och nollalternativet görs i förhållande till nuläget. Under tabellen presenteras sammanfattad bedömning av planförslaget i jämförelse med nollalternativet.

Planförslaget	Nollalternativet
<p>Ras och skred</p> <p>Planförslaget förespråkar åtgärder för att minska risker med ras och skred, vilket bedöms ge möjlighet till små positiva konsekvenser.</p>	<p>Nollalternativet innebär att hänsyn tas till att minska risker för ras och skred, men saknar åtgärdsförslag. Ansvar läggs på bygglovsgivning, vilket gör att planförslaget bedöms ge risk för måttliga negativa konsekvenser.</p>
<p>Översvämning</p> <p>Planförslaget förespråkar åtgärder för att minska riskerna som följer av en ökad nederbörd, bland annat genom att styra bort bebyggelse från lågpunkter samt säkra rinnvägar och bedöms därav ge möjlighet till måttliga positiva konsekvenser för den byggda miljön.</p>	<p>Gällande översiktsplan presenterar konkreta åtgärder för bostadsbyggande för att minimera riskerna för byggnader som följer av en ökad nederbörd. Kartläggning av problematiken saknas till översiktsplanen, vilket gör att nollalternativet bedöms ge risk för små negativa konsekvenser.</p>
<p>Erosion</p> <p>Planförslaget förespråkar åtgärder för att minska risk för erosion, men inte hur åtgärderna ska förverkligas eller vilka konkreta åtgärder som kan komma att behövas. Planförslaget bedöms ge chans till små positiva konsekvenser.</p>	<p>Nollalternativet innebär att hänsyn tas till att minska risker med erosion, men saknar åtgärdsförslag. En koppling till helhetsperspektivet för riskerna vid ökad nederbörd och därmed ökad erosion saknas, vilket gör att nollalternativet bedöms ge risk för stora negativa konsekvenser.</p>



Jämfört med nollalternativet bedöms planförslaget omfatta ett bättre kunskapsunderlag inför framtida detaljplanering samt innehålla anpassningar och åtgärder i FÖP som minskar risken för klimatrelaterade konsekvenser för den byggda miljön.

Rekommendationer och åtgärdsförslag

- De klimatrelaterade utredningar (*PM Geoteknik, med avseende på risk för ras och skred samt Klimatrelaterade risker för den byggda miljön kring Idre*) som genomförts som underlag till FÖP kan med fördel användas som underlag för vidare planering i planområdet.
- Muddring vid Brattströmmen behöver underhållas för att inte utflödet ur Idresjön ska begränsas.

8.8 KLIMATPÅVERKAN

Utsläpp av växthusgaser till atmosfären ger upphov till negativ klimatpåverkan som påverkar hela vår planet. I plan- och bygglagen står att kommunen ska ta hänsyn till miljö- och klimataspekter i sin planering. All ny bebyggelse medför utsläpp av växthusgaser som påverkar klimatet. Hur omfattande utvecklingen är och var i kommunen den sker är viktiga faktorer att ta hänsyn till vid bedömningen av planens klimatpåverkan.

Energi- och klimatfrågan är en stor utmaning som hela världen, Sverige och Älvdalens kommun står inför. Älvdalens kommun har med sitt ansvar för fysisk planering, energiplanering samt tillsyn och drift av tekniska anläggningar en viktig roll inom energi- och klimatarbetet. Fjällanläggningarna bedöms extra känsliga för högre temperaturer då tillgången på snö är viktig. Ett varmare klimat kommer innebära en mindre snömängd och en kortare vintersäsong.

Den fördjupade översiktsplanen bedöms också utifrån hur kommunen underlättar för kommuninvånarna att minska sin klimatpåverkan. Detta kan exempelvis göras genom att verka för en hållbar utveckling i planarbetet med att förbättra cykelvägnätet, underlätta återbruk och verka för en returpark, underlätta för matavfallsinsamling samt informera om konsumtionens klimatpåverkan.

Nuläge och förutsättningar

I Idre bor ca 10 % av kommunens befolkning. Enligt nationella emissionsdatabasen⁵ är Älvdalens kommuns totala utsläpp (år 2019) ca 50 000 ton /år och en stor del av detta kommer från transporter (ca 30 000 ton/år). Utsläpp av växthusgaser till atmosfären ger upphov till negativ klimatpåverkan som påverkar hela vår planet. I 2 kap. 3 § plan- och bygglagen anges att kommunen ska ta hänsyn till miljö- och klimataspekter i sin planering. All ny bebyggelse medför utsläpp av växthusgaser som påverkar klimatet. Hur omfattande utvecklingen är och var den sker är viktiga faktorer att ta hänsyn till vid bedömningen av planens klimatpåverkan.

Behov av fordonsdrivmedel kan minskas genom att gång-, cykel- och kollektivtrafik prioriteras. Bedömningen tar således hänsyn till hur planen kan komma att bidra till en utveckling som skapar förutsättningar för minskad klimatpåverkan genom att främja hållbara transporter. I dagsläget är möjligheterna begränsade för oskyddade trafikanter att färdas från Idre by till Idre Fjäll/Idre Himmelfjäll då cyklister och gående är hänvisade till blandtrafik. Det finns även potential att förbättra för gående och cyklister i Idre by. Det finns en viss utbyggd laddinfrastruktur för elfordon, såsom laddstationer eller laddstolpar, inom kommunen, detta bland annat vid Idre fjäll. Vidare har Älvdalens kommun blivit beviljade klimatinvesteringsstöd av Naturvårdsverket för uppförande av tre publika samt fyra icke-publika laddningsstationer. Möjlighet till tankning av E85 finns i dag bara i Särna tätort. Det är också viktigt att skapa rutiner för att inkludera Dalatrafik vid utveckling av nya bebyggelseområden, så som fjällanläggningarna, för att möjliggöra en effektiv kollektivtrafikförsörjning till dessa.

Fjällanläggningarna marknadsför möjligheten att resa till området med buss (Fjällexpressen) och tåg till Mora samt buss därifrån, men de allra flesta besökare kommer till området med bil. De senaste skidsäsongerna har det varit möjligt att åka skidbuss mellan anläggningarna i området, vilket förbättrat förutsättningarna för resenärer utan bil.

Älvdalens kommun har påbörjat arbetet med att ta fram en klimat- och energistrategi, men i dagsläget finns ingen samordnad målstyrd kommunal planering.

⁵ Nationella emissionsdatabasen, <https://nationellaemissionsdatabasen.smhi.se/>

Bedömningsgrunder, indikatorer, krav och riktlinjer

Klimatlagen

Klimatlagen trädde i kraft i svensk lag 1 januari 2018. Den binder regeringen vid att föra en politik för att Sveriges nettoutsläpp av växthusgaser senast år 2045 ska vara noll. De svenska målen är satta mot bakgrund av de mål som EU satt till 2030. Unionens samlade utsläpp ska minska med 40 procent till detta år jämfört med 1990.

Sverige har satt etappmål för de delar av utsläppen som inte omfattas av utsläppshandeln. Utsläppen från inrikes transporter, förutom inrikesflyg, ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med 2010.

På väg mot ett Energiintelligent och klimatsmart Dalarna 2045

Tillsammans med Högskolan i Dalarna, Region Dalarna, Dalarna Science Park och ByggDialog Dalarna tog Länsstyrelsen Dalarnas län 2019 fram en regional energi- och klimatsstrategi med vision och mål för olika sektorer.

Planförslagets konsekvenser

All ny bebyggelse innebär av utsläpp av växthusgaser som påverkar klimatet. FÖP innehåller ställningstagande om att byggnader i största möjliga utsträckning ska uppföras energieffektivt och att hållbara alternativ för uppvärmning ska eftersträvas, vilket kan minska bidrag till klimatpåverkan. I takt med att byggnaderna bli mer energieffektiva och att utsläppen från uppvärmningssystemen minskar blir utsläppen från byggsektorn allt viktigare för byggnaders klimatpåverkan ur ett bebyggelseperspektiv (Naturvårdsverket, 2024). Detta är svårt att styra i FÖP men kan lyftas som något kommunen vill främja.

Planförslaget bygger främst vidare på befintlig bebyggelsestruktur vilket är positivt ur resurshushållningssynpunkt. Bebyggelsestrukturen är inte optimal för att främja hållbara färdsätt då fjällanläggningarna ligger en bit från tätorten, där den mesta av kommersiell och offentlig service finns. FÖP innehåller dock ställningstaganden om att prioritera oskyddade trafikanter för att uppmuntra till mindre bilberoende inom Idre by samt att möjligheten för en framtida gång- och cykelanslutning mellan Idre by och Idre Fjäll/Himmelfjäll bör utredas. Detta ökar möjligheterna för både Idres invånare och besökare att välja klimatsmarta resalternativ lokalt. Även kollektivtrafiken får en högre status som resalternativ genom att ett resecentrum föreslås samt att kommunen ska verka för en mer utvecklad kollektivtrafik.

Riksväg 70 och väg 311 är idag hårt trafikerade vägar, särskilt vintertid. I och med en utbyggnad av Idre by samt fjällanläggningarna är risken stor att trafikbelastningen blir ännu högre på dessa vägar. En hållbar parkeringsstrategi föreslås som åtgärd mot otrygga parkeringsförhållanden. Beroende på hur parkeringsstrategin utformas kan den användas som styrmedel för hållbart resande.

Genom att förbättra förutsättningar för elfordon kan planförslaget bidra till att minska utsläpp av klimatgaser från både invånare och besökare. I planförslaget föreslås förbättrade laddmöjligheter i Idre.

Planförslaget medger att Idre flygplats får byggas ut för att skapa förutsättningar för flygförbindelser, detta för både turism och transporter. Utvecklingen kan få både positiva och negativa effekter på lång sikt för klimatpåverkan, beroende på den tekniska utvecklingen. En ökad flygtrafik bedöms i dagsläget ge en negativ utveckling för Idreområdets klimatavtryck.

Planförslaget innebär att naturmark tas i anspråk för bebyggelse med tillhörande infrastruktur, men även att gröna samband säkras. FÖP innehåller även ställningstaganden om att planera för gröna ytor inom utvecklingsområdena. Friluftsområden i form av skogar, parker, dammar och sjöar är effektiva kolsänkor, vilka kan bidra till begränsad klimatpåverkan.

En viktig del i att uppnå ett hållbart samhälle är hur vi hanterar vårt avfall. För att minska påverkan på klimatet behöver uttaget av naturresurser minska, återvinningen öka och avfallet minska. FÖP innehåller flera ställningstaganden om hur avfallshanteringen ska säkras i efterföljande planering som utgår från avfallsplanens övergripande syfte om att öka återbruk, materialåtervinning samt minimering av avfallets mängd och farlighet.

Sammantagen bedömning

Planförslagets konsekvenser har delats upp i aspekter som bedöms och presenteras i korthet enligt beskriven metod, enligt följande skala:

Stora positiva	Måttliga positiva	Små positiva	Inga konsekvenser	Små negativa	Måttliga negativa	Stora negativa
----------------	-------------------	--------------	-------------------	--------------	-------------------	----------------

Tabell 9: Sammanvägda bedömningar och jämförelse mot nollalternativet för olika aspekter av klimatpåverkan. Bedömningar för planförslaget och nollalternativet görs i förhållande till nuläget. Under tabellen presenteras sammanfattad bedömning av planförslaget i jämförelse med nollalternativet.

Planförslaget	Nollalternativet
<i>Nybyggnation</i>	
Ny bebyggelse innebär klimatpåverkande utsläpp. Klimatpåverkan kan minska framför allt genom klimatsmarta val av byggmaterial.	
<i>Transportsystem</i>	
Planförslaget innebär en ökad bil- och flygtrafik till området. Det föreslår förbättrade möjligheter för elfordon och klimatsmarta resalternativ lokalt, så som att gå eller cykla mellan Idre by och Idre Fjäll/Idre Himmelfjäll. Planförslaget bedöms därav ge varken positiva eller negativa konsekvenser.	Utifrån gällande översiktsplans utveckling för Idreområdet riskerar trafiken att öka, men förslag för att möjliggöra för mer hållbara resalternativ presenteras. Nollalternativet bedöms ge varken positiva eller negativa konsekvenser.
<i>Klimatsmarta strukturer</i>	
FÖP bygger i stort vidare på befintlig bebyggelsestruktur, men strukturen i sig bedöms inte leda till minskade avstånd till målpunkter etc. Ställningstagande om att optimera planering av bebyggelse för att nyttja solenergi kan bidra positivt till klimatsmart energiförsörjning. FÖP vill främja laddinfrastruktur men det finns inga utpekade platser för denna.	Nollalternativet saknar FÖPs ställningstaganden vad gäller t ex laddinfrastruktur och solenergi, men bedöms ändå inte innebära någon större skillnad vad gäller konsekvenser.
<i>Resursanvändning</i>	
Ställningstagande om att byggnader ska uppföras energieffektivt och att hållbara alternativ för uppvärmning ska eftersträvas bidrar positivt till minskad klimatpåverkan.	Nollalternativet och gällande ÖP ger inte lika tydlig ledning i hur resurser kan användas mer effektivt för att minska bidrag till klimatpåverkan (vad gäller energieffektivitet, gröna ytor som kan

FÖP innebär en indirekt planering av kolsänkor i och med att gröna samband värnas (även inom utvecklingsområdena) vilket kan kompensera något för de utsläpp som genereras från nybyggnation.

FÖP innehåller ställningstaganden om att främja fossilfri och klimatsmart energi (laddinfrastruktur och solenergi) vilket kan ge positiva konsekvenser ur klimatsynpunkt.

Flera konkreta ställningstaganden för planering och utformning av avfallshantering finns.

fungera som kolsänkor, infrastruktur för fossilfri energi).



Jämfört med nollalternativet bedöms FÖP leda till konsekvenser för klimatet i liknande omfattning då den största påverkan bedöms komma från nybyggnation. FÖP innehåller dock ställningstaganden som bidrar positivt till begränsning av klimatpåverkande utsläpp. Dessa är främst reglering av mark som grönområden som indirekt kan fungera som kolsänkor, främjande av laddinfrastruktur och solenergi, förbättrade förutsättningar för gång- och cykel.

Rekommendationer och åtgärdsförslag

- Översiktsplaneringen bör utgå från kommunens vision för ett hållbart samhälle och klimatmål. Idag saknas ett kommunalt styrdokument som tagits fram tvärssektoriellt, som säkerställer att den kommunala samhällsplaneringen verkar åt samma håll och som hakar i nationella och regionala strategier. Arbetet med en kommunal klimat- och energistrategi bör prioriteras.
- En strategi för utbyggnad av laddinfrastruktur kan konkretisera hur och var utbyggnad ska ske.
- FÖP saknar underlag i form av en kommunal energiplan, vilken alla kommuner ska ha enligt lagen om kommunal energiplanering.
- Uppmuntra exploatörer och byggaktörer till minskad klimatpåverkan i byggskedet genom minskad användning av material i byggnader, mer klimatsmart produktion av material, och genom att byta ut material mot mer hållbara alternativ.
- Att genomföra klimatberäkningar redan i detaljplaneskedet kan vara ett verktyg att styra markanvändning, utformning och val av material så att det blir så klimatsmart som möjligt.

9 UTVÄRDERING MOT NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL

Enligt miljöbalken 6 kap. 11 § punkt d ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla uppgifter om hur hänsyn tas till relevanta miljökvalitetsmål och andra miljöhänsyn. I detta kapitel görs en översiktlig bedömning av på vilket sätt planförslagets genomförande bidrar till, eller motverkar, att de relevanta nationella miljökvalitetsmålen och de globala hållbarhetsmålen nås. Bedömningen görs endast på de globala målen som kopplar till miljöbalken. Denna bedömning är översiktlig, men kan tjäna som ett stöd i en diskussion om planförslagets påverkan. I avsnitt 4 beskrivs vilka mål som bedöms vara relevanta i arbetet med den fördjupade översiktsplanen för Idre. Bedömningen nedan illustreras på följande sätt:



Planen bedöms bidra till måluppfyllelse.









Planen varken bidrar eller motverkar möjligheterna att nå målet.



Planen motverkar måluppfyllelse.

Tabell 10. Planförslagets bidrag till miljökvalitetsmålen och de globala miljömålen.

Miljökvalitetsmål	Globala mål	Motivering
 <p>Begränsad klimatpåverkan Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.</p>	 <p>Hållbar energi för alla Delmål 7.2 om att öka andelen förnybar energi</p> <p>Hållbar konsumtion och produktion Delmål 12.2 om en hållbar förvaltning och användning av naturresurser</p> <p>Bekämpa klimatförändringarna Genom att vidta omedelbara åtgärder så som anpassning till klimatrelaterade faror ska klimatförändringarna och dess konsekvenser bekämpas. Alla delmål är relevanta.</p>	 <p>Planen bedöms medföra ökade utsläpp genom ett ökat byggande av såväl bostäder som infrastruktur. Dessutom planeras en flygplats där både person- och godstransporter främjas. Planförslaget speglar inte till fullo klimatfrågans dignitet och den omställning i samhällets alla system som måste till om nationella och internationella mål ska nås. Planförslaget bedöms motverka de aktuella nationella och globala målen.</p>
 <p>Frisk luft Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.</p>	 <p>God hälsa och välbefinnande Delmål 3.9 genom att minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar</p> <p>Hållbara städer och samhällen Delmål 11.6 genom att minska städernas miljöpåverkan</p>	 <p>Planförslaget bedöms varken motverka eller bidra till de aktuella nationella och globala målen.</p>
 <p>Bara naturlig försurning De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska</p>	 <p>Rent vatten och sanitet Delmål 6.3 om att förbättra vattenkvalitet och avloppsrening samt öka återanvändning</p>	 <p>Påverkan sker främst genom kväveoxider från trafiken. Planförslaget möjliggör användning av</p>

underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hållristningar.

Delmål 6.6 om att skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem.

Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.2 om att främja hållbart skogsbruk, stoppa avskogningen och återställ utarmade skogar

Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer.

andra trafikslag än bil, men biltrafiken bedöms ändå öka inom planområdet jämfört med idag. Ökningen av försurande ämnen bedöms dock som liten. Planförslaget bedöms varken bidra eller motverka till de aktuella nationella och globala målen.



Giftfri miljö

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.



God hälsa och välbefinnande Delmål 3.9 om att minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar.

Rent vatten och sanitet

Delmål 6.3 om att förbättra vattenkvalitet och avloppsrening samt öka återanvändning

Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.1 om att bevara restaurera och säkerställa hållbart nyttjande av ekosystem på land och i sötvatten

Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer.



Planförslaget betonar vikten av att i områden med misstanke om föroreningar genomföra undersökningar och vidta åtgärder för att säkerställa markens lämplighet. På sikt bedöms planförslaget bidra till måluppfyllelse av de aktuella nationella och globala målen.



Ingen övergödning

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.



Rent vatten och sanitet

Delmål 6.3 om att förbättra vattenkvalitet och avloppsrening.

Delmål 6.6 om att skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem.

Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer



Kommunen har goda intentioner och mål och det finns planer på åtgärder för att hantera både dagvatten och avloppsfrågan. Det finns dock inga områden för vattenåtgärder i mark- och vattenanvändningskartan vilket kan leda till potentiella målkonflikter. Planförslaget bedöms ändå bidra till de aktuella nationella och globala målen.



Levande sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kultur- miljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.



Rent vatten och sanitet

Delmål 6.3 om att förbättra vattenkvalitet och avloppsrening.

Delmål 6.6 om att skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem.

Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.1 om att bevara restaurera och säkerställa hållbart nyttjande av ekosystem på land och i sötvatten

Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer

Delmål 15.8 om att förhindra invasiva främmande arter i land och vattensystem

Delmål 15.9 om att integrera ekosystem och biologisk mångfald i nationell och lokal förvaltning



Planförslaget kan innebära en riskfaktor för blåstrukturen i och med den föreslagna exploateringsgraden, samt att platspecifika åtgärder saknas. Genom att FÖP fokuserar på dagvattenstrategi utifrån underlagsutredningar finns möjlighet att bibehålla god status för blåstrukturen. Planförslaget bedöms varken motverka eller bidra till de aktuella nationella och globala målen.



Grundvatten av god kvalitet

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.



Rent vatten och sanitet

Delmål 6.1 om säkert dricksvatten för alla
Delmål 6.3 om att förbättra vattenkvalitet och avloppsrening

Delmål 6.5 om att ha en integrerad förvaltning av vattenresurser

Delmål 6.6 om att skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem

Hållbar konsumtion och produktion

Delmål 12.2 genom en hållbar förvaltning och användning av naturresurser

Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.1 om att bevara restaurera och säkerställa hållbart nyttjande av ekosystem på land och i sötvatten



Det finns risk för små negativa konsekvenser på grund av de osäkerheter som finns och hur det allmänna vattenverket klarar expansionen och eventuella kommande anslutningar från fjällanläggningarna. Det finns dock uttalande riktlinjer som vägleder hur hantering av eventuell påverkan på grundvattenförekomster ska ske i kommande planeringen. Det medför att den planerade utvecklingen innebär en mindre risk för negativ påverkan på grundvattnet. Planförslaget bedöms varken motverka eller bidra till de aktuella nationella och globala målen.



Myllrande våtmarker

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.



Rent vatten och sanitet

Delmål 6.3 om att förbättra vattenkvalitet och avloppsrening

Delmål 6.6 om att skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem

Bekämpa klimatförändringarna

Delmål 13.1 om att stärka motståndskraften mot och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer.

Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.1 om att bevara, restaurera och säkerställa hållbart nyttjande av ekosystem på land och i sötvatten

Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer.

Delmål 15.9 om att integrera ekosystem och biologisk mångfald i nationell och lokal förvaltning



Planförslaget medger att våtmarker ska ges hänsyn och beaktas även inom utpekade utvecklingsområden, samt att skogsbruket får riktlinjer för att bruka skogen med metoder som är bättre för biologisk mångfald. Däremot finns inte specifika åtgärder för att stärka våtmarkers status i landskapet i stort. Planförslaget bedöms varken motverka eller bidra till de aktuella nationella och globala målen.



Levande skogar

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.



Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.1 om att bevara, restaurera och säkerställa hållbart nyttjande av ekosystem på land och i sötvatten

Delmål 15.2 om att främja hållbart skogsbruk, stoppa avskogningen och återställ utarmade skogar

Delmål 15.5 om att skydda biologisk mångfald och naturliga livsmiljöer.



FÖP tar ställning för att gå mot ett mer hållbart skogsbruk genom att förespråka tillämpning av kontinuitetsskogsbruk. Skogsmark kommer att tas i anspråk till fördel för exploatering, men genom att spara spridningskorridorer och bevarade skogsridåer kan utveckling ske med hänsyn till naturen och dess ekosystem. Planförslaget bedöms ändå bidra till de aktuella nationella och globala målen.



Storlagen fjällmiljö

Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk



Med tanke på de stora exploateringarna bedöms planförslaget bedöms motverka de aktuella nationella och globala målen. Även rennärigen

mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällan ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Hållbar konsumtion och produktion

Delmål 12.2 om hållbar förvaltning och användning av naturresurser

Bekämpa klimatförändringarna

Delmål 13.1 om att stärka motståndskraften mot och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer.

Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.1 om att bevara, restaurera och säkerställa hållbart nyttjande av ekosystem på land och i sötvatten

Delmål 15.2 om att främja hållbart skogsbruk, stoppa avskogningen och återställ utarmade skogar

Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer.

Delmål 15.9 om att integrera ekosystem och biologisk mångfald i nationell och lokal förvaltning

kommer att behöva kompromissa med varje detaljplan som antas och trängs undan en liten bit i taget och är negativt inställda till utvecklingen i området.



God bebyggd miljö

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.



God hälsa och välbefinnande

Delmål 3.6 om att minska antalet dödsfall och skador i vägtrafiken

Delmål 3.9 om att minska antalet sjukdoms- och dödsfall till följd av skadliga kemikalier och föroreningar.

Rent vatten och sanitet

Delmål 6.3 om att förbättra vattenkvalitet och avloppsrening

Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Delmål 9.1 om att skapa hållbara motståndskraftiga och inkluderande infrastrukturer

Hållbara städer och samhällen

Omfattar hållbar stadsutveckling och hållbart byggande och hållbar planering av bostäder, infrastruktur, återvinning och säkrare kemikaliehantering.



Planförslaget tillgodoser god tillgång på rekreativa miljöer för boende och besökare av Idreområdet. Inom tätorten finns risk för negativa konsekvenser för trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter, samtidigt ges ökad möjlighet för gång- och cykeltrafik mellan tätorten och fjällanläggningarna. Sammantaget bedöms dock planförslaget motverka måluppfyllelse av de aktuella nationella och globala målen. Planförslaget bedöms varken motverka eller bidra till de aktuella nationella och globala målen, med möjlighet att snarare bidra om trafiksäkerheten kan förstärkas.



Ett rikt växt- och djurliv

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk



Hållbara städer och samhällen

Delmål 11.4 om att skydda världens kultur- och naturarv

Hållbar konsumtion och produktion

Delmål 12.2 om hållbar förvaltning och användning av naturresurser

Bekämpa klimatförändringarna

Delmål 13.1 om att stärka motståndskraften mot och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer.



Idreområdet är rikt på varierande naturmiljöer som tillgodoser ett välförsett växt- och djurliv. Planförslagets genomförande innefattar riktlinjer som kan öka den biologiska mångfalden, så som förändringar i skogsbruk och öka statusen för riksintresse för naturvård. Samtidigt medger FÖP en exploatering som tar natur i anspråk, men detta ska ske med hänsyn till spridningskorridorer och gröna samband för att inte försämra förutsättningar för djurlivet. Detta medför att värden bevaras och därmed beböms

mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Ekosystem och biologisk mångfald

Delmål 15.1 om att bevara, restaurera och säkerställa hållbart nyttjande av ekosystem på land och i sötvatten.

Delmål 15.5 om att skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer.

Delmål 15.8 om att förhindra invasiva

främmande arter i land och vattensystem

Delmål 15.9 om att integrera ekosystem och biologisk mångfald i nationell och lokal förvaltning

planförslaget varken motverka eller bidra till de aktuella nationella och globala målen.



Generationsmålet

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser

De flesta av de globala målen kopplar till generationsmålet och relevanta delmål beskrivs inte i detalj här.



Den utveckling som planeras i området, framför allt den storskaliga utvecklingen av besöksanläggningarna, innebär ofrånkomligt negativ påverkan på flera miljöaspekter. Med visad hänsyn till värden i området och inarbetade åtgärder bedöms planförslaget varken motverka eller bidra till de aktuella nationella och globala målen.

9.1 FORTSATT ARBETE OCH UPPFÖLJNING

Kompletteras efter samråd

10 REFERENSER

- Bergström, A. (2020). Vi skulle behöva fler renar i fjällen. *Land*, nr 21.
- Dalaluft. (2021). *Rapportering av modellberäkning och objektiv skattning av luftkvalitet år 2020 – samverkansområdet Dalarna*. Dalaluft.
- Försvarsmakten. (2022). *Riksintressen för totalförsvarets militära del, Dalarnas län 2022, FM2021-25290:1 Bilaga 5*. Försvarsmakten.
- Idre Sameby. (Januari 2024). Hämtat från <https://idresameby.se/>
- Idre Sameby. (Januari 2024). Hämtat från <https://idresameby.se/omvarlden/>
- Länsstyrelsen Dalarnas län. (2019). *På väg mot ett Energiintelligent och klimatsmart Dalarna 2045, Regional energi- och klimatstrategi 2019*. Länsstyrelsen Dalarnas län.
- Länsstyrelsen Dalarnas län. (2022). Planeringsunderlag WebbGIS.
- Länsstyrelsen Dalarnas län. (2022). *Yttrande över avgränsning av miljöbedömning, fördjupad översiktsplan Idre, Älvdalens kommun, Ärendebeteckning 401-6327-2022*. Länsstyrelsen Dalarnas län.
- Länsstyrelserna. (2023). *Geodatakatalogen*. Hämtat från <https://ext-geodatakatalog.lansstyrelsen.se/GeodataKatalogen/>
- Naturvårdsverket. (Februari 2024). *Klimatet och bygg- och fastighetssektorn*. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatomstallningen/omraden/klimatet-och-bygg--och-fastighetssektorn/>
- Naturvårdsverket. (2016). *Björnar*.
- Sametinget. (2023). *Klimatanpassning, handlingsplan för samiska näringa och samisk kultur*.
- Sametinget. (Januari 2024). Hämtat från <https://www.sametinget.se/66807>
- Sametinget. (Januari 2024). *Karta över årstidsland*. Hämtat från https://geodata.sametinget.se/webb/sameby/ars/161_idre_arstid.pdf
- SFS 2004:660. (2004). Vattenförvaltningsförordning (2004:660).
- Skogskunskap. (Januari 2024). Hämtat från <https://www.skogskunskap.se/hansyn/hansyn-till-rennaring/>
- SMHI. (den 22 augusti 2023). *Nationella emissionsdatabasen*. Hämtat från <https://nationellaemissionsdatabasen.smhi.se/>
- Trafikverket. (2019). *PM - Rennäringens behov avseende väg och järnväg (TRV 2019/31576)*.
- VISS. (den 13 Januari 2023). *Vattenkartan*. Hämtat från VISS: <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=1589fd5a099a4e309035beb900d12399>
- WSP. (den 24 02 2023). Idreområdet - Kulturmiljöutredning för fördjupad översiktsplan. Stockholm, Sverige.
- WSP. (den 09 03 2023). Klimatrelaterade risker för den bebyggda miljön kring Idre - Underlag till översiktsplan Älvdalens kommun. Falun, Sverige.
- Älvdalens kommun. (2009). *Översiktsplan kommunens norra delar*. Älvdalens kommun.
- Älvdalens kommun. (2019). *Översiktsplan 2019-2030*. Älvdalens kommun.
- Älvdalens kommun. (2021). *Centrumutvecklingsplan för Idre Kyrkby*. Älvdalens kommun.

VI ÄR WSP

WSP är en av världens ledande rådgivare och konsultbolag inom samhällsutveckling. Med cirka 48 700 medarbetare i över 40 länder samlar vi experter inom analys och teknik, för att framtidssäkra världen.

Tillsammans med våra kunder tar vi fram innovativa lösningar för en mänsklig, trygg och välfungerande morgondag. Så tar vi ansvar för framtiden.

wsp.com

WSP Sverige AB
Norra Skeppargatan 11
803 20 Gävle
Besök: Norra Skeppargatan 11

T: +46 10-722 50 00
Org nr: 556057-4880
wsp.com

